

**T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANABİLİM DALI
MÜZİK BİLİM DALI**

**DİSİPLİNLERARASI MÜZİK ÖĞRETİMİNDE GÖRSEL
TASARIM RİTİM İLKESİNİN İLKÖĞRETİM 3. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK ALGISI VE BİLGİLENME
DÜZEYLERİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ezgi KIZILATEŞ

Danışman

Doç. Dr. Ayşe GÜLER

**Ağustos-2018
KIRIKKALE**

**T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANABİLİM DALI
MÜZİK BİLİM DALI**

**DİSİPLİNLERARASI MÜZİK ÖĞRETİMİNDE GÖRSEL
TASARIM RİTİM İLKESİNİN İLKÖĞRETİM 3. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK ALGISI VE BİLGİLENME
DÜZEYLERİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ezgi KIZILATEŞ

Danışman

Doç. Dr. Ayşe GÜLER

**Ağustos-2018
KIRIKKALE**

KABUL-ONAY

Doç. Dr. AyŖe Güler danıŖmanlıęında, Ezgi KızılateŖ tarafından hazırlanan “disiplinlerarası müzik ğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf ğrencilerinin müzik algısı ve bilgilenme düzeylerine etkisi” adlı alıŖma jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilimleri Ana Bilim dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiŖtir.

27/08/2018

Başkan

Prof. Dr. Salih AKKAŖ

DanıŖman

Doç. Dr. AyŖe GÜLER

Dr. Öğrt. Üyesi Hamit NAL

Yukarıdaki imzaların adı geçen ğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım

..../.../2018

Prof. Dr. İsmail AYDOĞAN

Enstitü Müdürü

Kişisel Kabul Sayfası

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “*Disiplinlerarası Müzik Öğretiminde Görsel Tasarım Ritim İlkesinin İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Algısı ve Bilgilenme Düzeylerine Etkisi*” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

27/08/2018

Ezgi KIZILATEŞ

İmza

ÖNSÖZ

Öncelikle tez çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda beni cesaretlendiren ve her konuda benden desteğini esirgemeyen değerli tez danışmanım Doç. Dr. Ayşe Güler'e teşekkürlerimi borç bilirim. Tezimin yazım aşamasında ve üniversite hayatım boyuncaengin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hamit Önal ve Prof. Dr. Öznur Öztosun Çaydere hocalarıma da teşekkür ederim. Ayrıca bu tezi yazarken kullanmış olduğum Statistical Package for the Social Sciences programı hakkında beni bilgilendiren Dr. Öğr. Üyesi Serap Yörübulut ve Dr. Öğr. Üyesi Funda Erdugan hocalarıma yürekten teşekkür ederim.

Hayatımın her evresinde bana destek olan aileme ve tüm zorlukları benimle göğüsleyen eşim Eren Kızılateş'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ezgi KIZILATEŞ

ÖZET

Bu araştırma, ilköğretim 3. sınıf müzik derslerinde görsel tasarım ritim ilkesini disiplinlerarası bir yaklaşımla uygulamanın, öğrencilerin müzik algısı ve bilgilenme düzeylerine etkisini, görsel bilgilenme düzeylerine etkisini, müzik algısı ve bilgilenme düzeyleri ile görsel bilgilenme düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacı ile yazılmıştır. Bu amaçla 2015-2016 eğitim öğretim yılı içerisinde İstanbul İli Bahçelievler Okyanus Koleji'nde ilköğretim 3/A ve 3/B sınıfında bulunan toplam 44 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırmada, Vincent Van Gogh, Piet Mondrian, Joan Miro, Wassily Kandinsky ve Paul Klee'ye ait eserlerin görselleri kullanılarak, İlköğretim 3. sınıf müzik dersi müfredatında yer alan “Müziksel Algı ve Bilgilenme Ünitesinin” B1, B2, B3, B4 ve B5 kazanımları görsel tasarım ilkelerinden biri olan ritim ilkesine göre disiplinlerarası bağlamda işlenmiştir. Araştırmada nitel ve nicel yöntemler kullanılmıştır. Bu kapsamda nicel verileri elde edebilmek için deneysel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Ayrıca araştırmada elde edilen nicel bulgular yanında nitel bulgulara da başvurulmuştur. Araştırmada model olarak deney ve kontrol gruplu öntest-sontest modeli kullanılmıştır. Ayrıca araştırmada “görsel sanatlar alanında yeni kazanımların geliştirilmesi için uzman görüşleri alınarak geliştirilen materyal ve uygulama işlemleri için betimsel analiz yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Disiplinlerarasılık, Görsel Tasarım Ritim İlkesi, Müzikte Ritim İlkesi, Müzik Algısı, Müzik Dersi Kazanımları.

ABSTRACT

This study was conducted with the aim of showing the effect of applying visual design rhythm principle in primary school third grade music courses with an interdisciplinary approach on music perception and information levels and visual information levels of the students, and the relation between music perception and information levels, and visual information levels. For this purpose, during the 2015-2016 education year, a total of 44 students in classrooms 3/A and 3/B in the primary school of Bahçelievler Okyanus College in Istanbul were included in the study. In the study, using the visuals of works by Vincent Van Gogh, Piet Mondrian, Joan Miro, Wassily Kandinsky and Paul Klee, B1, B2, B3, B4 and B5 acquisitions of "Musical Perception and Information Unit" included in the curriculum of the 3rd grade primary school music course were taught in the interdisciplinary context according to the rhythm principle which is one of the visual design principles. Qualitative and quantitative methods were used in the study. In this context, experimental research method was used to obtain quantitative data. Besides qualitative findings obtained in the study, qualitative findings were also used. In the study, pretest-posttest model was used together with the with experiment and control groups. In addition, the research carried out a "descriptive analysis" of material and application processes developed by taking expert opinions for the development of new acquisitions in the field of visual arts. In addition, in the study, a descriptive analysis was carried out for material and application processes developed with the help of expert opinions for the improvement of new acquisitions in the field of visual arts.

Keywords: Interdisciplinarity, Visual Design Rhythm Theory, Rhythm Principle in Music, Music Perception, Music Course Acquisitions.

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)

Tablolar ve Şekiller Dizini

Tablo 3.1. Araştırmanın Genel Deseni.....	26
Tablo 5.1. Başarı Testi 1. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	35
Tablo 5.2. Başarı Testi 1.Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	36
Tablo 5.3. Başarı Testi 6. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	37
Tablo 5.4. Başarı Testi 6. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	39
Tablo 5.5. Başarı Testi 7. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	41
Tablo 5.6. Başarı Testi 7. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	43
Tablo 5.7. Başarı Testi 9. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	46
Tablo 5.8. Başarı Tesi 9. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	47
Tablo 5.9. Başarı Testi 11. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	48
Tablo 5.10. Başarı Testi 11. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	49
Tablo 5.11. Başarı Testi 14. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test	

Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	50
Tablo 5.12. Başarı Testi 14. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	51
Tablo 5.1.2. Başarı Testi 4. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	52
Tablo 5.1.3. Başarı Testi 4. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	53
Tablo 5.1.4. Başarı Testi 5. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	54
Tablo 5.1.5. Başarı Testi 5. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	55
Tablo 5.1.6. Başarı Testi 8. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	56
Tablo 5.1.7. Başarı Testi 8. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	58
Tablo 5.1.8. Başarı Testi 10. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	60
Tablo 5.1.9. Başarı Testi 10. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	62
Tablo 5.2.1. Başarı Testi 12. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	64
Tablo 5.2.2. Başarı Testi 12. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	65

Tablo 5.2.3. Başarı Testi 15. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test

Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....66

Tablo 5.2.4. Başarı Testi 15. Soru Kontrol Grubunun , Sontest ve Kalıcılık Test

Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....67

Tablo 5.2.5. Başarı Testi 16. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test

Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....68

Tablo 5.2.6. Başarı Testi 16. Soru Kontrol Grubunun , Sontest ve Kalıcılık Test

Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....70

Tablo 5.3.1. Başarı Testi 2. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test

Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....71

Tablo 5.3.2. Başarı Testi 2. Soru Kontrol Grubunun , Sontest ve Kalıcılık Test

Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....72

Tablo 5.3.3. Başarı Testi 3. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test

Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....73

Tablo 5.3.4. Başarı Testi 3. Soru Kontrol Grubunun , Sontest ve Kalıcılık Test

Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....74

Tablo 5.3.5. Başarı Testi 13. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test

Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....75

Tablo 5.3.6. Başarı Testi 13. Soru Kontrol Grubunun , Sontest ve Kalıcılık Test

Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....76

Tablo 5.3.7. Başarı Testi 17. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test

Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....77

Tablo 5.3.8. Başarı Testi 17. Soru Kontrol Grubunun , Sontest ve Kalıcılık Test

Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	78
Tablo 5.3.9. Başarı Testi 18. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test	
Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	79
Tablo 5.3.10 Başarı Testi 18. Soru Kontrol Grubunun , Sontest ve Kalıcılık Test	
Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	80
Tablo 5.4.1. Başarı Testi 19. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test	
Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	82
Tablo 5.4.2. Başarı Testi 19. Soru Kontrol Grubunun , Sontest ve Kalıcılık Test	
Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	83
Tablo 5.4.3. Başarı Testi 20. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test	
Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	84
Tablo 5.4.4. Başarı Testi 20. Soru Kontrol Grubunun , Sontest ve Kalıcılık Test	
Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	86

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
SİMGELER ve KISALTMALAR.....	iv
TABLolar ve ŞEKİLLER.....	v

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.Problem.....	4
1.1.1. Alt Problemler.....	4
1.2.Denence.....	5
1.2.1. Alt Denenceler.....	5
1.3. Araştırmanın Amacı.....	5
1.4. Araştırmanın Önemi.....	6
1.5. Sayıtlılar.....	6
1.6.Sınırlılık.....	7
1.7. Tanımlar.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Disiplinlerarası Sanat.....	10
2.1.1. Disiplinlerarası Etkileşim ve Sanat Eğitime Etkileri.....	11
2.1.2. Disiplinlerarası Sanat ve Müzik.....	12
2.1.3. Disiplinlerarasılık ve Müzik Eğitimi.....	13

2.2.Müzik ve Görsel Sanatlar (Resim) Arasındaki Etkileşim.....	15
2.3. Sanat Temelli Araştırma Yöntemleri.....	17

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. İlgili Araştırmalar.....	20
-------------------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Modeli (Deseni).....	25
4.2. Evren.....	27
4.3. Örneklem.....	27
4.4. Verilerin Toplanması.....	28
4.4.1. Deney (Uygulama) Materyallerinin Hazırlanması ve Uygulanması.....	32
4.4.2. Deney (Uygulama) Eğitim Süreci.....	33
4.4.3. Uygulama.....	33
4.5. Verilerin Analizi.....	33

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

5.1.Araştırmanın Nicel Bulguları ve Yorumları.....	34
5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	34
5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	52
5.2.1. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	64

5.3.1. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	71
5.4.1. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	80

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

6.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	89
6.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	93
6.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	93

6.2. Öneriler.....94

KAYNAKÇA.....95

Ekler.....98

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Son yıllarda tüm dünyada sanat ve sanat eğitimi alanında yeni araştırma yaklaşımlarının ortaya çıkması birçok farklı sanat pratiklerini ve buna bağlı olarak yeni eğitim kuramlarını da beraberinde getirmiştir. Elbette bu yeni araştırma yöntemlerine farklı bakış açılarıyla ve uygulamalarla birçok sanat alanı birbirinin içine girerek sanatçılara ve eğitimcilere yeni ve sıra dışı uygulama pratiklerini sentezleme olanağı sunmuştur. Böylece farklı sanat dalları birçok açıdan birbiriyle kesişmekle kalmamış, kendi disiplinlerini bir diğer sanat alanına da yansıtmışlar ve bir diğer alanı beslemişlerdir. İçinde yaşadığımız yüzyılda dünyada teknolojinin hızla gelişmesi, insanların sanata bakış açısını ve sanatçıların sanat pratiklerini değiştirmekle kalmamış, sanatta yeni eğitim yöntem ve tekniklerini de eğitimciler için yeniden düşünmeye olanak sağlamıştır. Bu farklılıklarla ortaya çıkan yeni sanat alanları ile farklı uygulama süreçleri “*disiplinlerarasılık*” kavramının içerisinde yeniden anlaşılmıştır. Gerek eğitimin her kademesinde, gerekse çağdaş sanat uygulamalarında sık sık telaffuz edilen “*disiplinlerarasılık*” kavramı yaratıcı araştırma modellerinin de ortaya çıkışında önemli bir rol üstlenmiştir.

Son yıllarda eğitim araştırmalarında a/r/tografi, sanat temelli araştırma, uygulama temelli ya da sanat bilgili araştırma gibi birbiriyle ilişkili farklı yöntem yaklaşımları ortaya çıkmıştır. Bu farklı yöntemler araştırmalarda sanat uygulamalarında öğretme ve öğrenmede yaratıcı ve esnek yöntem yaklaşımlarını kullanmaktadır. Böylece farklı yaratma yeteneklerimizi disiplinlerarası ve kültürlerarası farklı sanat uygulamalarıyla mercek altına alabiliriz (Güler, 2017: 158-159).

Günümüzde farklı disiplinlerin bir araya gelerek ortaya çıkarttığı bu yaklaşımlar, özellikle eğitim alanında büyük önem taşımaktadır. Özellikle çocuklara erken yaşta sanat eğitiminin verilmesi söz konusu olduğunda *disiplinlerarasılık*; bireyin sanatsal ve sezgisel gelişimi, yaratıcı düşünmesi ve başka disiplinlerden beslenerek kendini tanımasında ön plana çıkmaktadır. Yaşadığı çevreyi erken yaşlarda keşfederken anlamlandırarak duyuşsal, bilişsel ve psikomotor gelişimini

sağlamak zorunda olan çocuklar için, merak uyandıran, yaratıcı düşünceyi tetikleyen farklı ve yaratıcı uygulamalar sanat eğitiminde çok önemli yer tutmaktadır. Bu sebeple okullarda farklı disiplinlerle desteklenen alan derslerinin yanında özellikle sanat derslerinde verilen eğitimin, çocukların ıraksak düşünme sistemleri üzerinde çok önemli bir rolü olduğu düşünülmektedir. Elbette okullardaki sanat eğitiminin verildiği resim ve müzik derslerinde, öğrencilerin sanatla ilgili algı ve bilgi düzeylerinin geliştirilmesi, ancak bu derslerin çok daha heyecan verici bir hale getirilebilmesi yaratıcı yöntemlerin kullanılarak zenginleştirilmesiyle mümkün olmaktadır. Çocukların disiplinlerarası bir yaklaşımla farklı alanlardan beslenmelerinin sağlanması ve bu kapsamda çocuklarla yaratıcı çalışmaların yürütülmesi ve bilinenden farklı sanat uygulamalarının hem çocuklar hem de eğitimciler tarafından deneyimlenmesi çok ama çok önemlidir.

Günümüze kadar birçok sanatçı resim ve müzik alanları arasındaki ortak noktaları veya farklılıkları sorgulamış, farklı birçok yaklaşımla bu iki disiplini birbiriyle ortak paydada irdelerek sanat adına eserler ortaya koymuşlardır. Kimi ressamlar müzikten esinlenerek resimler yapmış ve müziğin yapısal özelliklerini resimlerdeki kompozisyon öge ve ilkeleriyle ilişkilendirerek resimlerinde farklı arayışlara girmişlerdir. Bu arayışlar kimi zaman renk, kimi zaman kompozisyon üzerinden ilerleyerek bugün sanat tarihi içinde bu sanatçıları diğerlerinden farklı kılmıştır. Kimi müzisyen ve besteciler de aynı şekilde etkilendikleri kimi ressamların resimlerinden ilham alarak bestelerini görsel öğelerle beslemişlerdir. Bu bağlamda yıllardır sanatçılara ilham kaynağı olarak onların farklı düşünmesine olanak sağlayan resim ve müzik alanlarının kendi aralarındaki ilişkisi, bu araştırmanın ortaya gelmesinde de araştırmacıya ilham kaynağı olmuştur. Araştırmacı tarafından, sanatçıların deneyimlerinin ötesinde sanat tarihine eserleriyle yön veren bu kişilerin eserlerinden faydalanarak, erken yaşta müzik eğitimi alan çocuklar üzerinde disiplinlerarası bir çalışma gerçekleştirme fikri ortaya çıkmıştır. Bu tür bir yaklaşımla gerçekleştirilmesi planlanan bir çalışmada farklı ve yaratıcı uygulamalarla disiplinlerarasılık kavramını irdelerek, resim ve müzik alanlarının ilişkisinin eğitim açısından irdelenmesi bu çalışmada önemli görülmüştür. Böylece okullarda müzik derslerinde müzik eğitimi verilen çocuklarda; sadece bir sanat alanında ilerlemenin dışında başka bir disiplin olan görsel sanatlar alanının zenginliğinden de yöntemsel olarak faydalanmanın, çocukların müzik algısı ve bilgilenmeleri üzerindeki etkisinin

de görülmesi düşünülmüştür. Bu kapsamda resim alanında görsel tasarım öge (nokta-çizgi-leke-renk-doku-biçim (form)-valör, şekil, espas (boşluk) ve ilkelerinden (ritim-denge-egemenlik-vurgu-zıtlık-armoni-bütünlük-oran-çeşitlilik) yararlanarak bu çalışmanın gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu yaklaşımla bu araştırmada görsel tasarım ilkelerinden sadece *ritim* ilkesi ile ilişkilendirilen ilköğretim müzik dersi kazanımları, görsel tasarım öğelerini kullanarak çocukların müziksel algısını ve bilgilenme düzeylerini görebilmek amacıyla müzikle ilişkilendirilmiştir.

Bu bağlamda müzik eğitiminde görsel tasarım ritim ilkesinin, öğrencilerin müziksel algı ve bilgilenme düzeyinde gözle görülür bir etki yaratıp yaratmayacağının görülmesi araştırmanın ortaya çıkış sebebini oluşturmaktadır. Hem müzik hem de görsel sanatlar alanında ortak kavram olan görsel tasarım *ritim* ilkesini, müzik öğretiminde *disiplinlerarası* bir yaklaşımla uygulamanın, çocukların hem müziksel algısını ve bilgilenme düzeylerini hem de görsel düşünme gücünü geliştirerek, resimsel bir ilke ile müziği disiplinlerarası bağlamda nasıl algılayacakları araştırmacı için merak konusu olmuştur. Kandinsky' göre;

Bir sanat dalının diğerinden metot ödünç alışı, ancak ödünç alınan metot yüzeysel bir biçimde değil, temel olarak kullanıldığında başarıya ulaşabilir. Bir sanat dalı, öncelikle diğer sanat dallarının metotlarını nasıl kullandığını öğrenmelidir. Böylelikle bu metotlar ödünç alanın sanatına uygun bir şekilde aktarılabilir. Sanatçı her metodu doğru uygulama gücüne sahip olduğunu, fakat bu gücü geliştirmesi gerektiğini unutmamalıdır. Böylece sanatın farklı dalları kollarını birbirlerine uzatırlar. Bu kucaklaşmanın uygun bir biçimde değerlendirilmesi, gerçekten de muazzam bir sanat doğuracaktır. Sanatın ruhsal olanakları içinde demlenen her adam, bir gün cennete ulaşacak olan ruhsal piramidin inşası için değerli bir yardımcıdır (2001, ss. 70-71).

Elbette sanata ve sanat eğitimine bilinenin dışındaki yöntem ve deneyimlerle bakabilmek için farklı bir sanat alanından yeni sanat pratiklerini uygulamaya açık olmak, önyargısız olmayı gerektirir. Yüzyıllardır insanlığın beslendiği sanat, biz eğitimcilere de bakmaktan öte görebilmeyi ancak bu şekilde öğretecektir.

1.1. Problem

Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin, ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin müzik algısı ve bilgilenme düzeyleri ile görsel bilgilenme düzeylerine etkisi var mıdır?

1.1.1.Alt Problemler

1.Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarımın ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin *müzik algısı ve bilgilenme düzeylerine* etkisi var mıdır?

- Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin *müzikteki uzun ve kısa ses sürelerini* resim üzerinde kavramaya/görebilmeye ilişkin durumları nasıldır?
- Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin *müzikteki ses yüksekliklerini* resim üzerinde kavramaya/görebilmeye ilişkin durumları nasıldır?
- Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin *duyduğu basit ritim ve ezginin resim üzerinde tekrar edilmesini* kavramaya/görebilmeye ilişkin durumları nasıldır?
- Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarımın ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin resim üzerinde *müziğin uygun hız ve gürlükte* kavramaya/görebilmeye ilişkin durumları nasıldır?
- Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin resim üzerinde *müziklerdeki aynı ve farklı söz kümelerini harekete dönüştürebilmeye* ilişkin durumları nasıldır?

2. Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin görsel bilgilenme düzeylerine etkisi var mıdır?

3. Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarımın ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin müzik algısı ve bilgilenme düzeyleri ile görsel sanatlarda bilgilenme düzeyleri arasındaki ilişki nasıldır?

1.2. Denence

Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin müzik algısı ve bilgilenme düzeyleri ile görsel bilgilenme düzeylerine etkisi, geleneksel müzik öğretimine göre daha etkilidir.

1.2.1. Alt Denenceler

1. Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin müzik algısı ve bilgilenme düzeylerine etkisi deney grubu lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir.

- *Müzikteki uzun ve kısa ses sürelerini fark eder.*
- *Müzikteki ses yüksekliklerini grafiklerle gösterebilir.*
- *Duyduğu basit ritim ve ezgiyi tekrar edebilir.*
- *Müzikleri uygun hız ve gürlükte seslendirebilir.*
- *Müziklerdeki aynı ve farklı söz kümelerini harekete dönüştürebilir.*

2. Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin görsel bilgilenme düzeylerine etkisi deney grubu lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir.

3. Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarımın ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin müzik algısı ve bilgilenme düzeyleri ile görsel sanatlarda bilgilenme düzeyleri arasındaki ilişki deney grubu lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın, ilköğretim 3. sınıf müzik derslerinde görsel tasarım ritim ilkesini disiplinlerarası bir yaklaşımla uygulamanın,

- öğrencilerin müzik algısı ve bilgilenme düzeylerine etkisini,
- öğrencilerin görsel bilgilenme düzeylerine etkisini,

- öğrencilerin müzik algısı ve bilgilenme düzeyleri ile görsel bilgilenme düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyması amaçlanmıştır.

Ayrıca bu araştırmanın uygulanmasıyla birlikte İlköğretim Müzik Dersi programındaki öğrencilerin farklı bir sanat dalı olan görsel sanatlar alanından beslenerek disiplinlerarası bir bakış açısı kazanmaları ve müziksel algılarını görsel sanatlar alanının prensipleriyle zenginleştirerek yaratıcı düşünme yollarına sahip olmaları da amaçlanmıştır.

1.4.Araştırmanın Önemi

Bu çalışmada, müzik ve müzik eğitime, farklı bir disiplin olan görsel sanatlar resim alanının içerisinden yaratıcı bir bakış açısıyla bakılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Resim alanının kendine özgü ilke ve elemanlarının, müzik alanındaki ilke ve elemanlarla paralellik gösteren ve kesişen noktalarının ortaya konulmaya çalışıldığı bu araştırma ile elde edilen bilgilerin hem eğitimci ve sanatçı hem de çocuklarda müzik eğitimi adına yaratıcı sorgulama ve ilişkilendirme gücünü geliştirebileceği de düşünülmektedir. Bu çalışmanın gelecekte müzik eğitiminde disiplinlerarası bir yaklaşımla görsel sanatlar alanındaki ilke ve elemanlardan faydalanarak bu bağlamda araştırma gerçekleştirmek isteyen kişilere de ilham kaynağı olabileceği düşünülmektedir.

1.5.Sayıtlar

Bu çalışmada;

- Araştırma için geliştirilen başarı testinin bu araştırma için uygun veri toplama tekniği olduğu,
- Araştırma için geliştirilen veri toplama aracının geçerli ve güvenilir olduğu,
- Deney ve kontrol gruplarına random yöntemiyle atanan sınıflardaki öğrencilerin bilgi düzeylerinin denk olduğu,
- Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin birbirlerinden etkilenmedikleri,
- Ölçme sırasında öğrencilerin sorulara içten cevap verdikleri,

- Gerçekleştirilen uygulama için hazırlanan materyallerin araştırmanın amacına uygun olduğu sayıltılarına dayanılmıştır.

1.6.Sınırlılık

Bu araştırma,

- İstanbul ili Bahçelievler Okyanus Koleji 3/A sınıfı 24 öğrenci ve 3/B sınıfı 21 öğrenci olmak üzere toplamda 45 öğrenci ile;
- Milli Eğitim Bakanlığı 2015-2016öğretim yılı ilköğretim müzik dersi 3. sınıf müfredatında bulunan “Müziksel Algı ve Bilgilenme” ünitesinin B1, B2, B3, B4 ve B5 kazanımı ile sınırlandırılmıştır.

Bu araştırmanın disiplinlerarası bağlamda öğrencilerin müziksel algı ve bilgilenme düzeyleri ile görsel bilgilenme düzeylerini geliştirerek, sanatın farklı alanlarında müziği algılama ve görebilmeleri konusunda faydalı olacağı varsayılmaktadır.

1.7. Tanımlar

Algı: Duyumsal deneyim edinme yeteneği. İnsan beyninin duyu organları aracılığıyla, duyuşal olarak uyarılması ve bu uyarılma sonucunda bir kavrayışa sahip olması (Keser, 2009: 30).

Disiplin: Bilimde öğretim konusu olan ya da olabilecek bilgilerin bütünü (Püsküllüoğlu,2010: 284).

Disiplinlerarasılık: Disiplinlerarası bir çalışma iki ya da daha fazla artistik, bilimsel ya da diğer akademik disiplin gerektirir. Bir araştırma yaparken disiplinlerarası çalışmalar, akademik bir bağlamı çerisinde farklı çalışma alanlarından teorileri ve metotları benimser (Keser, 2009: 97).

Görsel Tasarım Öğeleri:

Nokta: Görsel ifadenin temel elemanlarının ilkidir. Düzensizliğin içinde ilk düzen elemanıdır. Geometrik olarak görselliğin anlatımında çeşitli büyüklüklerde boş ya da dolu yuvarlaklar olarak değerlendirilir (Keser, 2009: 235).

Çizgi: Noktalar yan yana gelerek ilişkiye girdiklerinde çizgiye ya da lekeye dönüşürler (Keser, 2009: 235).

Leke: Leke, bir yüzey üzerinde, yüzeyin renk ve tonundan daha farklı renk ve tonda fark edilen, daha küçük bir yüzey olarak tanımlanabilir (Keser, 2009: 197).

Renk: Işığın kendi öz yapısına ve nesneler üzerindeki yayılımına bağlı olarak göz üzerinde yaptığı etki (Sözen, Tanyeli,2010: 256).

Doku: Bir sanat yapıtının yüzeyinin görünümü veya hissedilmesi. Nesnenin görünümü veya hissi, düz veya parlaktan kaba veya mata kadar çeşitlenebilir. Nesnenin karakterini anlamamızı sağlayan bu örüntü ‘doku’ olarak tanımlanır (Keser, 2009: 99).

Biçim (Form): Bir nesnenin görme ya da dokunma organlarıyla algılanabilmesini sağlayan kendine özgü gerçekliği(Sözen, Tanyeli,2010:54).Form; organik, inorganik, yapay, doğal, düzgün veya dağınık bir görünüm gösterebilir. Çoğunlukla biçim ve form birbirinden farklı terimlermiş gibi algılanmasına karşın, aslında form, biçimin Fransızca karşılığıdır (Keser, 2009: 133).

Yüzey: Sanat terminolojisindeki anlamıyla, üzerinde iki boyutlu çalışmaya olanak veren her tür alan. Düzlemsel nitelikte olabileceği gibi, eğrisel de olabilir Sözen, Tanyeli,2010: 328).

Işık-Gölge: Resimde hacim ve derinlik, ışık-gölge ilişkisinin kurgulanması ile elde edilir. Açık lekeler ışığı, koyu lekeler ise gölgeyi ifade eder (Keser, 2009: 164).

Motif: Motif genellikle bir figür ya da tasarımdır. Mimari ya da dekoratif sanatlarda bir motif, tekrarlanan merkezi eleman olarak iş görür (Keser, 2009: 164).

Görsel Tasarım İlkeleri:

Çeşitlilik: Resimdeki ana temanın birliğinin çerçevesi içerisinde canlı ve zengin bir çeşitliliğin de elde edilebilmesi resmin albenisini arttıran önemli bir unsurdur (Keser, 2009: 76).

Egemenlik: Bir tasarımda dengenin sağlanması için tasarım elemanlarından bazılarının daha baskın ve güçlü olması gerekir. Egemenlik; ölçü, değer, doku, biçim, renk vb. bakımlarından olabilir. Egemen olan eleman, görsel anlamda daha

çok yer kaplar. Belirli bir elemanın egemen olması, izleyicinin dikkatinin canlı tutulması için de önemlidir (Keser, 2009: 106).

Zıtlık: İki şey arasındaki büyük farklılık; sıcak ve soğuk, kırmızı ve yeşil, ışık ve gölge en belirgin zıtlıklardır. Tasarım ilkelerinden vurgu ile yakın anlamlıdır. Bu terim, tasarım elemanları arasındaki farklılığı vurgulamak için elemanları birleştirme yöntemine gönderme yapar (Keser, 2009: 371).

Vurgu: Resmin içindeki bir veya birkaç elemanın hemen algılanmasını sağlamak için öne çıkarılmasıdır (Keser, 2009:352).

Denge: Tasarım elemanlarının bir sanat eserinde sağlamlık hissi yaratacak biçimde düzenlenmesi. Bir kompozisyon ya da tasarımda alanın ya da parçaların orantısı ya da armonik düzenlemesi (Keser, 2009: 91).

Armoni: Farklı renk ilişkilerinden doğan uyum olarak tanımlanabilir. Renklerle armoni kurmanın kesin bir yöntemi yoktur. Renk uyumları büyük oranda kişinin özel gerçekliği ile ilgili bir meseledir (Keser, 2009: 46).

Oran: Bütün içindeki parçaların ilişkilerini düzenleyen kurallar. Derece, nitelik ya da ölçüyle ilgili olan bir parçanın diğeri ya da bütünle olan karşılaştırmalı ilişkisi (Keser, 2009: 240).

Ritim (Hareket): Enerjisi veya gücü var gibi görünen, resimlerin devinim halinde olduğu izlenimi veren yanları. Bu devinim aslında gerçekte yoktur; ancak, öznelere aklı getirdiği gayretkeş eylemlerin yarattığı yanılsamadır (Keser, 2009: 156).

İlköğretim Müzik Dersi: Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2015-2016 Yılı İlköğretim Müzik Dersi müfredatına uygun olarak uygulanan ders.

Kazanım: Kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci içerisinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar aracılığı ile öğrencilerde görülmesi beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir (Yaşar, 2014: 10).

Müzik Algısı: Duyu organlarının müziksel olarak uyarılması.

Müzik Dersi Kazanımları: Milli Eğitim Bakanlığı 2015-2016öğretim yılı İlkokul Müzik Dersi 3. sınıf Kazanımlarında bulunan, Öğrenme alanı “Müziksel Algı ve Bilgilenme” olan B1, B2, B3, B4 ve B5 kazanımları.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Disiplinlerarası Sanat

İnsanoğlunun hayatını sürdürmesini sağlayan hava, su ve toprak gibi onun yaşamını renklendiren ve anlamlı kılan temel öğelerden biri de sanattır. İnsanlık tarihi bize ilk insanların ataları için söyledikleri ilk şarkı ve ağıtları, yaptıkları ilk dansları ve oyunları, avcılığını simgeleştirerek anlattıkları ilk duvar resimlerini, çocukları için söyledikleri ilk kahramanlık hikâyelerini aktarır. Sanat her kuşağı bir önceki kuşağa bağlayan, dolayısıyla insanlığın sürekliliğini sağlayan önemli bir olgudur (Özsoy ve Ayaydın, 2016 : 1).

Sanat alanının herhangi bir alanında yaşanan gelişmeler, bulunan teknikler diğer sanat alanlarında da etkisini büyük bir hızla göstermektedir. Teknolojik imkanlarının zenginleştiği ve hızlandığı günümüz yaşantısında, katı sınırların ve kuralları ortadan kalktığı ve birçok farklı alandan beslenilmesi gerekliliği görülmektedir. Günümüz sanat olgusu içerisinde de sanatçı her türlü sıradışı bilgiye ve uygulama pratiklerine önyargısız bir şekilde kendini açarken, zaman zaman farklı disiplinlerden uzman kişilerle birlikte fikir alışverişi yaparak üretmeye devam etmektedir. Bu bir anlamda da sanatçı için sınırsız düşünce ve ifade özgürlüğü her çağ için farklı bir üslupla şekillenerek anlam bulmaktadır.

Sanat alanında disiplinlerarasılık yaklaşımı, çağın sanat anlayışını ortaya koyabilme ve çağı ifade edebilme açısından oldukça önemli görülmektedir (Özel, 2007: 2). Modern sanatla birlikte sanatsal yaratı giderek bir uzmanlık sorgulamasına dönüşmüş her sanatsal disiplinin özerkleşmesi düşüncesi doğmuştur (Üstüner, 2007: 2). Tam da bu bağlamda disiplinlerarasılık ortaya çıkar. Disiplinlerarasılıkta her disiplin kendi kuramsal yapısını ve buna bağlı uygulama pratiklerini ortaya koyar, bilgiye ve ürüne kendi disiplininin gerektirdiği sınırlar doğrultusunda yaklaşır. Bu nedenle disiplinlerarası çalışmayla ortaya çıkan bir ürün veya bilgi, çok amaçlı veya çok yönlü hale gelir. Bir başka deyişle disiplinlerarasılık bilgi ve pratik alışverişi, farklı bilgilerin bütünleştirilmesi ve sentezlenmesi olarak düşünülebilir. Kısaca bu

yaklaşım bir disiplinin başka bir disiplinin bilgi ve uygulama pratiklerinden faydalanması ile kendi alanını yaratıcı yollarla besleyerek, zenginleştirmesi olarak da görülebilir.

Sanatın bütün kurallarının değiştiği 20. yüzyılda bilimsel bilgi ile birlikte hızlı ivme kazanan endüstrileşme, modern çağın sanatçısına farklı teknik ve malzemelerle yeni açılımlar sunmuştur. Bu şartlar altında, daha hür ve yenilikçi olan ressamların sanatsal ifadelerini ortaya koymalarında disiplinlerarası bir yaklaşım söz konusu olmaya başlamıştır (Gökkaya, t.y.: 26). İşte son yıllarda sıkça duyduğumuz bir kavram olan postmodernizmin savunduğu gibi bu bir bütünleşmedir (Şahin, 2007: 100). Bu nedenle de iki ya da daha fazla disiplinden oluşur. Her disiplin kendi alanının uzmanlığını ortaya koyarak bir tema ya da bir kavrama farklı yönden ışık tutar ve onu zenginleştirir.

2.1.1. Disiplinlerarası Etkileşim ve Sanat Eğitime Etkileri

Var olduğu çağ içerisinde gelişmeye devam eden sanat, o çağın gerekliliklerine göre şekillenir ve ilerler. 20. yüzyıla gelindiğinde teknolojinin ilerlemesi ve çoğu disiplinin etkileşim haline geçmeye ihtiyaç duyması gibi sanat alanında da tekdüzelikten çıkılmış ve sanat alanındaki kuramsal yapı ve uygulamalar da daha farklı disiplinlerle etkileşim haline geçmeye başlamıştır. Susanne Langer (1951) sanatlar arasındaki disiplinlerarasılığın insan zihnini geliştireceğini ve insanın deneyimlerini kavramada daha karmaşık, daha yaratıcı yollar ortaya çıkaracağından bahsetmiştir (Finley, 2008: 77, Akt. Güler, 2015b: 67).

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, sanatın tarihinde görülmemiş bir sıklık ve yoğunlukla sanat akımları, hareketleri, düşünceleri ve yaklaşımları birbirini izlemiştir. Bunun altında yatan nedenler olarak toplumsal yaşamın birçok alanında görülen değişimlerle birlikte bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler gösterilebilir. Uzun bir tarihsel süreç sonucunda kendine özgü gerçeklikleri ile özgürlüğüne kavuşmuş olan sanat, insanın kendini ve evreni anlamasında, kavramasında çok önemli bir diğer alan olan bilimle de çok sıkı bir ilişki ve etkileşim içerisinde olmuştur. Bu etkileşim ve ilişki yeni oluşumları her bir yeni oluşumda yeni etki ve ilişki alanlarını doğurmuştur (Özel, 2007: 1).

Eğitimde sanat temelli araştırmaların; sanatın uygulama boyutunun, politik ve pedagojik kurama ilişkin karar vermek için önemli perspektifler sağlayan bir soruştırma biçimi olduğu iddia edilmektedir. Bu nedenle de son dönemlerde, sanat temelli araştırmalar sadece eğitsel araştırmalarda değil; tıp, ticaret, bilim, mühendislik gibi farklı alanlarda da benimsenmiştir (Keser ve Narin, 2017 : 194). Sanat eğitimi bugün, öğrencilerin estetik duyarlığını geliştiren, kendi güçlerini ve önemli görsel gerçekleri tanımlarında önderlik eden, düşünme güçlerini artıran, sosyal alışkanlıklarını ve yaratıcı bireylerin oluşmasını sağlayacak bir eğitim sistemidir. Geleceğin toplumunu oluşturacak gençlerimiz esnek, özgür, araştırıcı ve yaratıcı bir eğitim ortamında tutulmalıdır (Şen, t.y.: 344). Disiplinlerarası öğretilimin en önemli amaçlarından biri öğrenciye çok yönlü bir düşünme biçimi kazandırmasıdır. Öğrencinin eleştirel ve yaratıcı düşünebilme ve karar verebilme süreçlerinde, değişik alanlardaki bilgileri bütünleştirebilme becerisi günümüzde büyük önem taşımaktadır(Yıldırım, 1996: 91).

2.1.2. Disiplinlerarası Sanat ve Müzik

Çağın sanat anlayışı sanat alanı dışındaki tüm disiplinlerle etkileşimi çerisinde olurken, tüm sanat disiplinleri de birbirleri ile iç içe olmuş bilimsel bilgiden, gelişen teknolojidenden yararlanmış ve özellikle felsefe ile de derinden ilişkili olmuş ve sanat disiplinleri arasındaki katı sınırlar ortadan kalkmaya başlamıştır (Akengin, 2012: 142). İlerleyen zaman içinde bazı sanat dalları birbirlerini takip etmenin yanı sıra ilişki içinde bulunmaya başlamışlardır. Öyle ki bu sanatlar arası ilişki iki sanatın karşılaştırılması olabileceği gibi, karşılıklı fikir, yol ve yöntem alışverişi de olabilmektedir. Kandinsky'nin söylemi ile bu sayede her sanat, yerine başka bir sanatın güçlerinin konamayacağı kendi özelliklerini fark edecektir. Bu durumda her sanat dalının kendini keşfetmesi, gelişebilmesi için önemlidir (Kandemir, 2007: 17). Bilim, teknik ve sanat, toplum yapısının oluşmasında başlıca etmenlerdir ve insan yaşamının vazgeçilmez öğeleridir. Bilim, teknik ve sanat, birlikte işlediği durumlarda veya bu öğelerden birlikte yeterince yararlanıldığı durumlarda, insan yaşamındaki bozukluk, eksiklik ve yetersizlikler giderilir (Biber Öz, 2001: 102).

Disiplinlerarasılığın sanat alanında hızla ilerlediği bu çağda, karşımıza müzik alanı ile iç içe geçmiş birçok disiplin örneklendirebiliriz. Bu konuda en çok örneğe

rastlayabileceğimiz sanatçı ise Johann Sebastian Bach'tır. Şiir alanında karşımıza çıkan bu örnek, Nazım Hikmet'in 1958'de Varşova'da yazdığı "Sebastian Bach'ın 1 Numaralı Do Majör Konçertosu" adlı şiiridir. Nazım Hikmet bu şiirde "tekrar" motifini işlemiştir (İpşişoğlu, 2002: 8-9).

Resim alanında Bach ile etkileşime örnek verecek olursak burada karşımıza çıkan isimlerden biri Kokoschka'dır. Kokoschka Bach'ın bir kantatını resimlemiştir. Kantat diyalog biçiminde yazılmıştır. Ölüm korkusunu ve sonsuzluk umudunu dile getiren iki ses konuşur. Korku ve umut. Korkuyu alto umudu ise tenor dile getirir. Kokoschka bu kantatı resmederken insanoğlunun iç savaşımını kadın-erkek olarak ele almıştır. Korku erkek, umut kadındır. Kokoschka bu resimleri Alma Mahler'le yaşadığı umutsuz aşkın altında ezildiği bir sırada yapmıştır (İpşişoğlu, 2002: 40).

Schiller, sanatların, duygular üzerindeki etkilerinin birbirine yaklaştığından ve görsel sanatların, doruğa ulaştığında- aralarındaki nesnel sınırları aşmaksızın- müzikselleşeceğinden söz eder. Schopenhauere göre bütün sanatların ereği müziğe benzeme olmalıdır. Alman romantiklerinin yazılarında sık sık rastlanan resim müzik karşılaştırmalarında resim sanatı, doğa betimlemesinin tek düzelighinden kurtarmanın, müziğin şiirsel anlatım olanaklarına kavuşturmanın özlemi geniş yer alır (İpşişoğlu, 1995: 11).

Disiplinlerarasılık, sanat alanında karşımıza çıkan yeni bir olgu değildir fakat modern çağda hızla gelişen diğer her şey gibi sanat da disiplinlerarasılık konusunda hızla ilerlemiş, bu konuda sanatlar birbirinden oldukça etkilenmeye ve iç içe girmeye başlamışlardır. Sanatın her alanında karşımıza çıkan disiplinlerarasılık müzik alanında da kendini göstermiştir.

2.1.3. Disiplinlerarası Etkileşim ve Müzik Eğitimi

Sanatlar arasındaki etkileşim yüzyıllar öncesinden dile getirilen bir olgudur. Eski çağ uygarlıklarında yedi sayısını temel alarak yedi sesi karşılayan yedi renk bulmuşlardır. Oluşturulan bu renk skalaları daha sonraki dönemde de inceleme konusu olmuştur. 16. yüzyılın gerçeküstü sanatçısı Arcimboldo, renk-ses özdeşliği üzerinde durmuş ve bir renk klavyesi geliştirmeyi düşünmüştür. 1715'de Fransız din adamı ve fizikçi Louis Bertrand Castel, Newton'un renk kuramına dayanarak, ışık,

renk ve tınıyı bütünleştiren bir çalgı yapmayı denemişti. Castel, bundan sonra resim sanatının sessiz müzik diye nitelendirilebileceğini söylüyordu (Kandemir, 2007: 5).

Bizler birbirimizi anlamak için genellikle iki iletişim yolu kullanırız; konuşmak ve yazışmak. Duygu ve düşüncelerimizi paylaşıırken de yazılı ve sözlü olarak kelimeleri kullanırız. Aslında bunların dışında bir iletişim yöntemi daha vardır, “sanat”. Kullandığımız kelimelerin duygularımızı ve düşüncelerimizi ifade etmede aciz kaldığı bazı durumlarda sanat imdadımıza yetişir (Özsoy ve Ayaydın, 2016: 1). Sanat var olduğu çağdan bu yana biz fark etsek de etmesek de hayatımızda yer alan olgudur. Resimde, müzikte, mimaride, matematikte, dansa, şiirde ve birçok alanda sanat karşımıza çıkar. Hayatımızda önemli yere sahip olan sanat, çağlar önce karşımıza tek bir disiplin ile çıksa da, ilerleyen teknolojik gelişmeler, değişen sanat anlayışı ve insanın zihinsel ve algısal değişimi ile birçok disiplinin etkileşim haline girerek yeni bir sanat anlayışı ortaya koyması ile karşılamaktadır bizi.

Resim ve müzik sanatının birbiri ile olan ilişkisine verilebilecek birçok örnek bulunur. Bunun yanı sıra diğer disiplinler de zaman zaman etkileşim haline geçerek ortaya yeni sanat anlayışları çıkartmışlardır. Bu etkileşim zaman içinde okullarda verilen sanat eğitime de etki etmiştir. Özellikle küçük yaş grubu öğrencileri resim ve müzik derslerinin disiplinlerarası etkileşim halinde işlendiğinde çocukların derse karşı daha ilgili ve derslerde daha aktif olduğu bilinmektedir. Buna bir örnek verecek olursak yukarıdaki renk ses özdeşliğini baz alarak küçük yaş grubu öğrencilerinin piyano çalmaya ilk başladığında renklerle çalmaya başlamasından söz edebiliriz. Bu nedenle sanat eğitimi disiplinlerarası etkileşim halinde işlenmesi öğrencilerin çok yönlü bakış açılarına sahip olmaları ve derslerde daha aktif olmaları bağlamında onların hayatında önemli rol oynamaktadır. Sanat eğitiminin, çalışma ortamındaki çeşitliliğin, çocuğun-öğrencinin özelliklerine uygun oluşu; onlara deneyerek öğrenmeleri için çok yararlı fırsatlar hazırlayabilmesi, öğrenciyi görmeye, aramaya, sormaya, sonuçlandırmaya alıştırmaktadır. Sanat eğitiminin önde gelen amacı, yaratma sürecini bu hedefler doğrultusunda yönlendirmektir (Üstüner, 2007: 4).

2.2. Müzik ve Görsel Sanatlar Arasındaki Etkileşim

Sanat yapıtları kendi çağlarına ilişkin özellikler taşırlar, buna bağlı olarak da bu özellikler ve varlık nedenleri aynı kalmaz. Günümüz yaşamı ve insan için sanat, çok boyutlu ve derin bir anlam taşımaktadır. Değişen zaman ve mekan kavramları, iletişim olanaklarında yaşanan hız ve gelişmeler, bilimsel buluşlar ve tüm bunların insan hayatına olumlu, olumsuz katkıları çağdaş sanat anlayışını etkilemiştir. Bunların tümü çağdaş sanat anlayışının kendi içinde ele aldığı, sorguladığı olgular olarak da göze çarpmaktadır. Yaşamın tüm alanları, farklı disiplinlerden bilgi ile ilişki içerisinde olma ve bu birliktelikten yeni bilgiler çıkarma, değerlendirme durumundadır. Çağın sanat anlayışı da sanat alanı dışındaki tüm disiplinlerle ilişki ve etkileşim içerisinde olurken, tüm sanat disiplinleri de birbirleri ile iç içe olmuş ve sanat disiplinleri arasındaki katı sınırlar ortadan kalkmaya başlamıştır (Özel, 2007: 54).

XX. yy. sanatında, sanat dallarını birbirinden ayıran kesin sınırlar ortadan kalkmıştır. Resim, heykel, müzik, tiyatro, sinema gibi görsel ve işitsel sanatların birbiriyle etkileşim içerisinde, birbirlerinin biçimlendirme teknik ve yöntemlerinden yararlanarak kendi ifade biçimlerini bulmaları, sanata farklı bir bakış açısı getirmiştir. Müzik ve resim sanatının, tarihsel gelişimi boyunca iç içe olması, ressamı ve müzisyenleri üretim ve entelektüel paylaşım açısından birbirine yaklaşmıştır. 20. yüzyıl sonlarından itibaren, tüm sanatlardaki etkileşim resim ve müzik sanatları arasında daha etkili ve derin olmuştur. Teknik ve bilimsel buluşlarla birlikte, fotoğraf ve sinemanın gelişimi yüzyıllardır doğayı yansıtan resim sanatına kendini sorgulama imkanı tanımıştır. Yeni başlayan çağ, müzik ve resim sanatında, deneysel çalışmalar ve ilerlemeler çağı olmuştur. Sonuçta ressamı doğayı yansıtmayan, soyut nitelikli müzik sanatını incelemeye yönelmişlerdir (Gören, 2008: 40).

Resim ve müzik alanında disiplinlerarası bağlamda yaklaşımlar yüzyıllar öncesinden var olmaya başlamış fakat 20. yüzyılda gelişen bilim ve teknoloji, sanatsal değişim ve değişen yaşam tarzları ile birlikte bu iki sanat dalı için oldukça hareketli ve önemli bir dönem olmuştur. Müzisyenler ressamıdan, ressamı ise müzisyenlerden ilham almışlardır.

Kandemir'e göre;

20. yüzyıl hem resim hem de müzik için çok önemli dönüşümlerin gerçekleştiği bir dönemdir. Yüzyılın başında resim de natüralist üslup terk edilmeye başlamış ve soyut resim kavramı gündeme gelmiştir. Resimdenatüralizmden soyuta geçiş yaşanırken, müzikte de yüzyıllardır varlığını sürdüren tonal müzik sistemi yerini atonal müzik sistemine bırakmıştır. Her iki sanatta ki bu köklü değişimin tarihsel olarak aynı dönemlere denk gelmesi dikkat çekicidir. Bu değişim içinde yaşadığı bir parçası olduğu topluma, dünyaya kayıtsız kalamayan sanatçının, değişen düşünce ve felsefe sistemlerinin getirdiği bir sonuçtur (2007: 30).

Gülören'e göre; "Resim ya da müzik, her ikisi de fiziki bir temele dayanmaktadır. Her ikisi de frekanslarla açıklanabilir. Belli sesleri duyamadığımız gibi temeli ışık olan bazı renkleri belli ışınları da göremeyiz. Biri göze diğeri kulağa hitap etse de sonuçta her ikisi de beyni uyarır. Uyarılan beyin bütün bedeni de harekete geçirir" (Gülören, 2010: 3). Bu iki sanat dalı sıklıkla karşımıza etkileşim halinde çıkar. Çok sayıda örneği bulunan bu etkileşimlere birkaç örnek verebiliriz:

1994 yılında ressam Habip Aydoğdu, caz sanatçısı Yıldız İbrahimova'nın ve piyanist Tuna Ötenel'in gerçekleştirdikleri doğaçlama müzik eşliğinde resim çalışması yapmış, bu çalışmaya balerinler de danslarıyla katılmış, resim, müzik ve dans bu ortak çalışmayla izleyicilere sunulmuştu. Şubat 2006'da İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrası ile İzmir Devlet Senfoni Orkestrası sanatçılarından oluşan Ephesus Brass Grubu'nun, Elhamra Sahnesi'nde verdiği konserde ressam Cahit Çoban sahnedeki perdeye resim yaparak farklı sanat disiplinlerini bir araya getirmişlerdir (Akengin, 2005: 144).

Resim sanatını müzik sanatı ile birleştiren en önemli sanatçılardan biri Paul Klee'dir. Klee'nin babasının müzik öğretmeni olması ve kendisinin de profesyonel olarak keman çalması onun resimlerinde müziğin izlerini de taşımasına yol açmıştır. Klee'nin seçtiği belirli renk paletleri, müzikal bir anahtara benzetilmiştir. Bazen tamamlayıcı renkler kullanan Klee, kimi zaman da müzikal bağlantıyı yansıtabilmek için uyumsuz renkleri seçmiştir (Satır, Kayserili, 2013: 80). Klee sanatında resim-

müzik ilişkisini, değişen biçim anlayışının vazgeçilmez ilkesi olarak görür. Klee’de çocukluktan başlayan resim ve müzik tutkusu, resimlerinde oluşan biçimlerin kendine özgü bir dile bürünmesini sağlar. Klee Mozart’ın müzikte ulaştığı noktaya olan hayranlığını dile getirmiş, resim aşkı müziğin önüne geçmiş ve biçimsel arayışlarında hep müzikten faydalanmasına neden olmuştur (Satır, Kayserili, 2013: 84). Resim ve müzik arasında bağlantı kuran bir diğer sanatçı Ludwig Van Beethoven beste yaparken resimden esinlendiğini şu sözleri ile ifade etmiştir: “Beste yaparken kafamda hep bir resim olur ve ben onun hatlarını çizerim.” (1815’te “Pastoral” senfoni hakkında konuşurken) (Kerst, 2005: 24). Resim ve müzik sanatının birçok ortak özelliği ve ilkesi vardır. Bu ilkelerden birisi ise ritim ilkesidir.

Müzikte ritim; bir dizede, bir notada vurgu, uzunluk veya ses özelliklerinin, durakların düzenli bir biçimde tekrarlanmasından doğan ses uygunluğu, dizemdir. Çeşitli aletlere vurularak çıkartılan, düzenli ve akıcı seslerin oluşturduğu bir bütündür. Melodi, belli bir duyguyu yansıtması için yan yana getirilen notalar dizisi bütünüdür (Barın, 1999: 4).

Resimde ritim ise “bir sanat eserinde görsel bir tempo yaratmak için tekrarlanan elemanların dikkatle düzenlenmesiyle gerçekleştirilir. Bu tekrarlanan elemanlar, izleyicinin bakışının eserin yüzeyinde kolayca gezmesini, dolaşmasını sağlar, demektedir. Doğanın devinim içindeki ritimsel yapısı, tekrarlardan meydana gelmesi, canlı olmanın göstergesidir. Buradan anlaşılmaktadır ki “ritmin iki önemli tamamlayıcısı vardır. Bunlar; tekrar ve vurgudur. Ritim tekrarın sonucudur. Resimde motif ve aralıkların farklı düzenlenmesiyle değişik ritimler yaratılır. Düzenli ritim, değişken ritim, akıcı ritim, ilerleyen ritim, tesadüfî ritim vb.” (Boydaş, 2007: 26).

Çizgideki ritimsellik, sanat eserinin hareketliliğini, birlik ve bütünlüğünü sağlayarak görüntünün izleyici üzerindeki beğeni etkisini artırır. Şu bir gerçektir ki, sadece sanatta değil, var olan her şeyin şeklinin, yapısının, görüntüsünün, renginin, biçiminin, formunun ve dokusunun bir ritmi vardır. Evrende ve yaşadığımız dünya üzerinde var olan her şey ritmik bir görüntü durumundadır (Özkartal, t.y :69).

Görüldüğü gibi resim ve müzikte ortak bir kavram olan ritim, müzik eserinde ahenk ve uyumu sağlar ve bunun yanında dinleyiciye hissedilmesi gereken duygunun verilmesi için gereklidir. Resimde ritim ise tekrarlanan motiflerle oluşmakla birlikte sanat eserinin canlılığını hissettirir. Her iki sanat dalında da ritim, bazen düzenli

bazen düzensiz olarak karşımıza çıkar ve bu iki disiplin için de sanat eserini ortaya koyma yolunda önemli bir ilkedir. Resim ve sanat alanında karşımıza çıkan bir diğer kavram ise armonidir. İlerici müzikte armoni kavramını bize şu ifadelerle belirtmiştir.

Armoni bir sanat ve bilimdir. Seslerin bir arada, aile halinde kullanılmasından meydana gelen, uyguların nasıl kurulacaklarını, birbirlerine nasıl bağlanacaklarını, taşıdığı değerleri, görevlerini ve çeşitlerini öğretir. Armoni, müziğin temelidir. Her bestecinin, genel olarak, her müzisyenin iyi bilmesi gerekli ve önemli bir konudur. Yalnız, armoninin bir özelliği: Bilinmekten ziyade yapılmayı icap ettiren, yani iş halinde öğrenilmesi gerekli oluşudur. İş olarak öğrenilmeyen bir armoni bilgisi, bütün kuralları ve bir sürü kelimesi bilindiği halde konuşulamayan ve yazılamayan bir dil gibidir. Öyle ise şimdiden, çok iyi bilmemiz ve hazır olmamız gereken yön, armoniyi hem bilmek, hem de yapabilmeyi beraber yürütmektir. Yapabilmeye daha da üstünlük tanımanız, çok doğru olur (İlerici, 1974: 22).

Müzik ve resim sanatının ortak kavramı olan armoni resimde ise şu şekilde ifade edebilmiştir;

Temel tasarım ilkelerinin ilki olan armoni, bir kompozisyonun farklı bölümler arasındaki memnuniyet veren bir ilişki olarak tanımlanabilir. Öğeler veya bağımsız bölümler ortak özelliklere sahip olduğunda oluşur-tekrarlanan renkler, benzer dokular, paylaşılan kenarlar ve benzeri gibi. Bu alanlar arasında mutlak surette bir bağ vardır; ortak özellikleri onları görsel olarak ilişkili yapar ya da “birbirine çeker.” Armoni, böylece, bir kompozisyonun çeşitli parçalarını birbiriyle ilişkilendiren bir birleştirme faktörü olarak düşünülebilir (Ocvirk ve ark, 2015).

2.3.Sanat Temelli Araştırma Yöntemleri

Geleneksel sanatlar ve el sanatları araştırmalarında da kullanılan sanat temelli (tabanlı) araştırmalar sayesinde, sanatın farklı dallarındaki ifade biçimleri sistematik olarak analiz edilebilmektedir (Mcniff, 1998; Akt. Erişti, 2017: 302). Sanat eğitimi

Profesörü Rachel Mason, sanat eğitimi konusundaki düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir:

Sanat temelli araştırmalar günümüzde oldukça yaygınlaşmıştır. Ancak hala “sosyal bilim” ve “sanatsal” yöntem tartışmaları devam etmektedir. Benim görüşüme göre, sosyal bilim araştırma yöntemlerinde temel bir dayanak noktası olması son derece önemlidir. Bununla birlikte sanat eğitimi alan araştırmacılar materyalist kültürü yansıtmaya, uygulama pratiklerini inceleme, kültürel metinlerini yorumlama ve toplumsal ilişkilerin ve bireysel tecrübenin anlaşılmasını ortaya koyma gibi süreçleri sanatsal yaklaşıma dayalı farklı disiplinler ile işbirliği yaparak daha derinlemesine açıklamakta ve bu süreçten beslenmektedirler (Erişti, 2017: x).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın konusuyla ilgili disiplinlerarası sanatı konu edinmiş olan araştırmalara kısa özetler halinde yer verilmektedir.

Özel(2007), Özel'in "*Plastik Sanatlarda Disiplinlerarası Etkileşimler ve Seramik Sanatına Yansıması*" başlıklı araştırmasında; var olduğu çağın koşulları, imkan ve tekniklerine paralel olarak sürekli bir farklılaşma içerisinde olan sanat, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hiç olmadığı kadar farklı açılımlar, yönelimler ve arayışlarla karşı karşıya kalmıştır. Bunun sonucunda sanat, hem biçimsel hem de düşünsel boyutu ile çok farklı alanlarla yoğun bir etkileşim ve ilişki içerisine girmiştir. Sanatın içinde bulunduğu bu derinlemesine ve zengin bağlar bilim alanlarında olduğu gibi sanat alanında da disiplinlerarasılık kavramını ön plana çıkarmıştır. Özel'in yaptığı araştırmada, sanatı oluşturan disiplinlerin birbirleriyle ve bilim alanlarıyla oluşturdukları ilişkiler, etkileşimler ve birliktelikler örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır. Örnekler seçilirken, özellikle konunun açıklanmasına olan katkısı dikkate alınmıştır. Araştırmanın sonucu olarak; Çağdaş seramik sanatına bakıldığında, farklı disiplinlerin bilgileriyle beslendiği, başka sanat disiplinlerinin sınırları içerisinde hareket ve üretimlerde bulunduğu ve sanatsal üretimlerde her türlü ortak çalışmaya imkan tanıdığı görülmektedir. Bu tutum ve yaklaşım seramik sanatına düşünsel ve biçimsel açıdan önemli katkılar sağlamaktadır. Seramik sanatının da tüm sanat disiplinlerine aynı açılardan zengin ifade olanakları sağladığı artı değerler kazandırdığı da unutulmamalıdır.

Üstüner (2007), Üstüner'in "*Disiplinlerarası Sanat ve Sanat Eğitime Etkileri*" başlıklı araştırmada, kendini disiplinlerarasılık olarak ifade eden modelin sorgulanması, geçmişten günümüze disiplinlerarası sanatın önemi ve disiplinlerarası sanatın sanat eğitime etkilerine yönelik yaklaşımların incelenmesi ile sanat eğitimcilerinin konuyla ilgili görüşlerine başvurulması alt amaçlar olarak belirtilmektedir. Tarama yöntemi ile yapılan bu araştırmanın çalışma grubu, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ile Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi ve Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ndeki sanat eğitimcilerinden oluşmaktadır. Bu araştırmanın genel amacı; Disiplinlerarası Sanatın önemine ve

Sanat Eğitime etkilerine yönelik kapsamlı bir literatür çalışması yapmak ve bu konuda sanat eğitimcilerinin görüşlerini bulgulamaktadır. Araştırmanın sonucu olarak; disiplinlerarası sanata yönelik eğitim programlarımızda da ihtiyaç duyulan yapılanmaya gidilmelidir. Çünkü iyi bir sanat eğitimi programı, çalışma alanlarının çeşitlendirilmesiyle değer kazanır... Nitekim görsel sanatların yanı sıra, Müziksel eğitimin de içinde yer aldığı “disiplinlerarası sanat eğitimi” çocuk ve yetişkinin kendisini ifade edip gerçekleştirme yolunda ilerlemesinde en uygun eğitim biçimidir sonucuna ulaşılmıştır.

Kandemir’in (2007), “20. yüzyıl Resminde Müziğin Etkisi ve Bu Etkilenmenin, Klee ve Kandinsky Odaklı Biçimsel İncelenmesi” adlı çalışmasının; ilk bölümünde resim ve müzik arasındaki etkileşim hakkında tarihsel boyut göz önünde tutularak genel bir giriş yapılmıştır. 20. yüzyıla kadar gelen süre içinde bu iki sanatın birbirine yakın durduğu dönemler, sanatçılar üzerinden verilecek örneklerle ortaya konularak konuya yakınlık kazandırılmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde ise resim ve müzikte ortak kavramlar üzerinde durulmuştur. Resim ve müziğin kendi sanatsal özellikleri bağlamında bir ilişki kurulmaya çalışılmış, sanatsal yapıyı oluşturmak için kullanılan armoni, kompozisyon, zaman-mekan gibi ortak kavramların her iki sanat için ifade ettiği değerler tespit edilmeye çalışılmıştır. Üçüncü bölümde ise öncelikle inceleme alanı olan 20. Yüzyılda resimde ve müzikte olan gelişimler aktarılmıştır. Bu çalışma içinde resim ve müzik ilişkisinin varlığının kanıtından çok bu ilişkinin varlık nedenleri ve biçimsel çözümlemesi üzerinde durulmak istenmiştir. Klee ve Kandinsky gibi dönemde ve iki sanat arasındaki ilişki bazında önemli olan iki sanatçı üzerinden bu ilişki çözümlenmeye çalışılmak ve sanatçıların bakış açılarını ortaya koymak bizim için önemlidir. Çalışmanın sonunda ulaşılmak istenen, 20. yüzyılın her iki sanatın gelişiminde yarattığı koşutlukların ortaya konması ve müziğin 20. Resminin gelişimde ki ve değişimindeki etkilerinin bulgulanmasıdır. Yapılan bu araştırmanın sonucunda, her iki sanatçının da gerek özel yaşantılarında gerekse sanat yaşamlarında birebir müzik ile iç içe oldukları ve müziğin biçim dilini kendi sanatlarının gelişimleri için birer yol ve yöntem olarak kullandıkları söylenebilir. Denildiği gibi bu ilişki, resim sanatın değişim süreci içinde kullanılan yöntemlerden sadece biridir.

Gören’in (2008), “Modern Resim Sanatında Müzik” adlı çalışmasında; müzik sanatının resim sanatına yansımalarından elde edilecek, müzik ve resim disiplinleri arasındaki sanatsal, kültürel ve estetik ilişkilerin sunulması amaçlanmıştır. Bu tez

modernizmin başlangıç dönemi olarak 18. yüzyılı Fransız Devrimi'nin çalkantılı dönemlerinden, Romantizmin doğuşu ile başlamaktadır. Bireyin kendine yöneldiği bu dönemde modernitenin müzik kültürü altın çağını romantizm olarak belirlemiştir. İşte bu çalışma modernizm sürecinden müziğin resim sanatına yansımalarını, yeniden yaratımlarını ve benzer üretim süreçlerini ortaya koymaya çalışmıştır. Daha sonraları çalışma süresince bu açı daha da genişletildi ve modern sanat kapsamında müziğin daha birçok ressamı etkisi altına aldığı belirlendi. Ressamların daha çok içsel dünyalarına yönelerek, yapıtları daha anlaşılır çözümlemeler halinde ele alınmaya çalışıldı. Tez projesi kapsamında müziğin uygulamalı çalışmalarda ele alınması ile müziğin armonileri renklerle ifade edilmeye çalışıldı.

Gülören'in (2010), "*Müziğin Resim Sanatında Tarihsel Süreci 20. yy Sanatına Etkisi ve Yansıması*" adlı tez kapsamında; resim sanatı, mağara duvar resimlerinden başlayarak 20. yüzyıl resmine kadar dinsel, düşünsel ve kavramsal boyutuyla ele alınmıştır. 20. yüzyıl resmi ise genel hatlarıyla irdelenmiş; daha sonra resimsel çözümlemeye gidilmiş ve incelenmiştir. Araştırmanın temel problemi müzikten etkilenen dışavurumcu ressam ve bu ressamın değerlendirilmesi bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Resim sanatının tarihsel gelişimi, geçtiği evreler ve soyut sanata ulaşmaya kadarki dönemlerde müziğin etkileri yadsınamayacak kadar fazla olmuştur. Müzikten etkilenerek ve müziğin temel özelliklerini kullanarak yola çıkan dışavurumcu sanatçıların yapıtlarının her biri bu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Sonuç olarak; Müzik ve resim, ilk çağlardan bu yana birbirini etkilemiştir. Müzisyenler resamlardan, ressamlar müzisyenlerden ilham almış ve bu etkileri yapıtlarına yansıtmışlardır. Bu iki sanat dalının birbirini etkilemesinden doğan yapıtlar da kendi içlerinde farklılıklara sahiptir. Ressamlar müziğin kendi üzerlerinde bıraktığı etkileri yapıtlarına farklı üsluplarda yansıttıkları gibi müziği algılama biçimlerinde de farklılıklar vardır. Müziği, notalarıyla, matematiksel yapısıyla irdeleyen ressam olduğu gibi, müziğin içeriği ve kendisinde uyandırdığı duygulardan yola çıkan ressam da olmuştur. Bu farklı algılama biçimi kimi zaman aynı akımın içinde olan ressamda da görülebilir. Bunun yanında ressamın yapıtları, müzikle ne ölçüde ilgilendiklerine bağlı olarak da değişebilir. Bir başka farklılık ise şu şekilde karşımıza çıkar. Kimi ressam, müziği hayatının belirli bir döneminde resimlerine yansıtmış, kimi ressam ise müzikle hayatının her döneminde ilgilenmiş ve hatta müzik onun sanat çizgisine yön vermiştir.

Akengin (2012), “*Sanat Dalları Arasında Etkileşim ve Dil*” adlı çalışmasında, sanat dalları arasındaki etkileşimin önemini şu sözleri ile açıklamıştır; “sanat akımlarına bakıldığında şöyle bir ortak özellik görülür. Bütün sanat dallarını ortak akımlar etkiler ve yönlendirir. Sözgelimi romantizm edebiyatta olduğu gibi resimde ve müzikte de kendini hissettiren bir akımdır. Aynı şekilde realizm, sürrealizm de böyle ortak bir çıkış noktasıdır.

Bu durumda ortak paydaları olan bütün sanat dallarının birbirini tanıma ve anlamaya ihtiyaçları vardır. Bu yaklaşımdan birbirlerinden soyutlanmamaları sonucu ortaya çıkar. Diğer bir deyişle sanat alanları birbirlerini etkileyip zenginleştirmiş olurlar.

Gökkaya’nın, “*Disiplinlerarası Sanatsal İfade: Ressam Seramikçiler-Seramikçi Ressamlar*” adlı çalışmasında; 20. yüzyılda hızla gelişen modernizm ile birlikte sanatın bütün kuralları değişmiş, modern çağın sanatçıları ile malzeme odaklı kısır döngüden sıyrılıp, özgün, yaratıcı, güçlü ve zengin bir ifade gücüne doğru yol alarak yeni açılımlar yapmışlardır. Bu şartlar altında daha hür ve yenilikçi olan ressamların, sanatsal ifadelerini ortaya koymalarında, disiplinlerarası bir yaklaşım söz konusu olmaya başlamıştır. Sonuç olarak; sanata gönül vermiş ve yaşam biçimi olarak belirlenmiş sanatçıların sanatsal yaklaşımları incelendiğinde tek bir malzeme ile sınırlı kalmayıp disiplinlerarası bir anlayışı benimsedikleri görülmektedir.

Güler (2015a), “*Sanatta Farklı Bir Görme Biçimi Olarak Sezgi*” adlı çalışmasında; “Günümüzde sanatın tüm alanlarında kuramsal ve uygulamaya yönelik birçok yeni ve farklı yöntemlerin sunulduğu araştırmalar görmektediriz. Bu yöntemler gerek sanatçılara ve sanat eğitimcilerine, gerekse izleyicilere ve öğrencilere; sanatsal yaratma sürecinde disiplinlerarası deneyimleri yaşama fırsatı vermektedir. Çoğu araştırmaya merak konusu olan yaratıcılık ve yaratma eylemi; kişinin kendi yapısında var olan gizil güçlerini keşfetmesine yardımcı olmaktadır” sözleri ile disiplinlerarasılığa değinmiştir. Oysa sanatla düşünme ve üretme süreci insanın keşfederken öğrendiği ve öğrendiklerini de tekrar deneyimleyerek kendinde var olan gücü keşfettiği, süreklilik gösteren bir yaşantıyı içerir (Güler, 2015a: 7).

Güler’in (2015b), “*Sanat Eğitiminde Uygulamaya Dayalı Yeni Bir Araştırma Metodu: A/r/tografi Gershwin’in Rhapsody in Blue adlı Eserine Yapılan Resimlerin Eleştirisi*” adlı araştırmada, ünlü besteci George Gershwin ve eserleri disiplinlerarası

bağlamda bu a/r/tografik araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Araştırmada, farklı kültürden bir bestecinin eserlerinin diğer bir sanat alanına aktarılması sağlanmıştır. Bilginin, kişinin sezgisel olarak işitme duyusunu geliştirme derecesine etkisinin görülmesinin amaçlandığı bu çalışmada, George Gershwin'in Rhapsody in Blue adlı eserine yapılan resimlerin analizi yapılmıştır. Çalışma iki aşamadan oluşmaktadır. Çalışmanın ilk aşaması 2010-2012, ikinci aşaması ise 2012-2014 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada belli bir disiplinle Gershwin'e ve eserine ait hiçbir bilgi sahibi olmadan, Rhapsody in Blue adlı eseri sadece sezgisel olarak dinlenerek resmedilmiş, ikinci aşamada ise sanatçının hayatı ve eserleri derinlemesine incelendikten sonra aynı esere tekrar resim yapılmıştır. Her iki aşamadaki resimler karşılaştırılarak sonuçlar betimlenmiştir. Aynı eserin; önce sezgisel daha sonra tarihsel bilgi edinerek aynı kişi tarafından tekrar resmedilmesi merak uyandıran birçok soruyu da beraberinde getirmiştir. Gershwin'i ve eserlerini tanımanın ikinci aşamada Rhapsody in Blue'nun yeniden resmedilmesine ne şekilde etkisi olacaktır? Eseri sadece sezgisel olarak dinleyerek yapılan resim ile bilgilendirilerek yapılan resim arasında bir farklılık görülecek midir? Bizzat aynı kişi tarafından aynı esere yapılan bu iki ayrı resmin arasında nasıl bir farklılık ya da benzerlik ortaya çıkacaktır? Müzikteki sesler resimde oluşan biçimler ve renklerle neleri yansıtacaktır? (Güler, 2015b: 48-73).

DÖRDÜNCÜBÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren, örneklem, veri toplama araçları, toplanan verilerin işlenip çözümlenmesine ilişkin bilgilere ve ölçütlere yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Modeli (Deseni)

Araştırmada nitel ve nicel yöntemler kullanılmıştır. Bu kapsamda nicel verileri elde edebilmek için deneysel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Ayrıca araştırmada elde edilen nicel bulgular yanında nitel bulgulara da başvurulmuştur.

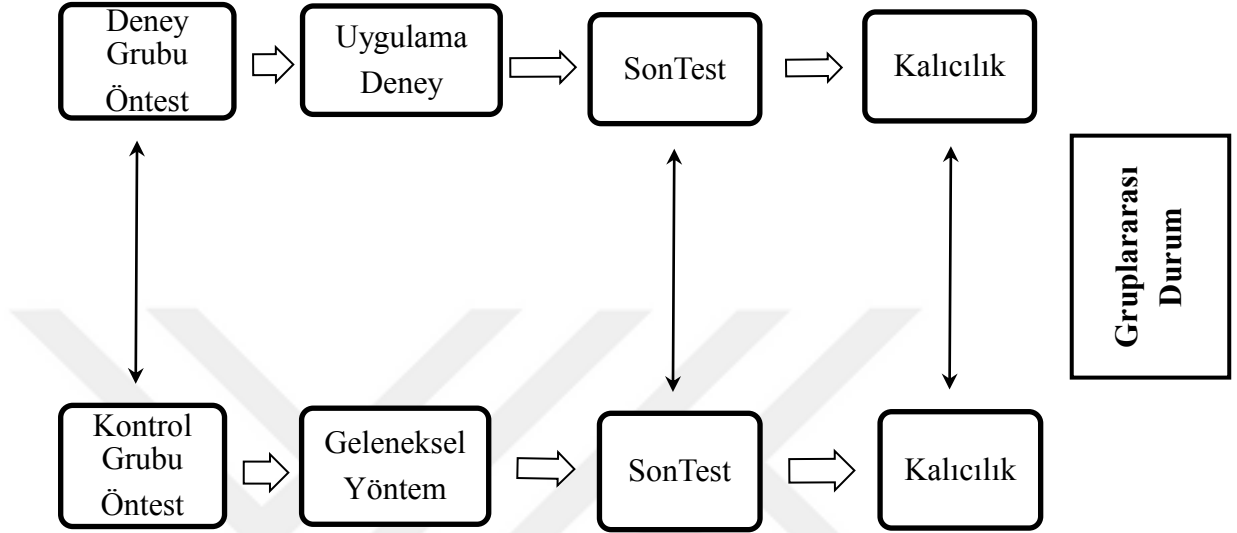
Nicel araştırmanın temel çalışma prensibi elde edilen bulguların bir şekilde sayısal değerlerle ifade edilmesi ve ölçülebilmesidir. Ayrıca araştırmanın hipotezlere dayandırılması ve bu hipotezleri test etmesi nicel araştırmanın üzerinde durduğu en belirgin prensiptir (Ekiz, 2003: 93). Nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları, bağlı bulundukları ortamı çerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Yıldırım, 2010: 80).

Model olarak M.E.B. 3. sınıf müzik dersi öğretim programının kazanımları esas alınarak “Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarımın ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin müzik algısı ve bilgilenme düzeylerine etkisi deney grubu lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir” şeklindeki denece deney ve kontrol gruplu öntest-sontest modeli kullanılmıştır (Karasar, 1999: 97). “Öntest-sontest kontrol gruplu modelde, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney, öteki kontrol grubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır” demiştir.

Ayrıca araştırmada “Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin görsel bilgilenme düzeylerine etkisi deney grubu lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir” denencesi için görsel sanatlar alanında yeni kazanımların geliştirilmesi için uzman görüşleri alınarak geliştirilen materyal ve uygulama işlemleri için betimsel analiz yapılmıştır.

Araştırmada hem nicel hem de nitel veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. Bu kapsamda nicel verileri elde edebilmek için deneysel desen modelinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın genel deseni şekil 3.1’de gösterilmiştir.

Deney Koşulları

- İstanbul Bahçelievler Okyanus Koleji İlköğretim Okulu deney grubu olarak belirlenmiştir.
- Bu okulun 3/A sınıfı deney grubu, 3/B sınıfı ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir.
- Deney grubu 3/A sınıfı öğrenci sayısı 24’tür.
- Kontrol grubu 3/B sınıfı öğrenci sayısı 21’dir.
- Uygulama haftada bir saat olan müzik dersi etkinlikleri içinde yapılmıştır. Ders içi uygulama dersinin ilk dakikaları dersin içeriği ve ressamı ile ilgili bilgiler verilecek biçimde sürdürülmüştür.
- Uygulamanın ön testi 22.10.2015 tarihinde yapılmıştır. Ders işleniş süreçlerine ait bazı kazanımlar iki ders saati, bazıları ise bir ders saati sürece şekilde toplamda 8 hafta sürmüş 14.01.2016 tarihinde ise son test uygulanmıştır. Son testten sonra 3 hafta bekleme süresi bırakılmış ve 04.02.2016 tarihinde kalıcılık testi uygulanmıştır. Deneysel çalışma kapsamında haftada bir ders olacak şekilde uygulamalar sürdürülmüştür.

- Uygulama için geliştirilen başarı testi ve görseller, görsel sanatlar uzmanlarının görüşü alınarak geliştirilmiştir.
- Uygulama için geliştirilen başarı testinde;
B1 “*Müzikteki uzun ve kısa ses sürelerini fark eder*” kazanımını 1, 6, 7, 9, 11, 14
B2 “*Müzikteki ses yüksekliklerini grafikte gösterebilir*” kazanımını 4, 5, 8 10
B3 “*Duyduğu basit ritim ve ezgiyi tekrar edebilir*” kazanımını 12,15, 16
B4 “*Müzikleri uygun hız ve gürlükte seslendirebilir*” kazanımını 2, 3, 13, 17, 18
B5 “*Müziklerdeki aynı ve farklı söz kümelerini harekete dönüştürebilir*” kazanımını 19, 20. maddelerin ölçmesi amaçlanarak geliştirilmiştir.

Nitel bulguların analizinde betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre düzenlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır(Yıldırım ve Şimşek, 2003). Araştırmada, elde edilen nitel bulgular yanında nicel bulguların analizinde yüzde, frekans ortalama ve standart sapma gibi parametrelerin yanında ilişkisiz örneklem t-testi uygulanmıştır.

4.2. Evren

Araştırmanın evreni, İstanbul ili Bahçelievler Okyanus Koleji İlköğretim 3. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

4.3. Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2015-2016 yılı ilköğretim müzik dersi müfredatında ilköğretim 3. sınıf müzik dersinde bulunan “müziksel algı ve bilgilenme” ünitesiB1, B2, B3, B4 ve B5 öğrenme alanı kazanımlarından oluşmaktadır.

Örneklem Grubuna İlişkin Dağılım

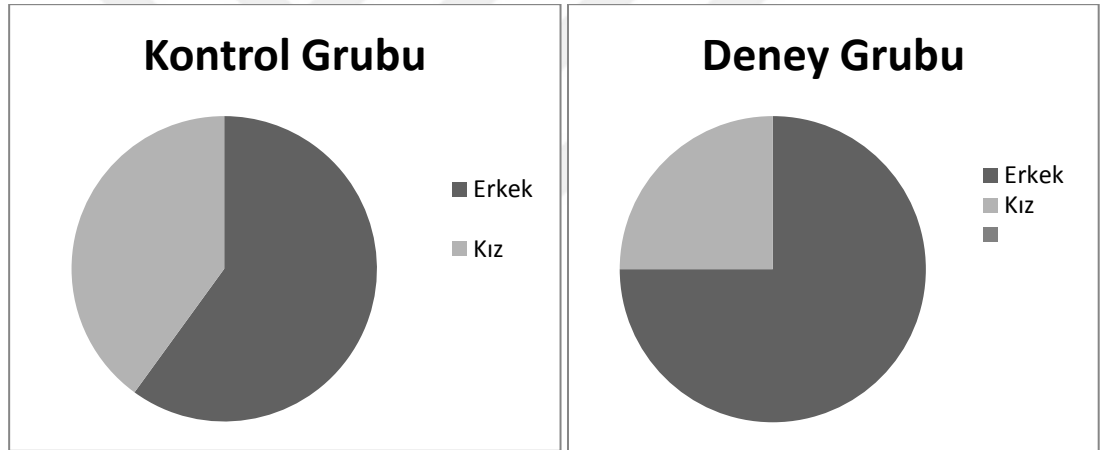
Araştırmanın öğrenci örneklemine ilişkin dağılımlar

Şekil 1

Kontrol Grubu 3-B Sınıfı	Deney Grubu 3-A Sınıfı
Kız Öğrenci Sayısı 8	Kız Öğrenci Sayısı 6
Erkek Öğrenci Sayısı 13	Erkek Öğrenci Sayısı 18

Kontrol ve Deney Gruplarının Cinsiyet Bakımından Dağılımları

Şekil 2

Kontrol grubunun cinsiyet bakımından

Deney grubunun cinsiyet bakımından durumu

4.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada hem nicel veriler başarı testi (Öntest-Sontest) ile elde edilmiştir.

Deney (Uygulama) materyallerinin geliştirilmesi

Başarı Testi

Araştırma için VincentVan Gogh'un *Dr. Gachet'in Portresi*, *The Starry Night*, *The Bridge At Trinquetaille*, Piet Mondrian'nın *World Map*, Joan Miro'nun *Figürler*, *Kuşlar* ve *Yıldız*, *Nocturne*, *Gaethee*, Claude Monet'in *Irises of Claude*, Wassily Kandinsky'nin *For Blue* ve Paul Klee'nin *Strada Principalee Strade*

Secanderie isimli resimleri seçilmiştir. Bu ressam ve onlara ait resimler seçilirken ele aldığımız 3. sınıf müzik dersi kazanımları ve seçilen sanatçıların resimleri etkili olmuştur.

Araştırmada veriler başarı testi ve öğrencilere yaptırılan resimler ile elde edilmiştir. Araştırma için başarı testinde sorular geliştirilirken Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2006 tarihli "İlköğretim Müzik (1-8. sınıflar) Dersi Öğretim Programı" ve İlköğretim Görsel Sanatlar (Resim) Dersi Programı(1-8. sınıflar) incelenerek, bu program içerisinde bulunan ilköğretim 3. sınıf Müziksel Algı ve Bilgilenme Öğrenme Alanına ait toplam 5 kazanım (B1, B2, B3, B4, B5) esas alınmıştır (EK1, EK2). Geliştirilen başarı testinde her bir kazanımı ölçmeye yönelik farklı sorular geliştirilerek başarı testi görsel sanatlar uzmanlarının görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Aşağıda öğretim programındaki kazanımlar ve kazanıma ait başarı testi sorularının hazırlanma aşama ve içeriği kısaca anlatılmıştır.

- B1 *Müzikteki uzun ve kısa ses sürelerini fark eder.*

Deney grubuna B1 kazanımının uygulandığı hafta; Vincent Van Gogh'un hayatına ait öğrencilerin yaş seviyeleri de göz önüne alınarak kısa bilgiler verilmiş ve öğrencilerle karşılıklı soru cevap şeklinde sanatçının hayatı üzerinde tartışılmıştır. Öğrencilere sanatçıyı tanıtmak amacıyla ressamın "Dr. Gachet'in Portresi" isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi tahtaya asılmış aynı resmin A4 boyutu renkli baskıları öğrencilere de tek tek dağıtılmıştır. Öğrencilere, resim üzerinde işaretleme yapmaları için sınıf mevcudu kadar mavi ve kırmızı renkte kalem dağıtılmış uzun sesleri mavi, kısa sesleri ise kırmızı ile işaretlemeleri istenmiştir. Kazanıma ait ders anlatımı ve uygulama iki hafta devam etmiş, ikinci haftada ders başında birinci haftanın hatırlatmaları yapılmış ve tahtaya Wassily Kandinsky'e ait 35x50 cm. boyutundaki "For Blue" isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi asılmış ve aynı resmin ait A4 boyutu renkli baskıları öğrencilere de tek tek dağıtılmıştan sonra öğrencilerden resim üzerinde gördükleri kısa sesleri kırmızı, uzun sesleri mavi kalemle işaretlemeleri istenmiştir.

- B2 Müzikteki ses yüksekliklerini grafikte gösterir.

Deney grubuna B2 kazanımının uygulandığı ilk hafta; piyanodan kalın ve ince ses örnekleri verilmiş, öğretmen tarafından öğrencilere bir önceki hafta işlenen dersin içeriği hatırlatılmış, Joan Miro'nun hayatı ve sanat anlayışı hakkında yine öğrencilerin yaş seviyesi göz önünde bulundurularak kısa bilgiler verilmiştir. Miro'ya ait "Figürler, Kuşlar ve Yıldız" isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi tahtaya asılmış, bu resim üzerinde gür ve hafif sesler öğrencilerle bulunduktan sonra yine Joan Miro'ya ait "Galathee" isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi tahtaya asılmıştır. Daha sonra "Galathee" isimli resmin A4 boyutundaki tıpkı basım renkli baskısı öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrencilerden resim üzerinde gördükleri hafif sesleri yeşil, gür sesleri ise siyah renkli kalemle işaretlemeleri beklenmiştir.

Kazanıma ait uygulamanın ikinci haftasında Claude Monet'in hayatı ve sanat anlayışı hakkında öğrencilere kısa bilgiler verilmiştir. Claude Monet'e ait "Irises of Claude" isimli 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi yine tahtaya asılmıştır. Aynı ders saatinin yarısında Piet Mondrian'ın yaşamı ve sanat anlayışı hakkında öğrencilere kısa bilgiler verilmiş, sanatçıya ait "World Map" isimli 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resminin renkli baskısı tahtaya asılmış ve aynı resmin A4 boyutundaki baskısı işaretlemeleri için öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrencilere resim ile birlikte siyah ve yeşil kalem dağıtılarak resim üzerinde gördükleri gür sesleri siyah, hafif sesleri ise yeşil renkli kalem ile işaretlemeleri beklenmiştir.

- B3 Duyduğu basit ritim ve ezgiyi tekrarlar.

Deney grubuna B3 kazanımının uygulandığı ilk hafta; öğretmen tarafından öğrencilere ritim tekrarı ve ezgi tekrarı kavramları ile ilgili bilgi verilmiş, Vincent Van Gogh'a ait "The Starry Night" isimli ve Paul Klee'ye ait "Streda" isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi tahtaya asıldıktan sonra daha önce anlatılmış olan kısa ve uzun çizgiler hatırlatılmış ve bunlar yine nota süreleri ile bağdaştırılmıştır. Öğretmenin bunu yapmasının amacı Paul Klee'ye ait "Streda" isimli resimde kısıdan uzuna giden sesleri görmesi ve bu şekli işaretlemeleridir. Paul Klee'ye ait "Streda" isimli resmin A4 boyutundaki renkli baskısı öğrencilere dağıtılmış ve resim üzerinde ritim olan yerlerin işaretlenmesi için kırmızı, yeşil ve

mavi renkte kalemler dağıtılmıştır. Öğretmen öğrencilere kısa seslerin kırmızı, orta uzunluktaki seslerin yeşil, uzun seslerin ise mavi ile işaretleneceğini söylemiştir.

Kazanıma ait uygulamanın ikinci haftasında bir önceki dersin hatırlatması yapılmış ve Vincent Van Gogh'a ait "The Bridge at Trinquetaille" isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi baskısı tahtaya asıldıktan sonra işaretleme yapmaları için aynı resmin A4 boyutundaki kopyaları öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrencilere mavi, yeşil ve kırmızı renkte kalem dağıtılmış, 4'lük notanın mavi, 16'luk notanın kırmızı ve 8'lik notanın yeşil ile işaretleneceği söylenmiştir. Bununla birlikte üzerindeki merdiven şeklinde kısa, orta ve uzun sesleri bulmaları beklenmiştir.

- B4 Müzikleri uygun hız ve gürlükte seslendirir.

Deney grubuna B4 kazanımının uygulandığı hafta; öğretmen tarafından hız ve gürlük tanımları açıklanmıştır. Hız ve gürlük tanımlarının pekişmesi için öğrencilerin daha önceden bildiği kaplumbağa ile tavşan şarkısı piyanoda çalınarak öğrencilerle birlikte söylenmiştir. Çalınıp söylenen şarkının üzerinde öğrencilerle birlikte hız ve gürlük terimleri üzerine konuşulmuştur. Daha sonra öğretmen tarafından tahtaya hız ve gürlük tanımlarını pekiştirmek amacıyla çeşitli boyutlarda şekiller çizilmiş ve bu şekiller koyu ve açık renkli tebeşirler ile boyanarak üzerinde konuşulmuştur. Öğretmen tarafından tahtaya Piet Mondrian'a ait "World Map" isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi asılarak öğrencilerden bu resim üzerindeki hız ve gür yerleri örneklendirmeleri beklenmiştir.

- B5 Müziklerdeki aynı ve farklı söz kümelerini harekete dönüştürür.

Deney grubuna B5 kazanımının uygulandığı hafta; aynı ve farklı söz kümeleri hakkında kısa tanımlar yapılmıştır. Bu tanımları pekiştirmek için piyano ile "tren" isimli şarkı çalınarak öğrencilerle birlikte söylenmiştir. Öğrencilerin bu terimleri pekiştirmesi için şarkının içinde tekrar eden ve etmeyen söz kalıplarına örnek vermeleri istenmiştir. Öğrencilerin verdiği aynı ve farklı söz kümeleri örnekleri tahtaya yazılmıştır. Öğretmen tarafından tahtaya birbirine benzeyen ve benzemeyen farklı boyutta şekiller çizilerek tekrar eden şekilleri tekrar eden sözcükler, tekrar etmeyen şekilleri ise tekrar etmeyen şekillerle eşleştirmeleri istenmiştir. Joan Miro'ya ait "Nocturne" isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi

tahtaya asılmış ve aynı resmin A4 boyutları işaretleme yapmaları için öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrenciler işaretlemeleri yeşil ve mavi renkte kalemle yapmıştır.

Araştırmaya katılan deney ve kontrol gruplarına başarı testi olarak deneysel işlem öncesi ön test, işlem sonrası son test ve 3 hafta sonra da kalıcılık testi uygulanmıştır. Deney grubu olan 3/A sınıfına 22.10.2015 tarihinde ön test uygulanmış ve bazı kazanımlar 40 dk. + 40 dk. olacak şekilde iki ders saati süresinde toplamda 8 hafta uygulama yapılmış ve 14.01.2016 tarihinde son test uygulanmıştır. Son testin ardından 3 hafta bekleme olacak şekilde 04.02.2016 tarihinde gruba kalıcılık testi uygulanmıştır.

4.4.1. Deney (Uygulama) Materyallerinin Hazırlanması ve Uygulanması

Müzik Öğretim Programındaki kazanımların müzik dersi ile görsel sanatlar disiplinlerinin ilişkilendirilerek öğrenciye kazandırılmasına yönelik hazırlanan Deney grubu uygulama sürecinde gerekli deney materyalleri (görseller, çalışma yaprakları vb.) ve başarı testi geliştirilmiştir. Deney materyallerinin geliştirilmesinde görsel sanatlar eğitimi alanında uzman görüşleri alınarak 3. sınıf öğrencilerin yaş seviyelerine uygun olan sanatçı ve eserleri seçilmiştir. Seçilen eserlerin kazanımdaki müzik dersi içerikleriyle ilişkilendirilebilmesi için konu ile ilgili müzik alanı uzmanlarından görüşler alınmış ve görseller hazırlanmıştır. Geliştirilen uygulama materyalleri ile ilişkili olarak her bir kazanımın çıktısını ölçmek için hazırlanan başarı testinin hazırlanması ve değerlendirilmesinde iki tane istatistik alanından uzman görüşleri alınmış ve sorularda gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Araştırmada 3/A sınıfı deney, 3B sınıfı ise kontrol grubu olarak belirlemiştir. Deney ve Kontrol grupları için ilköğretim 3. sınıf Müziksel Algı ve Bilgilenme Öğrenme Alanına ait toplam 5 kazanım (B1, B2, B3, B4, B5) esas alınmıştır. Kontrol grubu olan 3/B sınıfına Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2006 tarihli "İlköğretim Müzik (1-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı" içerisinde bulunan ilköğretim 3. sınıf Müziksel Algı ve Bilgilenme Öğrenme Alanına ait toplam 5 kazanım (B1, B2, B3, B4, B5) geleneksel yöntemle uygulanmış, deney grubuna ise aynı kazanımlar geliştirilen materyaller ile desteklenerek disiplinlerarası bir yaklaşımla uygulanmıştır.

4.4.2. Deney (Uygulama) Eğitim Süreci

Deneysel eğitim sürecine başlamadan önce deney ve kontrol gruplarına araştırmacı tarafından hazırlanan ön test dağıtılmıştır. Bir sonraki hafta B1, B2, B3, B4 ve B5 kazanımlarına yönelik geliştirilen uygulama süreci toplam 8 ders saati içerisinde işlenmiştir.

4.4.3. Uygulama

Geleneksel yöntemden farklı bir yaklaşımla Deney grubu için geliştirilen disiplinlerarası ders uygulamasının aşamaları çalışmanın sonunda detaylı bir şekilde verilmiştir(EK3). Uygulamaya sürecine başlamadan önce ders içinde faydalanılacak olan ressamların kazanımlara ait resimleri belirlenmiş ve kopyaları bastırılmıştır. Yine uygulamaya başlamadan önce bu kazanımlara ait resimleri öğrencilerin işaretlemesi ve ders içi anlatımda kullanılması için materyaller ve şarkılar belirlenmiş hafta hafta ders içi program çıkartılmıştır

4.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde yüzde, frekans ortalama ve standart sapma gibi parametrelerin yanında ilişkisiz örneklem t-testi, ilişkili örneklem için tek faktörlü anova ve ilişkisiz örneklem için iki faktörlü anova testi uygulanmıştır. Nicel bulguların analizinde “betimsel analiz”den yararlanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığı kalmaragov-smirnov testi ile test edildi. Normallik varsayım sağlanmadığından öntest ve sontest arasında farklılık olup olmadığı Wilcoxon testi ile test edildi.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde nicel bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Araştırmada elde edilen başarı testi puanlarına yönelik bulgular ve yorumlar aşağıda verilmektedir.

5.1. Araştırmanın Nicel Bulguları ve Yorumları

Araştırmanın nicel bulguları, alt problemlere göre aşağıda verilmektedir. İlköğretim Müzik dersi 3. Sınıf Müziksel Algı ve Bilgilenme öğrenme alanı içerisinde bulunan kazanımlara göre her bir alt problem altında, başarı testinde her bir kazanımı ölçen soru maddelerinin bulguları ve yorumları yer almaktadır. Bazı sorular içerdikleri görsel ile başarı testindeki şekliyle verilmiştir.

5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi, “Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin müzikteki uzun ve kısa ses sürelerini resim üzerinde kavramaya/görebilmeye ilişkin durumları nasıldır?” şeklinde düzenlenmiştir.

Birinci alt probleme ilişkin B1 “*Müzikteki uzun ve kısa ses sürelerini fark eder*” kazanımı başarı puanlarını ölçmek için başarı testinin **1, 6, 7, 9, 11, 14.** maddelerine ait Deney ve Kontrol Grubunun test puanlarına ait bulgular Tablo 5.1.’de verilmiştir.

Tablo 5.1.
Başarı Testi 1. soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test
Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	7	29,2	19	79,2	21	87,5
b	7	29,2	20	80,3	18	75
c	9	37,5	21	87,5	18	75

Tablo 5.1’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki notaları doğru seçenekle eşleştiriniz” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde a seçeneği olan 8’lik notayı öntestte 7 kişi (%29,2), sontestte 19 kişi (%79,2) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 21 kişi (%87,5) ($P<0,05$) doğru eşleştirmiş, b seçeneği olan 16’lık notayı ön testte 7 kişi (%29,2), sontestte 20 kişi (%80,3) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 18 kişi (%75) ($P<0,05$) doğru eşleştirmiş ve c seçeneği olan 4’lük notayı öntestte 9 kişi (%37,5), sontestte 21 kişi (%87,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 18 kişi (%75) ($P<0,05$) doğru eşleştirmiştir.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde ileri seviyede bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının çok az da olsa düştüğü, fakat öğrenilenlerin önemli ölçüde kalıcı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

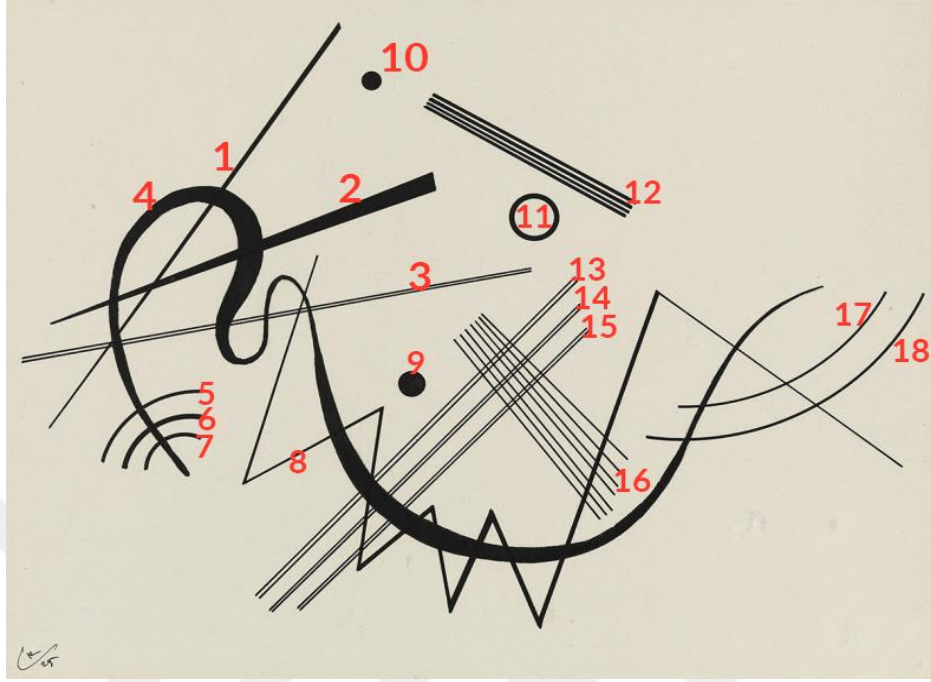
Tablo 5.2.
Başarı Testi 1. soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	9	42,9	13	61,9	14	66,7
b	8	38,1	13	61,9	15	71,4
c	8	38,1	13	61,9	16	76,2

Tablo 5.2’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki notaları doğru seçenekle eşleştiriniz” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde a seçeneği olan 8’lik notayı ön testte 9 kişi (%42,9), sontestte 13 kişi (%61,9) ve kalıcılık testinde 14 kişi (%66,7) doğru eşleştirmiş, b seçeneği olan 16’lık notayı öntestte 8 kişi (%38,1), sontestte 13 kişi (%61,9) ve kalıcılık testinde 15 kişi (%71,4) doğru eşleştirmiş ve c seçeneği olan 4’lük notayı öntestte 8 kişi (%38,1), sontestte 13 kişi (%61,9) ve kalıcılık testinde 16 kişi (%76,2) ($P<0,05$) doğru eşleştirmiştir.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde orta seviyede bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının düşmediği, öğrenilenlerin kalıcı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında orta düzeyde bir artış gözlemlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

6-Aşağıdaki resimde kısa ses olarak gördüğün şekilleri kaleminle yuvarlak içine alarak işaretle. Birden fazla yeri resim üzerinde yuvarlak içine alabilirsiniz. Eğer resimde kısa sesi göremiyorsan işaretlemeden bırakabilirsin.

Tablo 5.3.

Başarı Testi 6. soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Çizgi No	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
	n	%	n	%	n	%
1	8	33,3	8	33,3	7	29,2
2	4	16,7	1	4,2	-	-
3	5	20,8	5	20,8	3	12,5
4	3	12,5	3	12,5	1	4,2
5	6	25	15	62,5	15	62,5
6	6	25	16	66,7	14	58,3
7	6	25	20	80,3	17	70,8
8	7	29,2	6	25	-	-

9	3	12,5	5	20,8	4	16,7
10	4	16,7	5	20,8	5	20,8
11	3	12,5	7	29,2	6	25
12	10	41,7	13	54,2	14	58,3
13	7	29,2	6	25	6	25
14	7	29,2	6	25	5	20,8
15	7	29,2	6	25	5	20,8
16	8	33,3	14	58	13	54,2
17	13	54,2	8	33,3	13	54,2
18	13	54,2	7	29,2	12	50

Tablo 5.3’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde kısa ses olarak gördüğün şekilleri kaleminle yuvarlak içine alarak işaretle” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde resim üzerinde 5, 6, 7, 9, 10, 11 numaralı bölgeler doğru olarak kabul edilmiştir. Bu seçeneklere göre 5 numaralı çizgiyi ön testte 6 kişi (%25), sonteste 15 kişi (%62,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 15 kişi (% 62,5) ($P<0,05$), 6 numaralı çizgiyi ön testte 6 kişi (% 25), sontestte 16 kişi (% 66,7) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 14 kişi (% 58,3) ($P<0,5$) 7 numaralı çizgiyi öntestte 6 kişi (% 25), sontestte 20 kişi (% 80,3) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 17 kişi (% 70,8) ($P<0,05$), 9 numaralı çizgiyi öntestte 3 kişi (%12,5), sontestte 5 kişi (%20,8) ve kalıcılık testinde 4 kişi (% 16,7), 10 numaralı çizgiyi öntestte 4 kişi (%16,7), sontestte 5 kişi (%20,8), ve kalıcılık testinde 5 kişi (% 20,8), 11 numaralı çizgiyi öntestte 3 kişi (% 12,5), sontette 7 kişi (%29,2), ve kalıcılık testinde 6 kişi (% 25) işaretlediği gözlenmektedir.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde özellikle resim üzerinde 5, 6 ve 7 numaralı çizgiler incelendiğinde ileri seviyede bir artış olduğu 9, 10 ve 11 numaralı çizgilere bakıldığında az seviyede artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının çok az da olsa düştüğü, fakat öğrenilenlerin önemli ölçüde kalıcı düzeyde

olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

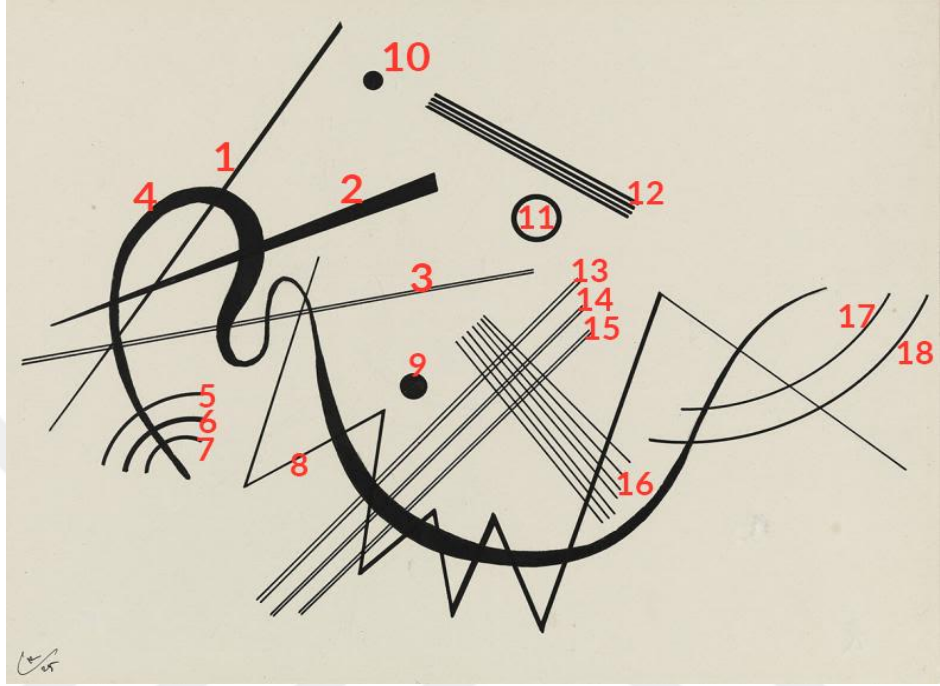
Tablo 5.4.
Başarı Testi 6. soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test
Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Çizgi No	n	%	n	%	n	%
1	6	28,6	13	61,9	4	19
2	1	4,8	15	71,4	-	-
3	3	14,3	18	85,7	1	4,8
4	1	4,8	1	4,8	-	-
5	5	23,8	10	47,6	8	38,1
6	5	23,8	10	47,6	8	38,1
7	4	19	10	47,6	10	47,6
8	5	23,8	3	14,3	4	19
9	5	23,8	3	14,3	9	42,9
10	6	28,6	5	23,8	10	47,6
11	7	33,3	5	23,8	9	42,9
12	5	23,8	13	61,9	7	33,3
13	7	33,3	6	28,6	4	19
14	7	33,3	6	28,6	4	19
15	7	33,3	6	28,6	4	19
16	5	23,8	8	38,1	4	19
17	7	33,3	8	38,1	3	14,3
18	8	38,1	8	38,1	5	23,8

Tablo 5.4’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde kısa ses olarak gördüğün şekilleri kaleminle yuvarlak içine alarak işaretle” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde resim üzerinde 5, 6, 7, 9, 10, 11 numaralı bölgeler doğru olarak kabul edilmiştir. Bu seçeneklere göre 5 numaralı çizgiyi ön testte 5 kişi (% 23,8), sonteste 10 kişi (% 47,6) ve kalıcılık testinde 8 kişi (% 38,15) , 6 numaralı çizgiyi ön testte 5 kişi (% 23,8), sonteste 10 kişi (% 47,6) ve kalıcılık testinde 8 kişi (% 38,1) 7 numaralı çizgiyi öntestte 4 kişi (% 19), sonteste 10 kişi (% 47,6) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 10 kişi (% 47,6) ($P<0,05$), 9 numaralı çizgiyi öntestte 5 kişi (% 23,8), sonteste 3 kişi (% 14,3) ve kalıcılık testinde 9 kişi (% 42,9), 10 numaralı çizgiyi öntestte 6 kişi (% 28,6), sonteste 5 kişi (% 23,8), ve kalıcılık testinde 10 kişi (% 47,6), 11 numaralı çizgiyi öntestte 7 (% 33,3), sonteste 5 kişi (% 23,8), ve kalıcılık testinde 9 kişi (% 42,9) işaretlediği gözlenmektedir.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde özellikle resim üzerinde 5, 6 ve 7 numaralı çizgiler incelendiğinde orta seviyede bir artış olduğu 9, 10 ve 11 numaralı çizgilere bakıldığında ise düşüş olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının 5, 6 ve 7 numaralı çizgilerde çok az da olsa düştüğü, 9, 10 ve 11 numaralı çizgilerde az bir artış olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli bir artış gözlenmemiş ve bu artış, kalıcılık testinde bazen düşmüş bazen az miktarda artış göstermiştir.

7- Aşağıdaki resimde uzun ses olarak gördüğün yerlerin üzerinden kırmızı kalemle giderek işaretle. Birden fazla yerin üzerinde işaretleme yapabilirsin. Eğer resimde uzun sesi göremiyorsan işaretlemeden bırakabilirsin.,

Tablo 5.5.
Başarı Testi 7. soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Çizgi No	n	%	n	%	n	%
1	10	41,7	18	75	19	79,2
2	9	37,5	14	58,3	12	50
3	10	41,7	12	50	14	58,3
4	16	66,7	20	83,3	20	83,3
5	10	41,7	7	29,2	3	12,5
6	10	41,7	7	29,2	2	8,3
7	10	41,7	7	29,2	2	8,3

8	7	29,2	17	70,8	10	41,7
9	3	12,5	3	8,3	1	4,2
10	3	12,5	1	4,2	1	4,2
11	4	16,7	1	4,2	1	4,2
12	4	16,7	6	25	4	16,7
13	9	37,5	16	66,7	15	62,5
14	9	37,5	16	66,7	11	45,8
15	9	37,5	15	62,5	10	41,7
16	9	37,5	5	20,8	5	20,8
17	7	29,2	9	37,5	8	33,3
18	7	29,2	9	37,5	8	33,3

Tablo 5.5’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde uzun ses olarak gördüğün yerlerin üzerinden kırmızı kalemle giderek işaretler” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde resim üzerinde 1, 2, 3, 4, 8, 12, 13, 14 ve 15 numaralı bölgeler doğru olarak kabul edilmiştir. Bu seçeneklere göre 1 numaralı çizgiyi ön testte 10 kişi (% 41,7), sontestte 18 kişi (% 75) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 19 kişi (% 79,2) ($P<0,05$), 2 numaralı çizgiyi ön testte 9 kişi (% 37,5), sontestte 14 kişi (% 58,3) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 12 kişi (% 50) 3 numaralı çizgiyi öntestte 10 kişi (% 41,7), sontestte 12 kişi (% 50) ve kalıcılık testinde 14 kişi (% 58,3), 4 numaralı çizgiyi öntestte 16 kişi (% 66,7), sontestte 20 kişi (% 83,3) ve kalıcılık testinde 20 kişi (% 83,3), 8 numaralı çizgiyi öntestte 7 kişi (% 29,2), sontestte 17 kişi (% 70,8) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 10 kişi (% 41,7), 12 numaralı çizgiyi öntestte 4 kişi (% 16,7), sontette 6 kişi (% 25), ve kalıcılık testinde 4 kişi (% 16,7), 13 numaralı çizgiyi öntestte 9 kişi (%37,5), sontestte 16 kişi (66,7) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 15 kişi (%62,5) ($P<0,05$),14 numaralı çizgiyi öntestte 9 kişi (%37,5), sontestte 16 kişi (% 66,7) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 11 kişi (%45,8), 15 numaralı çizgiyi öntestte 9 kişi (%37,5), sontestte 15 kişi (%62,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 10 kişi (% 41,7) işaretlediği gözlenmektedir.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerindesim üzerinde bulunan 1, 2, 3, 4, 8, 12, 13, 14 ve 15 numaralı çizgiler incelendiğinde ileri seviyede bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının çok az da olsa düştüğü, fakat öğrenilenlerin önemli ölçüde kalıcı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.6.
Başarı Testi 7. soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Çizgi No	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
	n	%	n	%	n	%
1	9	42,9	12	57,1	12	57,1
2	8	38,1	10	47,6	11	52,4
3	7	33,3	12	57,1	10	47,6
4	12	57,1	13	61,9	14	66,7
5	9	42,9	5	23,8	6	28,6
6	8	38,1	8	38,1	6	28,6
7	8	38,1	5	23,8	6	28,6
8	9	42,9	9	42,9	12	57,1
9	2	9,5	2	9,5	1	4,8
10	-	-	1	4,8	-	-
11	-	-	1	4,2	-	-
12	4	19	3	14,3	4	19
13	10	47,6	12	57,1	11	52,4
14	10	47,6	11	52,4	11	52,4
15	9	42,9	9	42,9	11	52,4

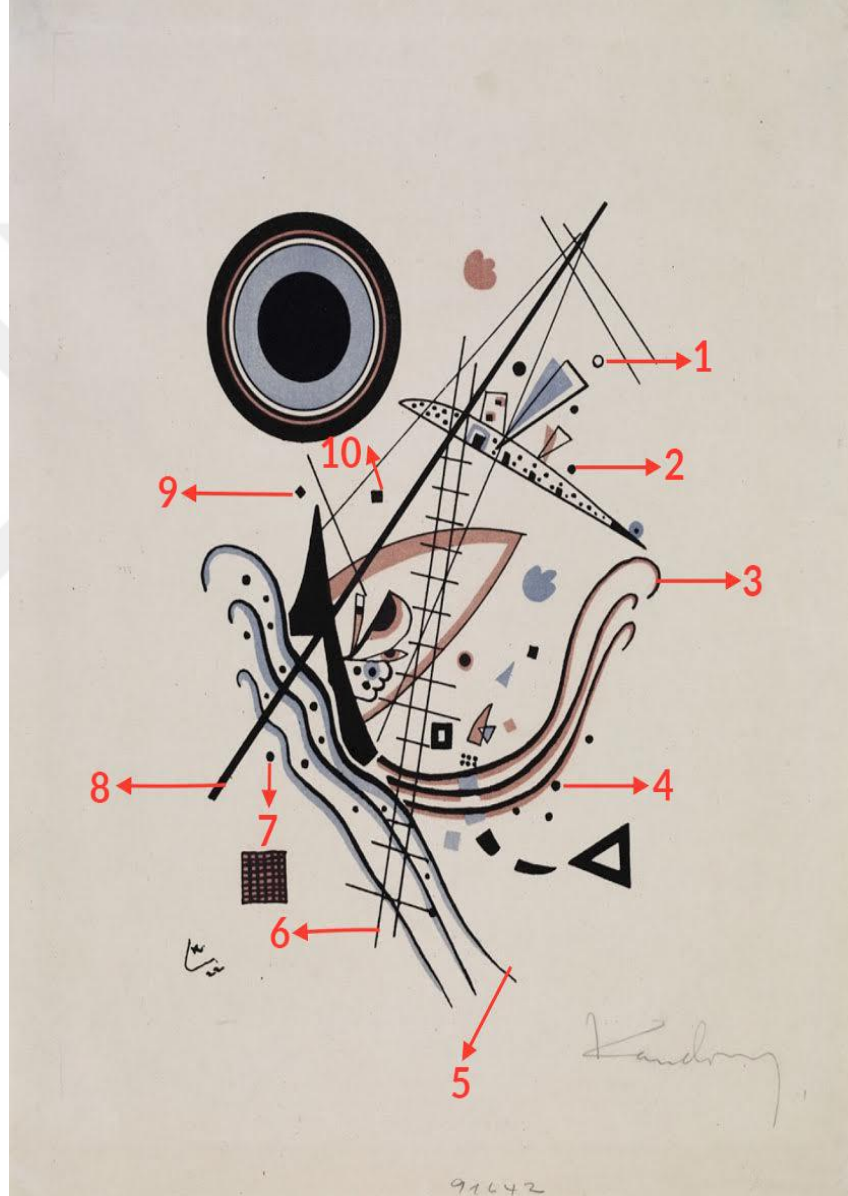
16	4	19	6	28,6	8	38,1
17	7	33,3	4	19	6	28,6
18	7	33,3	4	19	6	28,6

Tablo 5.6’da verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde uzun ses olarak gördüğün yerlerin üzerinden kırmızı kaleminle giderek işaretle” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde resim üzerinde 1, 2, 3, 4, 8, 12, 13, 14 ve 15 numaralı bölgeler doğru olarak kabul edilmiştir. Bu seçeneklere göre 1 numaralı çizgiyi ön testte 9 kişi (% 49,9), sonteste 12 kişi (% 57,1) ve kalıcılık testinde 12 kişi (% 57,1) , 2 numaralı çizgiyi ön testte 8 kişi (% 38,1), sontestte 10 kişi (% 47,6) ve kalıcılık testinde 11 kişi (% 52,4), 3 numaralı çizgiyi öntestte 7 kişi (% 33,3), sontestte 12 kişi (% 57,1) ve kalıcılık testinde 10 kişi (% 47,6), 4 numaralı çizgiyi öntestte 12 kişi (% 57,1), sontestte 13 kişi (% 61,9) ve kalıcılık testinde 14 kişi (% 66,7), 8 numaralı çizgiyi öntestte 9 kişi (% 42,9), sontestte 9 kişi (% 42,9) ve kalıcılık testinde 12 kişi (% 57,1), 12 numaralı çizgiyi öntestte 4 kişi (% 19), sontette 3 kişi (% 14,3), ve kalıcılık testinde 4 kişi (% 19), 13 numaralı çizgiyi öntestte 10 kişi (%47,6), sontestte 12 kişi (% 57,1), ve kalıcılık testinde 11 kişi (% 52,4), 14 numaralı çizgiyi öntestte 10 kişi (%47,6), sontestte 11 kişi (% 52,4) ve kalıcılık testinde 11 kişi (% 52,4), 15 numaralı çizgiyi öntestte 9 kişi (% 42,9), sontestte 9 kişi (%42,9) ve kalıcılık testinde 11 kişi (% 52,4), 16 numaralı çizgiyi öntestte 4 kişi (% 19), sontestte 6 kişi (% 28,6) ve kalıcılık testinde 8 kişi (%38,1), 17 numaralı çizgiyi 7 kişi (% 33,3) sontestte 4 kişi (%19) ve kalıcılık testinde 6 kişi (%28,6), 18 numaralı çizgiyi öntestte 7 kişi (%33,3), sontestte 4 kişi (%19) ve kalıcılık testinde 6 kişi (%28,6) işaretlediği gözlenmektedir.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde resim üzerinde bulunan 1, 2, 3, 4, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17 ve 18 numaralı çizgiler incelendiğinde bazılarında düşüş bazılarında ise orta seviyede bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının yine aynı şekilde 1, 2, 3, 4, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17 ve 18 numaralı çizgilerin bazılarında düşüş bazılarında ise kalıcılığını koruduğu anlaşılmaktadır. Başka bir

anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli bir artış gözlenmemiş ve bu artış, kalıcılık testinde bazen düşmüş bazen az miktarda artış göstermiştir.

9- Aşağıdaki resimde kırmızı okla gösterilen şekillerden sence hangisi kısa hangisi uzun sesi gösteriyor olabilir? Okların yanına kısa ses içi K, uzun ses için U harfini yazarak gösterebilirsin.

Tablo 5.7.
Başarı Testi 9. soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test
Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
1	7	29,2	23	95,8	23	95,8
2	3	12,5	23	95,8	22	91,7
3	6	25	22	91,7	21	87,5
4	5	20,8	23	95,8	19	79,2
5	8	33,3	24	100	22	91,7
6	6	25	23	95,8	20	83,3
7	9	37,5	24	100	22	91,7
8	10	41,7	23	95,8	22	91,7
9	6	25	22	91,7	22	91,7
10	8	33,3	23	95,8	22	91,7

Tablo 5.7’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde kırmızı okla gösterilen şekillerden sence hangisi kısa hangisi uzun sesi gösteriyor olabilir?” sorusuna yukarıdaki tabloda sadece doğru cevap verenlerin kişi sayıları ve yüzdeleri yazılmıştır. Buna göre öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde öntestte az olan doğru cevap sayısında ve yüzdesi sontestte ileri düzeyde bir artış olduğu ve bu artışın az da olsa bir düşüş ile kalıcılık testinde korunduğu gözlenmektedir ($P<0,05$).

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde ileri seviyede bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının çok az da olsa düştüğü, fakat öğrenilenlerin önemli ölçüde kalıcı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

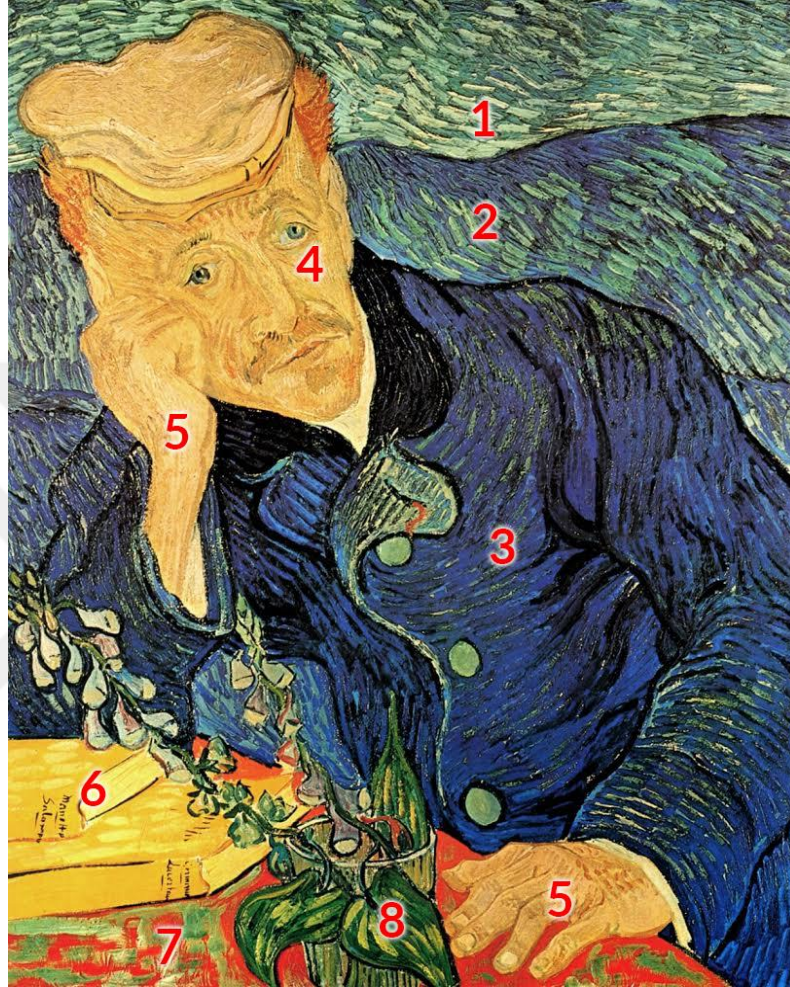
Tablo 5.8.
Başarı Testi 9. soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
1	11	52,4	11	52,4	12	57,1
2	6	28,6	11	52,4	11	52,4
3	8	38,1	13	61,9	12	57,1
4	6	28,6	10	47,6	11	52,4
5	12	57,1	14	66,7	12	57,1
6	6	28,6	12	57,1	13	61,9
7	10	47,6	14	66,7	15	71,4
8	11	52,4	15	71,4	14	66,7
9	6	28,6	10	47,6	12	57,1
10	8	38,1	13	61,9	15	71,4

Tablo 5.8’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde kırmızı okla gösterilen şekillerden sence hangisi kısa hangisi uzun sesi gösteriyor olabilir?” sorusuna yukarıdaki tabloda sadece doğru cevap verenlerin kişi sayıları ve yüzdeleri yazılmıştır. Buna göre öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde öntestte az olan doğru cevap sayısında ve yüzdesi sontestte orta düzeyde bir artış olduğu ve bu artışın az da olsa bir düşüş ile kalıcılık testinde korunduğu gözlenmektedir.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde orta seviyede bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının az da olsa düştüğü anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında orta düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artışın, kalıcılık testinde az oranda düştüğü gözlenmiştir.

11- Aşağıdaki resimde kısa ses olarak gördüğün yerleri kalemle yuvarlak içine alarak işaretleyebilirsin. Birden fazla yeri resim üzerinde yuvarlak içine alabilirsiniz. Eğer resimde kısa sesi göremiyorsan işaretlemeyen bırakabilirsin.

Tablo 5.9.
Başarı Testi 11. soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Çizgi No	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
	n	%	n	%	n	%
1	2	8,3	17	70,8	16	66,7
2	1	4,2	21	87,5	17	70,8
3	6	25	14	58,3	14	58,3

4	5	20,8	16	66,7	9	37,5
5	2	8,3	15	62,5	6	25
6	5	20,8	10	41,7	9	37,5
7	1	4,2	10	41,7	3	12,5
8	4	16,7	7	29,2	6	25

Tablo 5.9’da verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde kısa ses olarak gördüğün yerleri kaleminle yuvarlak içine alarak işaretler” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde resim üzerinde 1 ve 2 numaralı bölgeler doğru olarak kabul edilmiştir. Bu seçeneklere göre 1 numaralı çizgiyi ön testte 2 kişi (% 8,3), sontestte 17 kişi (% 70,8) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 16 kişi (% 66,7) ($P<0,05$), 2 numaralı çizgiyi ön testte 1 kişi (% 4,2), sontestte 21 kişi (% 87,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 17 kişi (% 70,8) ($P<0,05$) işaretlediği gözlenmektedir.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde resim üzerinde bulunan 1 ve 2 numaralı çizgiler incelendiğinde ileri seviyede bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının çok az da olsa düştüğü, fakat öğrenilenlerin önemli ölçüde kalıcı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.10.
Başarı Testi 11. soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Çizgi No	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
	n	%	n	%	n	%
1	2	9,5	3	14,3	3	14,3
2	1	4,8	2	9,5	1	4,8

3	7	33,3	7	33,3	6	28,6
4	6	28,6	7	33,3	4	19
5	3	14,3	5	23,8	3	14,3
6	2	9,5	8	38,1	6	28,6
7	-	-	1	4,8	2	9,5
8	-	-	1	4,8	1	4,8

Tablo 5.10’da verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde kısa ses olarak gördüğün yerleri kalemle yuvarlak içine alarak işaretler” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde resim üzerinde 1 ve 2 numaralı bölgeler doğru olarak kabul edilmiştir. Bu seçeneklere göre 1 numaralı çizgiyi ön testte 2 kişi (% 9,5), sonteste 3 kişi (% 14,3) ve kalıcılık testinde 3 kişi (% 14,3) , 2 numaralı çizgiyi ön testte 1 kişi (% 4,8), sonteste 2 kişi (%9,5) ve kalıcılık testinde 1 kişi (% 4,8) işaretlediği gözlenmektedir.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde resim üzerinde bulunan 1 ve 2 numaralı çizgiler incelendiğinde neredeyse hiç artış olmadığı gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının ön testteki gibi düşük olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli bir artış gözlenmemiş ve bu durum kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.11.
Başarı Testi 14. soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Seçenek	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
	n	%	n	%	n	%
a	5	20,8	13	54,2	14	58,3
b	9	37,5	6	25	8	33,3
c	10	41,7	5	20,8	2	8,3
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.11’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde kırmızı okla gösterilen genişliği en uzun olan merdivenler sence süre olarak aşağıdaki nota değerlerinden hangisi olabilir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinden 5 kişinin (%20,8) öntestte doğru cevap olan 4’lük (a) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte deney grubu öğrencilerinden 13 kişinin (%54,2) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde de 14 öğrencinin (%58,3) ($P<0,05$) doğru cevap olan 4’lük (a) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde orta düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının kalıcı olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında orta düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.12.
Başarı Testi 14. soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	4	19	6	28,6	3	14,3
b	5	23,8	7	33,3	9	42,9
c	12	57,1	8	38,1	9	42,9
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.12’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde kırmızı okla gösterilen genişliği en uzun olan merdivenler sence süre olarak aşağıdaki nota değerlerinden hangisi olabilir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; kontrol grubu öğrencilerinden 4 kişinin (%19) öntestte doğru cevap olan 4’lük (a) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte kontrol grubu öğrencilerinden 6 kişinin (%28,6) ve

kalıcılık testinde de 3 öğrencinin (%14,3) doğru cevap olan 4'lük (a) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde önemli bir artış olmadığı gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde az olan bu artışın düştüğü anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında az miktarda bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde düşmüştür.

5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi, “Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritm ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin müzikteki ses yüksekliklerini resim üzerinde kavramaya/görebilmeye ilişkin durumları nasıldır? şeklinde düzenlenmiştir.

İkinci alt probleme ilişkin B2 “Müzikteki ses yüksekliklerini grafikte gösterebilir” kazanımı başarı puanlarını ölçmek için başarı testinin 4, 5, 8, 10, maddelerine ait Deney ve Kontrol Grubunun test puanlarına ait bulgular Tablo 5.1.2’de verilmiştir.

Tablo 5.1.2

Başarı Testi 4. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Seçenek	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
	n	%	n	%	n	%
a	1	4,2	-	-	1	4,2
b	3	12,5	-	-	-	-
c	20	83,3	24	100	23	95,8
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.1.2’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdakilerden hangisi kalın sesi gösteren çizgi olabilir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinden 20 kişinin (%83,3) öntestte doğru cevap olan koyu mavi (c) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte deney grubu öğrencilerinden 24 kişinin (%100) ve kalıcılık testinde de 23 öğrencinin (%95,8) doğru cevap olan koyu mavi (c) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde önemli düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanında az da olsa bir düşüş olduğu olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında orta düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.1.3

Başarı Testi 4. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	1	4,8	1	4,8	-	-
b	1	4,8	1	4,8	1	4,8
c	19	90,5	19	90,5	20	95,2
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.1.3’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdakilerden hangisi kalın sesi gösteren çizgi olabilir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; kontrol grubu öğrencilerinden 19 kişinin (%90,5) öntestte doğru cevap olan koyu mavi (c) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte kontrol grubu öğrencilerinden 19 kişinin

(%90,5) işaretlediği ve kalıcılık testinde 20 kişinin (% 95,2) doğru cevap olan koyu mavi (c) seçeneğini işaretlemediği görülmüştür.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde mevcut başarısını koruduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde az bir artış olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında sabit bir başarı olduğu ve bu başarının, kalıcılık testinde az miktarda arttığı gözlenmiştir.

Tablo 5.1.4

Başarı Testi 5. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	3	12,5	-	-	-	-
b	19	79,2	24	100	24	100
c	2	8,3	-	-	-	-
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.1.4’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “*Aşağıdakilerden hangisi ince sesi gösteren çizgi olabilir?*” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinden 19 kişinin (%79,2) öntestte doğru cevap olan açık yeşil (b) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte deney grubu öğrencilerinden 24 kişinin (%100) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde de 24 öğrencinin (%100) ($P<0,05$) doğru cevap olan açık yeşil (b) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde ileri düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının arttığı anlaşılmaktadır. Başka bir

anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında ileri düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.1.5

Başarı Testi 5. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	1	4,8	2	9,5	-	-
b	18	85,7	18	85,7	-	-
c	2	9,5	1	4,8	21	100
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.1.5’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “*Aşağıdakilerden hangisi ince sesi gösteren çizgi olabilir?*” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; kontrol grubu öğrencilerinden 18 kişinin (%85,7) öntestte doğru cevap olan açık yeşil (b) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte kontrol grubu öğrencilerinden 18 kişinin (%85,7) işaretlediği ve kalıcılık testinde de hiçbir öğrencinin doğru cevap olan açık yeşil (b) seçeneğini işaretlemediği görülmüştür.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde öntestteki mevcut başarılarının sontestte kalıcı olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanında yükseliş olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında sabit bir başarı gözlenmiş ve bu başarı, kalıcılık testinde de korunmuştur.

- 8- Aşağıdaki resimde ince ses olarak gördüğün yerlerin üzerinden **kırmızı kalemle** giderek işaretle. Birden fazla yeri resim üzerinde işaretleyebilirsin. Eğer resimde ince sesi göremiyorsan işaretlemeden bırakabilirsin.

Tablo 5.1.6

Başarı Testi 8. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Çizgi No	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
	n	%	n	%	n	%
1	11	45,8	21	87,5	21	87,5
2	10	41,7	21	87,5	20	83,3
3	11	45,8	22	91,7	21	87,5
4	10	41,7	21	87,5	21	87,5
5	1	4,2	-	-	1	4,2
6	2	8,3	1	4,2	1	4,2
7	10	41,7	19	79,2	15	62,5
8	10	41,7	20	83,3	14	58,3
9	9	37,5	21	87,5	18	75

10	8	33,3	19	79,2	20	83,3
11	3	12,5	4	16,7	1	4,2
12	2	8,3	6	25	5	20,8
13	12	50	20	83,3	19	79,2
14	11	45,8	20	83,3	17	70,8
15	9	37,5	19	79,2	17	70,8
16	11	45,8	19	79,2	19	79,2
17	6	25	19	79,2	19	79,2

Tablo 5.1.6’da verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde ince ses olarak gördüğün yerlerin üzerinden kırmızı kaleminle giderek işaretle” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde resim üzerinde 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 13, 14 ve 16 numaralı bölgeler doğru olarak kabul edilmiştir. Bu seçeneklere göre 1 numaralı çizgiyi ön testte 11 kişi (% 45,8), sontestte 21 kişi (% 87,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 21 kişi (% 87,5) ($P<0,05$), 2 numaralı çizgiyi ön testte 10 kişi (% 41,7), sontestte 21 kişi (% 87,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 20 kişi (% 83,3) ($P<0,05$) 3 numaralı çizgiyi öntestte 11 kişi (% 45,8), sontestte 22 kişi (% 91,7) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 21 kişi (% 87,5) ($P<0,05$), 4 numaralı çizgiyi öntestte 10 kişi (% 41,7), sontestte 21 kişi (% 87,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 21 kişi (% 87,5) ($P<0,05$), 7 numaralı çizgiyi öntestte 10 kişi (% 41,7), sontestte 19 kişi (% 79,2) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 15 kişi (% 62,5) ($P<0,05$), 8 numaralı çizgiyi öntestte 10 kişi (% 41,7), sontestte 20 kişi (% 83,3) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 14 kişi (% 58,3), 9 numaralı çizgiyi öntestte 9 kişi (% 37,5), sontestte 21 kişi (% 87,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 18 kişi (% 75) ($P<0,05$), 10 numaralı çizgiyi öntestte 8 kişi (% 33,3), sontestte 19 kişi (% 79,2) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 20 kişi (% 83,3) ($P<0,05$), 13 numaralı çizgiyi öntestte 12 kişi (% 50), sontestte 20 kişi (% 83,3) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 19 kişi (% 79,2) ($P<0,05$), 14 numaralı çizgiyi öntestte 11 kişi (% 45,8), sontestte 20 kişi (% 83,3) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 17 kişi (% 70,8) ($P<0,05$), 16 numaralı çizgiyi öntestte 11 kişi (% 45,8), sontestte 19 kişi

(%79,2) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 19 kişinin (%79,2) ($P<0,05$) işaretlediği gözlenmektedir.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde resim üzerinde bulunan 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 13, 14 ve 16 numaralı çizgiler incelendiğinde ileri seviyede bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının çok az da olsa düştüğü, fakat öğrenilenlerin önemli ölçüde kalıcı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.1.7
Başarı Testi 8. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Çizgi No	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
	n	%	n	%	n	%
1	8	38,1	13	61,9	13	61,9
2	8	38,1	13	61,9	13	61,9
3	9	42,9	13	61,9	13	61,9
4	9	42,9	12	57,1	13	61,9
5	3	14,3	-	-	2	9,5
6	2	9,5	1	4,8	2	9,5
7	7	33,3	15	71,4	14	66,7
8	8	38,1	14	66,7	14	66,7
9	9	42,9	13	61,9	12	57,1
10	8	38,1	13	61,9	12	57,1
11	3	12,5	-	-	3	14,3
12	2	9,5	1	4,8	4	19
13	13	61,9	15	71,4	15	71,4

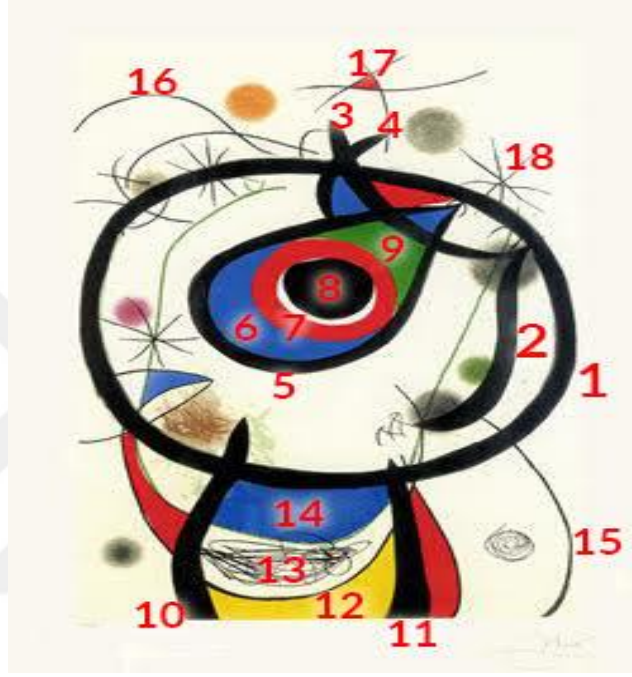
14	12	57,1	15	71,4	16	76,2
15	12	57,1	9	42,9	16	76,2
16	15	71,4	14	66,7	14	66,7
17	13	61,9	8	38,1	13	61,9

Tablo 5.1.7’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde ince ses olarak gördüğün yerlerin üzerinden kırmızı kaleminle giderek işaretle” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde resim üzerinde 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 13, 14 ve 16 numaralı bölgeler doğru olarak kabul edilmiştir. Bu seçeneklere göre 1 numaralı çizgiyi ön testte 8 kişi (% 38,1), sonteste 13 kişi (% 61,9) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 13 kişi (% 61,9) ($P<0,05$), 2 numaralı çizgiyi ön testte 8 kişi (% 38,1), sonteste 13 kişi (% 61,9) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 13 kişi (% 61,9) ($P<0,05$) 3 numaralı çizgiyi öntestte 9 kişi (% 42,9), sontestte 13 kişi (% 61,9) ve kalıcılık testinde 13 kişi (% 61,9), 4 numaralı çizgiyi öntestte 9 kişi (% 42,9), sontestte 13 kişi (% 61,9) ve kalıcılık testinde 13 kişi (% 61,9), 7 numaralı çizgiyi öntestte 7 kişi (% 33,3), sontestte 15 kişi (% 71,4) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 14 kişi (% 66,7) ($P<0,05$), 8 numaralı çizgiyi öntestte 8 kişi (% 38,1), sontette 14 kişi (% 66,7) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 14 kişi (% 66,7) ($P<0,05$), 9 numaralı çizgiyi öntestte 9 kişi (% 42,9), sontestte 13 kişi (% 61,9), ve kalıcılık testinde 12 kişi (% 57,1), 10 numaralı çizgiyi öntestte 8 kişi (% 38,1), sontestte 13 kişi (% 61,9) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 12 kişi (% 57,1) ($P<0,05$), 13 numaralı çizgiyi öntestte 13 kişi (% 61,9), sontestte 15 kişi (% 71,4) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 15 kişi (% 71,4) ($P<0,05$), 14 numaralı çizgiyi öntestte 12 kişi (% 57,1), sontestte 15 kişi (% 71,4) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 16 kişi (% 76,2) ($P<0,05$), 16 numaralı çizgiyi öntestte 15 kişi (% 71,4), sontestte 14 kişi (% 66,7) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 14 kişinin (% 66,7) ($P<0,05$) işaretlediği gözlenmektedir.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde resim üzerinde bulunan 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 13, 14 ve 16 numaralı çizgiler incelendiğinde orta düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının çok az da olsa düştüğü, fakat

öğrenilenlerin orta düzeyde kalıcı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında orta düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

10- Aşağıdaki resimde kalın ses olarak gördüğün yerlerin üzerinden kırmızı kaleminle giderek işaretle. Bide fazla yeri resim üzerinde işaretleyebilirsin. Eğer resimde kalın sesi göremiyorsan işaretlemeden bırakabilirsin.

Tablo 5.1.8

Başarı Testi 10. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Çizgi No	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
	n	%	n	%	n	%
1	7	29,2	23	95,8	22	91,7
2	4	16,7	17	70,8	12	50
3	3	12,5	11	45,8	7	29,2
4	3	12,5	8	33,3	6	25,8
5	4	16,7	10	41,7	7	29,2

6	2	8,3	9	37,5	7	29,2
7	3	12,5	9	37,5	7	29,2
8	3	12,5	9	37,5	8	33,3
9	3	12,5	9	37,5	7	29,2
10	5	20,8	20	83,3	19	79,2
11	5	20,8	21	87,5	20	83,3
12	4	16,7	9	37,5	10	41,7
13	4	16,7	7	29,2	4	16,7
14	4	16,7	8	33,3	10	41,7
15	1	4,2	8	33,3	6	25
16	1	4,2	4	16,7	4	16,7
17	1	4,2	1	4,2	4	16,7
18	2	8,3	1	4,2	4	16,7

Tablo 5.7’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde kalın ses olarak gördüğün yerlerin üzerinden kırmızı kalemle giderek işaretle” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde resim üzerinde 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 14 numaralı bölgeler doğru olarak kabul edilmiştir. Bu seçeneklere göre 1 numaralı çizgiyi ön testte 7 kişi (% 29,2), sontestte 23 kişi (% 95,8) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 22 kişi (% 91,7) ($P<0,05$), 2 numaralı çizgiyi ön testte 4 kişi (% 16,7), sontestte 17 kişi (% 70,8) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 12 kişi (% 50) ($P<0,05$), 3 numaralı çizgiyi öntestte 3 kişi (% 12,5), sontestte 11 kişi (% 45,8) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 7 kişi (% 29,2), 4 numaralı çizgiyi öntestte 3 kişi (% 12,5), sontestte 8 kişi (% 33,3) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 6 kişi (% 25,8), 5 numaralı çizgiyi öntestte 4 kişi (% 16,7), sontestte 10 kişi (% 41,7) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 7 kişi (% 29,2), 6 numaralı çizgiyi öntestte 2 kişi (% 8,3), sontette 9 kişi (% 37,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 7 kişi (% 29,2) ($P<0,05$), 7 numaralı çizgiyi öntestte 3 kişi (% 12,5), sontestte 9 kişi (% 37,5), ve kalıcılık testinde 7 kişi (% 29,2), 8 numaralı çizgiyi öntestte 3 kişi (% 12,5), sontestte 9 kişi (% 37,5) ($P<0,05$) ve

kalıcılık testinde 8 kişi (% 33,3) ($P<0,05$), 9 numaralı çizgiyi öntestte 3 kişi (% 12,5), sontestte 9 kişi (% 37,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 7 kişi (% 29,2), 10 numaralı çizgiyi öntestte 5 kişi (% 20,8), sontestte 20 kişi (% 83,3) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 19 kişi (%79,2) ($P<0,05$), 11 numaralı çizgiyi öntestte 5 kişi (% 20,8), sontestte 21 kişi (% 87,5 ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 20 kişinin (% 83,3)($P<0,05$), 14 numaralı çizgiyi öntestte 4 kişi (% 16,7), sontestte 8 kişi (%33,3) ve kalıcılık testinde 10 kişinin (% 41,7) işaretlediği gözlenmektedir.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde resim üzerinde bulunan 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 14 numaralı çizgiler incelendiğinde önemli bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının çok az da olsa düştüğü, fakat öğrenilenlerin önemli düzeyde kalıcı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.1.9

Başarı Testi 10. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Çizgi No	n	%	n	%	n	%
1	10	47,6	13	61,9	14	66,7
2	5	23,8	5	23,8	7	33,3
3	-	-	8	38,1	8	38,1
4	-	-	7	33,3	5	23,8
5	4	19	7	33,3	5	23,8
6	-	-	6	28,6	5	23,8
7	-	-	5	23,8	5	23,8
8	-	-	5	23,8	5	23,8

9	3	12,5	5	23,8	5	23,8
10	5	23,8	12	57,1	5	23,8
11	6	28,6	10	47,6	8	38,1
12	-	-	5	23,8	5	23,8
13	1	4,8	5	23,8	5	23,8
14	-	-	4	19	5	23,8
15	-	-	4	19	3	14,3
16	-	-	3	14,3	2	9,5
17	-	-	3	14,3	2	9,5
18	2	9,5	3	14,3	3	14,3

Tablo 5.1.9’da verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde kalın ses olarak gördüğün yerlerin üzerinden kırmızı kalemle giderek işaretleyin” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde resim üzerinde 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 14 numaralı bölgeler doğru olarak kabul edilmiştir. Bu seçeneklere göre 1 numaralı çizgiyi ön testte 10 kişi (% 47,6), sontestte 13 kişi (% 61,9) ve kalıcılık testinde 14 kişi (% 66,7) , 2 numaralı çizgiyi ön testte 5 kişi (% 23,8), sontestte 5 kişi (% 23,8) ve kalıcılık testinde 7 kişi (% 33,3) 3 numaralı çizgiyi öntestte işaretleyen olmadığı, sontestte 8 kişi (% 38,1) ve kalıcılık testinde 8 kişi (% 38,1), 4 numaralı çizgiyi öntestte işaretleyen olmadığı, sontestte 7 kişi (% 33,3) ve kalıcılık testinde 5 kişi (% 23,8), 5 numaralı çizgiyi öntestte 4 kişi (% 19), sontestte 7 kişi (% 33,3) ve kalıcılık testinde 5 kişi (% 23,8), 6 numaralı çizgiyi öntestte işaretleyen olmadığı, sontestte 6 kişi (% 28,6) ve kalıcılık testinde 5 kişi (% 23,8), 7 numaralı çizgiyi öntestte işaretleyen olmadığı, sontestte 5 kişi (% 23,8), ve kalıcılık testinde 5 kişi (% 23,8), 8 numaralı çizgiyi öntestte işaretleyen olmadığı, sontestte 5 kişi (% 23,8) ve kalıcılık testinde 5 kişi (% 23,8), 9 numaralı çizgiyi öntestte 3 kişi (% 12,5), sontestte 5 kişi (% 23,8) ve kalıcılık testinde 5 kişi (% 23,8), 10 numaralı çizgiyi öntestte 5 kişi (% 23,8), sontestte 12 kişi (% 57,1) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 5 kişi (% 23,8), 11 numaralı çizgiyi öntestte 6 kişi (% 28,6), sontestte 10 kişi (% 47,6) ve kalıcılık testinde 8 kişinin (% 38,1), 14 numaralı çizgiyi öntestte işaretleyen

olmadığı, sontestte 4 kişi (%19) ve kalıcılık testinde 5 kişinin (% 23,8) işaretlediği gözlenmektedir.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde resim üzerinde bulunan 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 14 numaralı çizgiler incelendiğinde az miktarda bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının düştüğü, öğrenilenlerin kalıcı düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında az miktarda bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde düşmüştür.

5.2.1. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarımın ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin duyduğu basit ritim ve ezginin resim üzerinde tekrar edilmesini kavramaya/görebilmeye ilişkin durumları nasıldır?” şeklinde düzenlenmiştir.

Üçüncü alt probleme ilişkin B3 “*Duyduğu basit ritim ve ezgiyi tekrar edebilir*” kazanımı başarı puanlarını ölçmek için başarı testinin 12, 15, 16. maddelerine ait Deney ve Kontrol Grubunun test puanlarına ait bulgular Tablo 5.2.1’de verilmiştir.

Tablo 5.2.1

Başarı Testi 12. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	3	12,5	1	4,2	1	4,2
b	6	25	3	12,5	1	4,2
c	15	62,5	20	83,3	22	91,7
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.2.1’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimlerden hangisinde ritmi hissediyorsun?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinden 15 kişinin (%62,5) öntestte doğru cevap olan Van Gogh’a ait “Yıldızlı Gece” resmi (c) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte deney grubu öğrencilerinden 20 kişinin (%83,3) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde de 22 öğrencinin (%91,7) ($P<0,05$) doğru cevap olan Van Gogh’a ait “Yıldızlı Gece” resmi (c) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde ileri düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının kalıcı olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında ileri düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.2.2

Başarı Testi 12. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	4	19	5	23,8	5	23,8
b	9	42,9	3	14,3	3	14,3
c	8	38,1	13	61,9	13	61,9
Toplam	21	100	24	100	24	100

Tablo 5.2.2’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimlerden hangisinde ritmi hissediyorsun?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; kontrol grubu öğrencilerinden 8 kişinin (%38,1) öntestte doğru cevap olan Van Gogh’a ait “Yıldızlı Gece” resmi (c) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte kontrol grubu öğrencilerinden 13 kişinin (%61,9) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde de 13 öğrencinin (%61,9) ($P<0,05$)

doğru cevap olan Van Gogh’a ait “Yıldızlı Gece” resmi (c) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde orta düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının kalıcı olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında orta düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.2.3

Başarı Testi 15. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	11	45,8	14	58,3	12	50
b	5	20,8	6	25	11	45,8
c	8	33,3	4	16,7	1	4,2
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.2.3’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde sen merdivenlerden inerken sırasıyla hangi ritim kalıbı çalıyor olabilir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinden 5 kişinin (%20,8) öntestte doğru cevap olan 16-4-8 (b) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte deney grubu öğrencilerinden 6 kişinin (%25) ve kalıcılık testinde de 11 öğrencinin (%45,3) ($P<0,05$) doğru cevap olan 16-4-8 (b) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde az miktarda bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanında artış olduğu anlaşılmaktadır. Başka

bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında orta düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artışın, kalıcılık testinde daha da yükseldiği gözlenmiştir.

Tablo 5.2.4

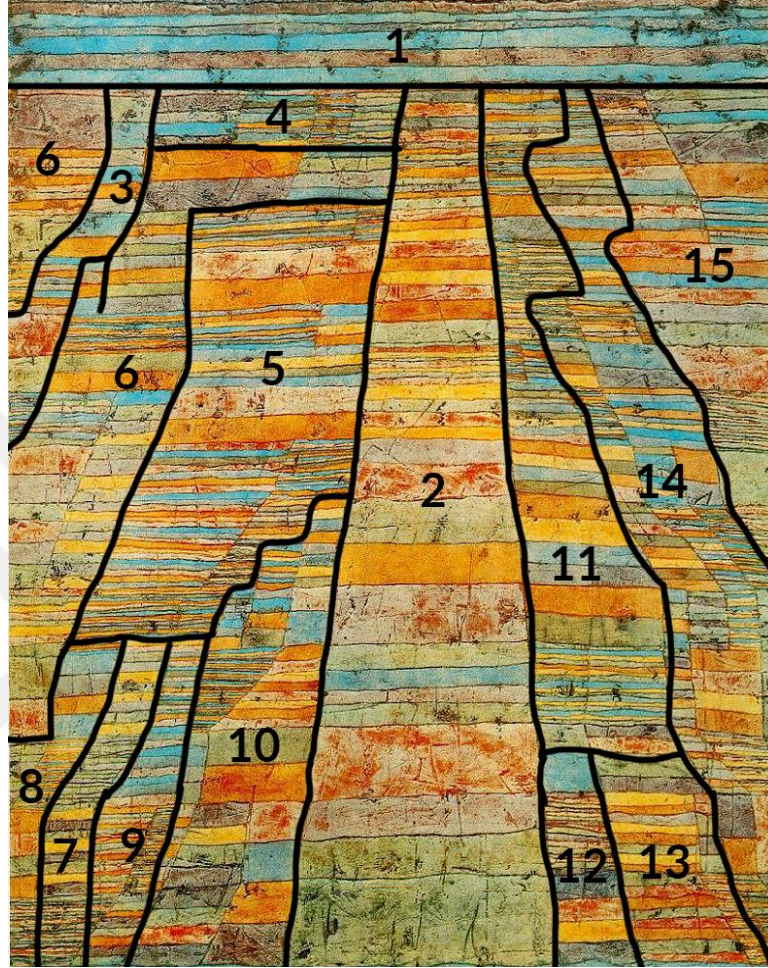
Başarı Testi 15. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	11	52,4	13	61,9	13	61,9
b	2	9,5	3	14,3	3	14,3
c	8	38,1	5	23,8	5	23,8
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.2.4’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde sen merdivenlerden inerken sırasıyla hangi ritim kalıbı çalıyor olabilir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; kontrol grubu öğrencilerinden 2 kişinin (%9,5) öntestte doğru cevap olan 16-4-8 (b) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte kontrol grubu öğrencilerinden 3 kişinin (%14,3) ve kalıcılık testinde de 3 öğrencinin (%14,3) doğru cevap olan 16-4-8 (b) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde önemli ölçüde bir artış olmadığı gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının artmadığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli ölçüde bir artış gözlenmemiş ve bu puanlar kalıcılık testinde de düşük kalmıştır.

- 16- Aşağıdaki resimde ritmi nerelerde görüyorsun? Gördüğün yerleri kalemle yuvarlak içine alarak işaretle. Resim üzerinde birden fazla yeri yuvarlak içine alabilirsin. Eğer resimde herhangi bir ritim göremiyorsan işaretlemeden bırakabilirsin.

Tablo 5.2.5

Başarı Testi 16. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Çizgi No	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
	n	%	n	%	n	%
1	2	8,3	4	16,7	4	16,7
2	8	33,3	17	75	19	79,2
3	2	8,3	7	29,2	5	20,8

4	3	12,5	8	33,3	5	20,8
5	5	20,8	5	20,8	9	37,5
6	4	16,7	14	58,3	8	33,3
7	3	12,5	8	33,3	5	20,8
8	3	12,5	7	29,2	5	20,8
9	3	12,5	6	25	6	25
10	2	8,3	6	25	8	33,3
11	3	12,5	7	29,2	5	20,8
12	2	8,3	7	29,2	5	20,8
13	2	8,3	7	29,2	5	20,8
14	3	12,5	10	41,7	6	25
15	2	8,3	7	29,2	5	20,8

Tablo 5.2.5’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde ritmi nerelerde görüyorsun gördüğün yerleri kalemle yuvarlak içinde alarak işaretle” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; doğru cevap olarak kabul ettiğimiz 2 numaralı yerdir. Resmin üzerinde bulunan 2 numaralı bölgeyi öntestte deney grubu öğrencilerinden 8 kişi (%33,3) son testte 17 kişi (%75) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 19 kişi (%79,2) ($P<0,05$) kişinin işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde ileri düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının arttığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında ileri düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.2.6

Başarı Testi 16. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Çizgi No	n	%	n	%	n	%
1	-	-	3	14,3	4	19
2	5	23,8	7	33,3	12	57,1
3	-	-	5	23,8	3	14,3
4	-	-	4	19	3	14,3
5	2	9,5	8	38,1	4	19
6	-	-	7	33,3	4	19
7	-	-	3	14,3	3	14,3
8	-	-	3	14,3	4	19
9	-	-	3	14,3	3	14,3
10	1	4,8	3	14,3	3	14,3
11	-	-	3	14,3	4	19
12	1	4,8	4	19	3	14,3
13	-	-	4	19	3	14,3
14	-	-	5	23,8	4	19
15	1	4,8	5	23,8	3	14,3

Tablo 5.2.6’da verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde ritmi nerelerde görüyorsun gördüğün yerleri kaleminle yuvarlak içinde alarak işaretle” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; doğru cevap olarak kabul ettiğimiz 2 numaralı yerdir. Resmin üzerinde bulunan 2 numaralı bölgeyi öntestte kontrol grubu öğrencilerinden 5 kişi (%23,8) son testte 7 kişi (%33,3) ve kalıcılık testinde 12 kişi (%57,1) ($P<0,05$) kişinin işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde orta düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının arttığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında orta düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

5.3.1 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarımın ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin resim üzerinde müziğin uygun hız ve gürlükte kavramaya/görebilmeye ilişkin durumları nasıldır?” şeklinde düzenlenmiştir.

Dördüncü alt probleme ilişkin B4 “Müzikleri uygun hız ve gürlükte seslendirebilir” kazanımı başarı puanlarını ölçmek için başarı testinin 2, 3, 13, 17 ve 18. maddelerine ait Deney ve Kontrol Grubunun test puanlarına ait bulgular Tablo 5.3.1’de verilmiştir.

Tablo 5.3.1

Başarı Testi 2. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	5	20,8	3	12,5	1	4,2
b	18	75	21	87,5	23	95,8
c	1	4,2	-		-	-
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.3.1’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdakilerden hangisi gür sesi gösteren bir renk olabilir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinden 18 kişinin (%75) öntestte doğru cevap olan koyu mavi (b) seçeneğini

işaretlediği, yine sontestte deney grubu öğrencilerinden 21 kişinin (%87,5) ve kalıcılık testinde de 23 öğrencinin (%95,8) ($P<0,05$) doğru cevap olan koyu mavi (b) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde ileri düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının arttığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında ileri düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.3.2

Başarı Testi 2. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	3	14,3	4	19	2	9,5
b	14	66,7	15	71,4	17	81
c	4	19	2	9,5	2	9,5
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.3.2’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdakilerden hangisi gür sesi gösteren bir renk olabilir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; kontrol grubu öğrencilerinden 14 kişinin (%66,7) öntestte doğru cevap olan koyu mavi (b) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte kontrol grubu öğrencilerinden 15 kişinin (%71,4) ve kalıcılık testinde de 17 öğrencinin (%81) doğru cevap olan koyu mavi (b) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde orta düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile

ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının arttığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında orta düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.3.3

Başarı Testi 3. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Seçenek	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
	n	%	n	%	n	%
a	7	29,2	2	8,3	1	4,2
b	15	62,5	22	91,7	23	95,8
c	2	8,3	-	-	-	-
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.3.3’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdakilerden hangisi hafif sesi gösteren bir renk olabilir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinden 15 kişinin (%62,5) öntestte doğru cevap olan pembe (b) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte deney grubu öğrencilerinden 22 kişinin (%91,7) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde de 23 öğrencinin (%95,8) ($P<0,05$) doğru cevap olan pembe (b) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde ileri düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının arttığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında orta düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.3.4

Başarı Testi 3. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	5	23,8	3	14,3	1	4,8
b	13	61,9	18	85,7	20	95,2
c	3	14,3	2	-	-	-
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.3.4’de kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdakilerden hangisi hafif sesi gösteren bir renk olabilir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; kontrol grubu öğrencilerinden 13 kişinin (%61,9) öntestte doğru cevap olan pembe (b) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte kontrol grubu öğrencilerinden 18 kişinin (%85,7) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde de 20 öğrencinin (%95,2) ($P<0,05$) doğru cevap olan pembe (b) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde ileri düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının arttığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında ileri düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

- 13- Aşağıdaki resimde gür ses olarak gördüğün yerlerin üzerinden kırmızı kalemle giderek işaretle veya yuvarlak içine al. Birden fazla yeri resim üzerinde işaretleyebilirsin. Eğer resimde gür sesi göremiyorsan işaretlemeden bırakabilirsin.

Tablo 5.3.5

Başarı Testi 13. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Renk	n	%	n	%	n	%
Mavi	9	37,5	12	50	16	66,7
Orta Yeşil	-	-	-	-	-	-
Kahverengi	-	-	-	-	-	-
Açık Yeşil	-	-	-	-	-	-
Koyu Yeşil	5	20,8	15	62,5	5	20,8
Turuncu	-	-	-	-	-	-

Tablo 5.3.5’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde gür ses olarak gördüğün yerlerin üzerinden kırmızı kalemle

giderek işaretle veya yuvarlak içersine al” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; doğru cevap olarak kabul ettiğimiz 1 (mavi) ve 5 (koyu yeşil) numaraları yerlerdir. Resmin üzerinde bulunan 1 (mavi) numaralı bölgeyi öntestte deney grubu öğrencilerinden 9 kişi (%37,5) son testte 12 kişi (%50) ve kalıcılık testinde 16 kişi (%66,7) ($P<0,05$) kişinin işaretlediği ve 5 (koyu yeşil) numaralı bölgeyi öntestte 5 kişi (%20,8), sontestte 15 kişi (%62,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 5 kişi (%20,8) kişinin işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde resim üzerinde bulunan 1 numaralı (mavi) ve 5 numaralı (koyu yeşil) çizgiler incelendiğinde anlamlı ölçüde artış gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının çok az da olsa düştüğü, fakat öğrenilenlerin önemli ölçüde kalıcı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde 1 numara (mavi) çizgide korunmuş 5 numara (koyu yeşil) çizgide düşmüştür.

Tablo 5.3.6

Başarı Testi 13. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Renk	n	%	n	%	n	%
Mavi	7	33,3	5	23,8	5	23,8
Orta Yeşil	1	4,8	2	9,5	2	9,5
Kahverengi	1	4,8	1	4,8	1	4,8
Açık Yeşil	1	4,8	2	9,5	2	9,5
Koyu Yeşil	5	23,8	9	42,9	8	38,1
Turuncu	1	4,8	3	14,3	2	9,5

Tablo 5.3.6’da verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde gür ses olarak gördüğün yerlerin üzerinden kırmızı kaleminle giderek işaretle veya yuvarlak içersine al” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; doğru cevap olarak kabul ettiğimiz 1 (mavi) ve 5 (koyu yeşil) numaraları yerlerdir. Resmin üzerinde bulunan 1 (mavi) numaralı bölgeyi öntestte kontrol grubu öğrencilerinden 7 kişi (%33,3) son testte 5 kişi (%23,8) ve kalıcılık testinde 5 kişi (%23,8) kişinin işaretlediği ve 5 (koyu yeşil) numaralı bölgeyi öntestte 5 kişi (%23,8), sontestte 9 kişi (%42,9) ve kalıcılık testinde 8 kişi (%38,1) kişinin işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeylerinde resim üzerinde bulunan 1 numaralı (mavi) ve 5 numaralı (koyu yeşil) çizgiler incelendiğinde anlamlı ölçüde artış gözlenmemektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının düştüğü, öğrenilenlerin kalıcı olmadığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli bir artış gözlenmemiş ve kalıcılık testinde 1 numara (mavi) çizgide korunmuş 5 numara (koyu yeşil) çizgide düşmüştür.

Tablo 5.3.7

Başarı Testi 17. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Seçenek	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
	n	%	n	%	n	%
a	10	41,7	1	4,2	1	4,2
b	9	37,5	21	87,5	22	91,7
c	5	20,8	2	8,3	1	4,2
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.3.7’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde renklerden sence hangileri gür sesleri ifade etmektedir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri

incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinden 9 kişinin (%37,5) öntestte doğru cevap olan koyu mavi (b) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte deney grubu öğrencilerinden 21 kişinin (%87,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde de 22 öğrencinin (%91,7) ($P<0,05$) doğru cevap olan koyu mavi (b) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde ileri düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının arttığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında ileri düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.3.8

Başarı Testi 17. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	4	19	3	14,3	5	23,8
b	13	61,9	13	61,9	10	47,6
c	4	19	5	23,8	6	28,6
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.3.8’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resimde renklerden sence hangileri gür sesleri ifade etmektedir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; kontrol grubu öğrencilerinden 13 kişinin (%61,9) öntestte doğru cevap olan koyu mavi (b) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte kontrol grubu öğrencilerinden 13 kişinin (%61,9) ve kalıcılık testinde de 10 öğrencinin (%47,6) doğru cevap olan koyu mavi (b) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde önemli bir artış olmadığı gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının azaldığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli düzeyde bir artış gözlenmemiş ve kalıcılık testinde de düşmüştür.

Tablo 5.3.9

Başarı Testi 18. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	9	37,5	16	66,7	16	66,7
b	8	33,3	2	8,3	5	20,8
c	7	29,2	6	25	3	12,5
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 5.3.9’da verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki biçimlerden hangileri hızlı sesleri ifade etmektedir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinden 9 kişinin (%37,5) öntestte doğru cevap olan küçük parçalar (a) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte deney grubu öğrencilerinden 16 kişinin (%66,7) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde de 16 öğrencinin (%66,7) ($P<0,05$) doğru cevap olan küçük parçalar (a) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde ileri düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının arttığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında ileri düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.3.10

Başarı Testi 18. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	10	47,6	17	81	16	76,2
b	6	28,6	2	9,5	1	4,8
c	5	23,8	2	9,5	4	19
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 7.3.10’da verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki biçimlerden hangileri hızlı sesleri ifade etmektedir?” sorusunda öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinden 10 kişinin (%47,6) öntestte doğru cevap olan küçük parçalar (a) seçeneğini işaretlediği, yine sontestte deney grubu öğrencilerinden 17 kişinin (%81) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde de 16 öğrencinin (%76,2) ($P<0,05$) doğru cevap olan küçük parçalar (a) seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde ileri düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının az da olsa düştüğü anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında ileri düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, az bir azalmayla kalıcılık testinde de korunmuştur.

5.4.1 Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi, “Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarımın ritm ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin resim üzerinde müziklerdeki aynı ve farklı söz kümelerini harekete dönüştürebilmeye ilişkin durumları nasıldır?” şeklinde düzenlenmiştir.

Beşinci alt probleme ilişkin B5 “Müziklerdeki aynı ve farklı söz kümelerini harekete dönüştürür” kazanımı başarı puanlarını ölçmek için başarı testinin **19 ve 20.** maddelerine ait Deney ve Kontrol Grubunun test puanlarına ait bulgular Tablo 5.4.1’de verilmiştir.

19- Aşağıda senin için Üç Elma adlı şarkı verilmiştir. Önce bu şarkının sözlerini içinden dikkatli oku bakalım. Şarkıda bazı sözler farklılık göstererek tekrar edilmezken, bazıları tekrar ediliyor. Şarkıda birden fazla tekrar eden aynı sözleri yuvarlak içine alır mısın?

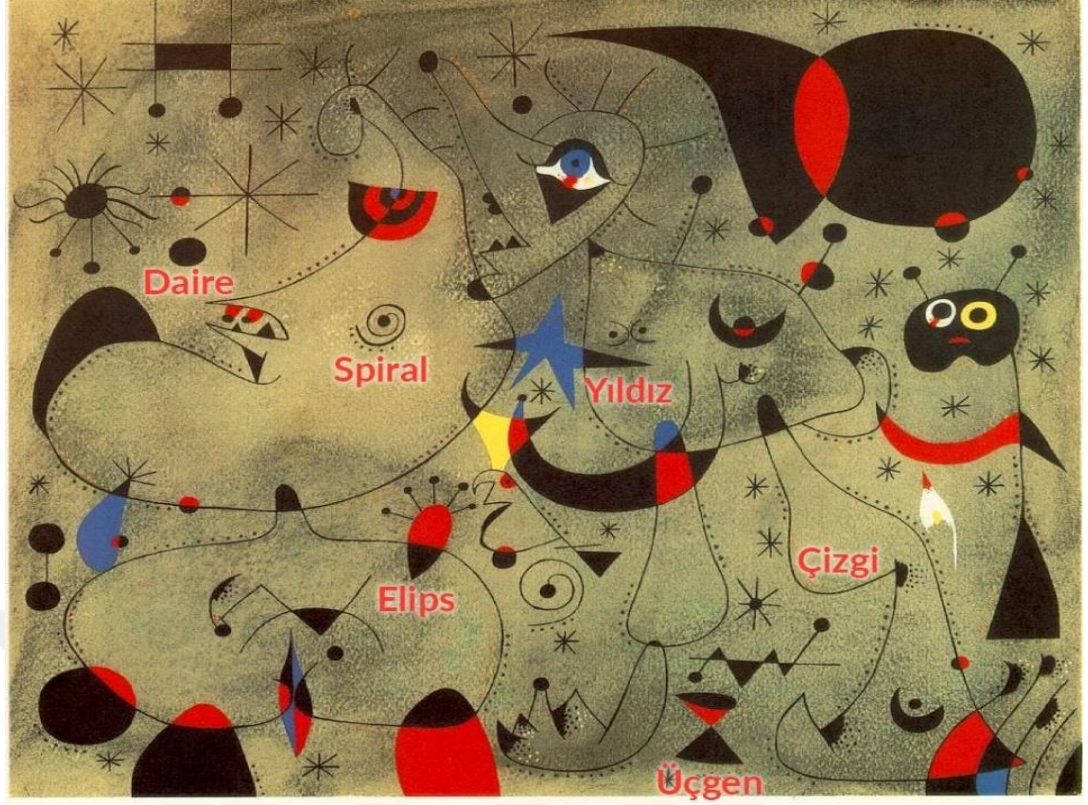
ÜÇ ELMA

Dalda duran üç elma,
Sende güzel, sende güzel,
Sende güzel koparma

Al elmanın birisi,
Böyle güzel, böyle güzel,
Böyle güzel olur mu?

Daldan düşen al elma,
Sende güzel, sende güzel,
Sende güzel kalır mı?

- Şimdi de aşağıdaki resme dikkatli bak. Resimde de yukarıdaki şarkının sözleri gibi tekrar eden biçimler görüyorsan resim üzerinde onları yuvarlak içine al ve şekillerin üzerine şarkıda tekrar eden hangi kelime olduğunu yaz. Eğer görmüyorsan resimde hiçbir işaretleme yapma.

Tablo 5.4.1

Başarı Testi 19. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
Üçgen 1	24	100	24	100	24	100
Daire 2	24	100	24	100	2	8,3
Çizgi 3	24	100	24	100	24	100
Elips 4	1	4,2	24	100	24	100
Yıldız 5	4	16,7	20	83,3	21	87,5
Spiral 6	1	4,2	24	100	1	4,2

Tablo 5.4.1’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki şarkıda birden fazla tekrar eden aynı sözleri yuvarlak içine alır mısın?” sorusunda yukarıdaki tabloda numaralandırılmış çizgilerin hepsi doğru kabul edilmiş

ve işaretleyen öğrencilerin sayısı verilmiştir. Buna göre öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; 1 numarayı (üçgen) öntestte 24 kişi (%100), sontestte 24 kişi (%100) ve kalıcılık testinde 24 (%100), 2 numarayı (daire) öntestte 24 kişi (%100), sontestte 24 kişi (%100) ve kalıcılık testinde 2 kişi (8,3), 3 numarayı (çizgi) öntestte 24 kişi (%100), sontestte 24 kişi (%100) ve kalıcılık testinde 24 kişi (%100), 4 numarayı (elips) öntestte 1 kişi (%4,2), sontestte 24 kişi (%100) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 24 kişi (%100) ($P<0,05$), 5 numarayı (yıldız) öntestte 4 kişi (%16,7), sontestte 20 kişi (83,3) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 21 kişi (%87,5) ($P<0,05$), 6 numarayı (spiral) öntestte 1 kişi (%4,2), sontestte 24 kişi (%100) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 1 kişi (%4,2) işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde ileri düzeyde bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının az da olsa düştüğü anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında ileri düzeyde bir artış gözlenmiş ve bu artış, az bir azalmayla kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.4.2

Başarı Testi 19. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
Üçgen 1	-	-	1	4,8	2	9,5
Daire 2	-	-	-	-	-	-
Çizgi 3	-	-	-	-	-	-
Elips 4	-	-	-	-	1	4,8
Yıldız 5	1	4,8	2	9,5	1	4,8
Spiral 6	-	-	1	4,8	1	4,8

Tablo 5.4.2’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki şarkıda birden fazla tekrar eden aynı sözleri yuvarlak içine alır mısın?” sorusunda yukarıdaki tabloda numaralandırılmış çizgilerin hepsi doğru kabul edilmiş ve işaretleyen öğrencilerin sayısı verilmiştir. Buna göre öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; 1 numarayı (üçgen) öntestte işaretleyen olmadığı, sontestte 1 kişi (%4,8) ve kalıcılık testinde 2 kişi (%9,5), 4 numarayı (elips) öntestte işaretleyen olmadığı, işaretleyen olmadığı ve kalıcılık testinde 1 kişi (%4,8), 5 numarayı (yıldız) öntestte 1 kişi (%4,8), sontestte 2 kişi (%9,5) ve kalıcılık testinde 1 kişi (%4,8), 6 numarayı (spiral) öntestte işaretleyen olmadığı, sontestte 1 kişi (%4,8) ve kalıcılık testinde 1 kişi (%4,8) işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde ileri düzeyde bir artış olmadığı gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının düştüğü anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında ileri düzeyde bir artış olmamış ve bu durum kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.4.3

Başarı Testi 20. Soru Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	8	33,3	20	83,3	24	100
b	8	33,3	17	70,8	22	91,7
c	6	25	18	75	23	95,8
d	6	25	16	66,7	22	91,7
e	6	25	21	87,5	21	87,5
f	3	12,5	15	62,5	21	87,5
g	4	16,7	14	58,3	21	87,5
h	3	12,5	14	58,3	21	87,5

Tablo 5.4.3’de verilen deney grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resim bir şarkı olsaydı dinlediğinde resimde aşağıdakilerden hangisini görürdün?” sorusunda yukarıdaki tabloda numaralandırılmış çizgilerin hepsi doğru kabul edilmiş ve işaretleyen öğrencilerin sayısı verilmiştir. Buna göre öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; a şıkkını (kısa ses) öntestte 8 kişi (%33,3), sontestte 20 kişi (%83,3) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 24 kişi (%100) ($P<0,05$), b şıkkını (uzun ses) öntestte 8 kişi (%33,3), sontestte 17 kişi (%70,8) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 22 kişi (%91,7) ($P<0,05$), c şıkkını (kalın ses) öntestte 6 kişi (%25), sontestte 18 kişi (%75) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 23 kişi (%95,8) ($P<0,05$), d şıkkını (ince ses) öntestte 6 kişi (%25), sontestte 16 kişi (%66,7) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 22 kişi (%91,7) ($P<0,05$), e şıkkını (gür ses) ön testte 6 kişi (%25), sontestte 21 kişi (%87,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 21 kişi (%87,5) ($P<0,05$), f şıkkını (hafif ses) öntestte 3 kişi (%12,5), sontestte 15 kişi (%62,5) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 21 kişi (%87,5) ($P<0,05$), g şıkkını (ritim) öntestte 4 kişi (%16,7), sontestte 14 kişi (%58,3) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 21 kişi (%87,5) ($P<0,05$), f şıkkını (hız) öntestte 3 kişi (%12,5), sontestte 14 kişi (%58,3) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 21 kişinin (%58,3) ($P<0,05$) işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre deney grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde ileri düzeyde bir artış oluğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının daha da arttığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında ileri düzeyde bir artış olmuş ve bu durum kalıcılık testinde de korunmuştur.

Tablo 5.4.4

Başarı Testi 20. Soru Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	Öntest		Sontest		Kalıcılık Test	
Seçenek	n	%	n	%	n	%
a	6	28,6	9	42,9	9	42,9
b	9	42,9	11	52,4	10	47,6
c	11	52,4	9	42,9	11	52,4
d	4	19	13	61,9	6	28,6
e	6	28,6	12	57,1	9	42,9
f	4	19	10	47,6	7	33,3
g	9	42,9	10	47,6	7	33,3
h	7	33,3	11	52,4	7	33,3

Tablo 5.4.4’de verilen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinde bulunan “Aşağıdaki resim bir şarkı olsaydı dinlediğinde resimde aşağıdakilerden hangisini görürdün?” sorusunda yukarıdaki tabloda numaralandırılmış çizgilerin hepsi doğru kabul edilmiş ve işaretleyen öğrencilerin sayısı verilmiştir. Buna göre öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde; a şıkkını (kısa ses) öntestte 6 kişi (%28,6), sontestte 9 kişi (%42,9) ve kalıcılık testinde 9 kişi (%42,9), b şıkkını (uzun ses) öntestte 9 kişi (%42,9), sontestte 11 kişi (%52,4) ve kalıcılık testinde 10 kişi (%47,6), c şıkkını (kalın ses) öntestte 11 kişi (%52,4), sontestte 9 kişi (%42,9) ve kalıcılık testinde 11 kişi (%52,4), d şıkkını (ince ses) öntestte 4 kişi (%19), sontestte 13 kişi (%61,9) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 6 kişi (%28,6), e şıkkını (gür ses) ön testte 6 kişi (%28,6), sontestte 12 kişi (%57,1) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 9 kişi (%42,9), f şıkkını (hafif ses) öntestte 4 kişi (%19), sontestte 10 kişi (%47,6) ($P<0,05$) ve kalıcılık testinde 7 kişi (%33,3), g şıkkını (ritim) öntestte 9 kişi (%42,9), sontestte 10 kişi (%47,6) ve kalıcılık testinde 7 kişi (%33,3), h şıkkını (hız) öntestte 7 kişi (%33,3), sontestte 11 kişi (%52,4) ve kalıcılık testinde 7 kişinin (%33,3) işaretlediği görülmüştür.

Bu puanlara göre kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar başarı düzeyleri incelendiğinde ileri düzeyde bir artış olmadığı gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının düştüğü anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında ileri düzeyde bir artış olmamış ve bu puanlar kalıcılık testinde de düşmüştür.

Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin görsel bilgilenme düzeylerine etkisi var mıdır? problem cümlesine ait bulguları tespit etmeye yönelik Deney Grubu ile gerçekleştirilen uygulama sürecinin aşamaları ile video ve ses kayıtlarının dökümleri aşağıda verilmiştir.

- Deney Grubu (3A) Nil: Öğretmenim sadece müzik öğretmiyor ayrıca onları bulmaca gibi öğretiyor. Müzik dersini çok seviyorum.
- Deney Grubu (3A) Samet: Müzik dersinde öğrendiklerimden biride uzun, kısa, gür ve hafif sesler. Derslerde öğrendiklerim sayesinde hayallerim daha da güçlü oluyor.
- Deney Grubu (3A) Çınar: Derslerde ince, kalın sesleri öğrendim ve resimde de ritim olduğunu ve gürlüğü öğrendim.
- Deney Grubu (3A) Samet: Resimler baya karışıktı bulmak da zordu. Bulmak için iyi düşünmek, iyi öğrenmek lazım.

Öğretmen: Neler öğrendin resimlerde?

Samet: Gür sesler, uzun sesler, kısa sesler ve hafif sesleri öğrendim.

-Deney Grubu (3A) Cansın: Müzik dersinde resimlerde ince ve kalın sesleri öğrendim. Gür ve ince sesleri de öğrendim. Müzik dersini çok seviyorum.

Öğretmen: Resimler sana ne hissettirdi Cansın?

Cansın: Resimler bana ritmi hissettirdi.

-Deney Grubu (3A) Turan: Müzik dersinde resimlerde gür sesleri ve diğerlerini bulmayı seviyorum. Onlarla dersi daha kolay öğreniyorum. Böylece öğrenmek daha kolay oluyor.

-Deney Grubu (3A) Berat: Müzik dersinde resimlerde gür, ince, uzun ve kısa sesleri işaretledik.

-Deney Grubu (3A) Nil: Müzik dersinde resimlerde uzun kısa sesleri ve ritmi işaretledik.

-Deney Grubu (3A) Abdülkadir: Müzik dersinde ritimleri resim üzerinde öğrendim.

-Deney Grubu (3A) Hakan: Müzik dersinde bir çok şey öğrendim. Mesela Joan Miro Barcelonalı.

-Deney Grubu (3A) Tuna: Müzik dersinde bir sürü sanatçı tanıdım ve resimler üzerinde işaretleme yaptım.

-Deney Grubu (3A) Toprak: Müzik dersinde uzun, kısa, gür ve hafif sesleri resimlerde bulmaya çalıştık.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen bulgularla ulaşılan sonuçlar açıklanmış ve araştırma sonuçlarına değinilerek öneriler sunulmuştur.

6.1. SONUÇLAR

Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin müzik algısı ve bilgilenme düzeylerine etkisi olup olmadığının araştırıldığı bu çalışmada veri toplama araçları ile elde edilen veriler ışığında her bir problem cümlesi için ulaşılan sonuçlara aşağıda yer verilmiştir;

1. Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin *müzik algısı ve bilgilenme düzeylerine etkisi* genel anlamda olumlu düzeyde ve yüksektir.
 - Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin *müzikteki uzun ve kısa ses sürelerini resim üzerinde kavramaya/görebilmeye* ilişkin durumu incelendiğinde; olumlu ve anlamlı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 1. soruda a seçeneğini öntestte (%29,2), sontestte (%79,2) ve kalıcılık testinde (%87,5), b seçeneğini ön testte (%29,2), sontestte (%80,3) ve kalıcılık testinde (%75), c seçeneğini öntestte (%37,5), sontestte (%87,5) ve kalıcılık testinde (%75) sonuçları ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 6. soruda 5 numaralı çizgiyi ön testte (%25), sontestte (%62,5) ve kalıcılık testinde (% 62,5), 6 numaralı çizgiyi ön testte (% 25), sontestte (% 66,7) ve kalıcılık testinde (% 58,3), 7 numaralı çizgiyi öntestte (% 25), sontestte (% 80,3) ve kalıcılık testinde (% 70,8), 9 numaralı çizgiyi öntestte (%12,5), sontestt (%20,8) ve kalıcılık testinde (% 16,7), 10 numaralı çizgiyi öntestte (%16,7), sontestte (%20,8) ve kalıcılık testinde (% 20,8), 11 numaralı çizgiyi öntestte (% 12,5), sontette (%29,2) ve kalıcılık testinde (% 25) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 7. soruda 1 numaralı çizgiyi ön testte (% 41,7), sontestte (%)

75) ve kalıcılık testinde (% 79,2), 2 numaralı çizgiyi ön testte (% 37,5), sontestte (% 58,3) ve kalıcılık testinde (% 50), 3 numaralı çizgiyi öntestte (% 41,7), sontestte (% 50) ve kalıcılık testinde (% 58,3), 4 numaralı çizgiyi öntestte (% 66,7), sontestte (% 83,3) ve kalıcılık testinde (% 83,3), 8 numaralı çizgiyi öntestte (% 29,2), sontestte (% 70,8) ve kalıcılık testinde (% 41,7), 12 numaralı çizgiyi öntestte (% 16,7), sontette (% 25) ve kalıcılık testinde (% 16,7), 13 numaralı çizgiyi öntestte (%37,5), sontestte (66,7) ve kalıcılık testinde (%62,5), 14 numaralı çizgiyi öntestte (%37,5), sontestte (% 66,7) ve kalıcılık testinde (%45,8), 15 numaralı çizgiyi öntestte (%37,5), sontestte (%62,5) ve kalıcılık testinde (% 41,7) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 11. soruda 1 numaralı çizgiyi ön testte (% 8,3), sontesste (% 70,8) ve kalıcılık testinde (% 66,7), 2 numaralı çizgiyi ön testte (% 4,2), sontestte (% 87,5) ve kalıcılık testinde (% 70,8) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 14. soruda a seçeneğini ön testte (%20,8), sontestte (% 54,2) ve kalıcılık testinde (% 58,3) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Deney grubu öntest, sontest ve kalıcılık testleri incelendiğinde müzikteki uzun ve kısa ses sürelerini resim üzerinde kavramaya/görebilmeye ilişkin durumlarına ilişkin sontestlerdeki başarı oranının, öntestlerdeki başarı oranına göre deney grubu lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir.

- Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin *müzikteki ses yüksekliklerini resim üzerinde kavramaya/görebilmeye* ilişkin durumu incelendiğinde; olumlu ve anlamlı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 4. soruda c seçeneğini ön testte (%83,3), sontestte (%100) ve kalıcılık testinde (%95,8) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait olan 5. soruda b seçeneğini ön testte (%79,2) sontestte (%100) ve kalıcılık testinde (%100) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 8. soruda 1 numaralı çizgiyi ön testte (% 45,8), sontesste (% 87,5) ve kalıcılık testinde (% 87,5), 2 numaralı çizgiyi ön testte (% 41,7), sontestte (% 87,5) ve kalıcılık testinde (% 83,3), 3 numaralı çizgiyi öntestte (% 45,8), sontestte (% 91,7) ve kalıcılık testinde (% 87,5), 4 numaralı çizgiyi öntestte (% 41,7), sontestte (% 87,5) ve kalıcılık testinde (% 87,5), 7

numaralı çizgiyi öntestte (% 41,7), sontestte (% 79,2) ve kalıcılık testinde (% 62,5), 8 numaralı çizgiyi öntestte (% 41,7), sontette (% 83,3) ve kalıcılık testinde (% 58,3), 9 numaralı çizgiyi öntestte (%37,5), sontestte (% 87,5) ve kalıcılık testinde (% 75), 10 numaralı çizgiyi öntestte (%33,3), sontestte (% 79,2) ve kalıcılık testinde (% 83,3), 13 numaralı çizgiyi öntestte (% 50), sontestte (% 83,3) ve kalıcılık testinde (% 79,2), 14 numaralı çizgiyi öntestte (% 45,8), sontestte (% 83,3) ve kalıcılık testinde (%70,8), 16 numaralı çizgiyi öntestte (%45,8), sontestte (%79,2) ve kalıcılık testinde (%79,2) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 10. soruda 1 numaralı çizgiyi ön testte (% 29,2), sontesste (% 95,8) ve kalıcılık testinde (% 91,7), 2 numaralı çizgiyi ön testte (% 16,7), sontestte (% 70,8) ve kalıcılık testinde (% 50), 3 numaralı çizgiyi öntestte (% 12,5), sontestte (% 45,8) ve kalıcılık testinde (% 29,2), 4 numaralı çizgiyi öntestte (% 12,5), sontestte (% 33,3) ve kalıcılık testinde (% 25,8), 5 numaralı çizgiyi öntestte (% 16,7), sontestte (% 41,7) ve kalıcılık testinde (% 29,2), 6 numaralı çizgiyi öntestte (% 8,3), sontette (% 37,5) ve kalıcılık testinde 7 kişi (% 29,2) ($P<0,05$), 7 numaralı çizgiyi öntestte 3 kişi (% 12,5), sontestte (% 37,5) ve kalıcılık testinde (% 29,2), 8 numaralı çizgiyi öntestte (% 12,5), sontestte (% 37,5) ve kalıcılık testinde (% 33,3), 9 numaralı çizgiyi öntestte (% 12,5), sontestte (% 37,5) ve kalıcılık testinde (% 29,2), 10 numaralı çizgiyi öntestte (% 20,8), sontestte (% 83,3) ve kalıcılık testinde (%79,2), 11 numaralı çizgiyi öntestte (% 20,8), sontestte (% 87,5) ve kalıcılık testinde (% 83,3), 14 numaralı çizgiyi öntestte (% 16,7), sontestte (%33,3) ve kalıcılık testinde (% 41,7) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Deney grubu öntest, sontest ve kalıcılık testleri incelendiğinde müzikteki ses yüksekliklerini resim üzerinde kavramaya/görebilmeye ilişkin durumlarına ilişkin sontestlerdeki başarı oranının, öntestlerdeki başarı oranına göre deney grubu lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir.

- Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin duyduğu *basit ritim ve ezginin resim üzerinde tekrar edilmesini kavramaya/görebilmeye* ilişkin durumu incelendiğinde; olumlu ve anlamlı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait

12. soruda c seçeneğini öntestte (%62,5), sontestte (%83,3) ve kalıcılık testinde (%91,7) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait olan 15. soruda b seçeneğini öntestte (%20,8), sontestte (%25) ve kalıcılık testinde (%45,3) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 16. soruda 2 numaralı bölgeyi öntestte (%33,3), sontestte (%75) ve kalıcılık testinde (%79,2) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin duyduğu ezgileri ilgili resimler ile bağdaştırıp görseldeki ritim ile birleştirmeye çalıştığı ve yüksek oranda başarı düzeyine ulaştıkları görülmüştür

- Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin resim üzerinde *müziğin uygun hız ve gürültüde kavramaya/görebilmeye* ilişkin durumları incelendiğinde; olumlu ve anlamlı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 2. soruda b seçeneğini öntestte (%75), sontestte (%87,5) ve kalıcılık testinde (%95,8) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 3. Soruda b seçeneğini öntestte (%62,5), sontestte (%91,7) ve kalıcılık testinde de (%95,8) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 13. soruda 1 numaralı bölgeyi öntestte (%37,5) son testte (%50) ve kalıcılık testinde (%66,7), 5 numaralı bölgeyi öntestte (%20,8), sontestte (%62,5) ve kalıcılık testinde (%20,8) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait olan 17. soruda b seçeneğini öntestte (%37,5), sontestte (%87,5) ve kalıcılık testinde (%91,7) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 18. Soruda a seçeneğini öntestte (%37,5), sontestte (%66,7) ve kalıcılık testinde (%66,7) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin için resim üzerinde müziğin uygun hız ve gürültüğünün daha anlamlı hale geldiği ve görsel tasarım ritim ilkesi sayesinde resim üzerinde müziğin uygun hız ve gürültüğünü daha iyi kavrayabildikleri görülmektedir.
- Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin resim üzerinde *müziklerdeki aynı ve farklı söz kümelerini harekete dönüştürebilmeye* ilişkin durumları incelendiğinde öğrencilerin resim üzerindeki aynı ve farklı söz kümelerini resimlerdeki aynı ve farklı şekiller ile ilişkilendirdiği ve bu söz kümelerini uygun ritme göre harekete dönüştürdüğü sonucuna varılmıştır. Kazanıma

ait 19. soru incelendiğinde, 1 numarayı öntestte (%100), sontestte (%100) ve kalıcılık testinde (%100), 2 numarayı öntestte (%100), sontestte (%100) ve kalıcılık testinde (8,3), 3 numarayı (çizgi) öntestte (%100), sontestte (%100) ve kalıcılık testinde (%100), 4 numarayı öntestte (%4,2), sontestte (%100) ve kalıcılık testinde (%100), 5 numarayı öntestte (%16,7), sontestte (83,3) ve kalıcılık testinde (%87,5), 6 numarayı öntestte (%4,2), sontestte (%100) ve kalıcılık testinde (%4,2) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır. Kazanıma ait 20. soru incelendiğinde, a şıkkını öntestte (%33,3), sontestte (%83,3) ve kalıcılık testinde (%100), b şıkkını öntestte (%33,3), sontestte (%70,8) ve kalıcılık testinde (%91,7), c şıkkını öntestte (%25), sontestte (%75) ve kalıcılık testinde (%95,8), d şıkkını öntestte (%25), sontestte (%66,7) ve kalıcılık testinde (%91,7), e şıkkını ön testte (%25), sontestte (%87,5) ve kalıcılık testinde (%87,5), f şıkkını öntestte (%12,5), sontestte (%62,5) ve kalıcılık testinde (%87,5), g şıkkını öntestte (%16,7), sontestte (%58,3) ve kalıcılık testinde (%87,5), f şıkkını öntestte (%12,5), sontestte (%58,3) ve kalıcılık testinde (%58,3) oranında öğrencinin işaretlediği ortaya çıkmıştır.

2. Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin görsel bilgilenme düzeylerine etkisinin; incelenen ders ses ve görüntü kayıtlarının analizi, öğrencilerden toplanan çalışma yaprakları, öğrencilerin süreci değerlendiren mektupların incelendiğinde olumlu ve anlamlı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Deney grubu öğrencilerinden alınan geri dönüşler incelendiğinde öğrencilerin gerek ressamlar gerekse onların eserleri ve hayatları ile ilgili bilgi sahibi oldukları, yaşadıkları deneyimden haz aldıkları, görsel sanatlara ait birçok ilke ve elamani resimler üzerinden öğrendikleri görülmektedir.
3. Disiplinlerarası müzik öğretiminde görsel tasarım ritim ilkesinin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin *müzik algısı ve bilgilenme düzeyleri ile görsel sanatlarda bilgilenme düzeyleri arasındaki ilişkiye bakıldığında olumlu ve anlamlı sonuçlar alınmıştır*. Bu süreçte deney grubu öğrencileri sanatçılara ait resimlere dikkat çekici bir biçimde ilgi göstermiş, resim ve müzik arasında kendiliğinden bir ilişki kurarak disiplinlerarası bağlamda olumlu ilişkiler deneyimlemişlerdir.

Sonuç olarak gerçekleştirilen bu araştırmada, disiplinlerarası müzik öğretiminin geleneksel öğretime kıyasla ilköğretim 3. sınıf öğrencileri üzerinde daha anlamlı ve kalıcı sonuçlar ortaya koyduğu görülmüştür. Öğrencilerin diğer bir disiplin olan görsel sanatların ilke ve elemanlarını müzik dersindeki ritim, gürlük ve hafiflik, ince ve kalın sesler, nota süre değerleri gibi kavramları öğrenirken deneyimlemeleri, iki farklı disiplinin ortak noktaları olduğunu yaparak ve yaşayarak öğrenmeleri derse olan dikkatlerinin ve ilgilerinin geleneksel yöntemle göre artmasını sağlamıştır. Öğrenciler kendilerini müzik derslerinde daha özgür ifade etme imkanı bularak, farklı duyularıyla da müziğe bakabilme yetisini geliştirmişlerdir.

ÖNERİLER

İlköğretimin bütün kademelerinde müzik öğretiminin daha etkili, yaratıcı ve kalıcı olarak gerçekleştirilebilmesi için lisans eğitim programlarında çocuklara uygun disiplinlerarası uygulamaları da içeren ders ve içeriklerinin programlarda yer alması gerektiği düşünülmektedir. İlköğretim müzik ders programlarında bulunan konuların ve kazanımların planlanmasında görsel sanatlar alanındaki tasarım ilke ve elemanlarının disiplinlerarası bağlamda müzik dersleri ile ilişkilendirilerek zenginleştirilmesi ve buna uygun örnek etkinliklerin geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Akengin, G. (2012). Sanat Dalları Arasında Etkileşim ve Dil.

Avcı, Sevgi, “ Bilimsel Renk Bilgisinin Resim Sanatındaki Yansımaları”, **Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi**, Sayı 11, Kış 2014 s. 53-67.

Barın, Nasuh, **Batı Dans Tarihi**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1999.

Biber Öz, Nesrin, “İnsanın Kültürel Gelişiminde Müzik Eğitiminin Önemi”, **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı 1, 2001 s. 102.

Bigalı, Ş. (1999). “Resim Sanatı”, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2. Basım Ankara.

Boydaş, N. (2007). Sanat Eleştirisine Giriş. Ankara: GündüzEğitim ve Yayıncılık.

Cengizhan, C. Ateş, D. t.y. Görsel Tasarım İlkelerinin BÖTE Bölümü Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi.

Çellek, T. “Görsel Tasarım Öğeleri”, 18,6,2003, (Erişim) <http://www.tulaycellek.com/tulay/eser.asp?id=238> 09.01.2018.

Duygu, Suzan, Erişti, Bedir **GÖRSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ Teori, Uygulama ve Örnek**, Pegem Akademi, Ankara,2017.

Ekiz, D. (2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş, Nitel, Nicel ve Eleştirel Kuram Metodolojileri, Anı Yayıncılık, Ankara.

Gökkaya, Evren,“Disiplinlerarası sanatsal ifade: Ressam Seramikçiler-Seramikçi Ressamlar”, **Sanat Dergisi**, Sayı24, t.y. s.26.

Gören, G. (2008). Modern Resim Sanatında Müzik.

Güler, A. (2015a). Sanatta Farklı Bir Görme Biçimi olarak Sezgi. E-Journal of New World Sciences Academy, January, ss. 1-10. <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2015.10.1.D0160>

Güler, A. (2015b). A New Practice Based Research Method in Art Education: A/r/tography, The Criticism of the Paintings made for Gershwin’s Rhapsody in Blue. Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry, April 2015, 6(2), pp. 48-73.

- Güler, A. (2015c). Adapting Gershwin into Painting: A Case Study. *Empirical Studies of the Arts Journal*, 33(1), 114-120.
- Güler, A. (2017). Exploring A/r/tography in an Interdisciplinary Way: Touching Music in Visual Art Practices, Building Interdisciplinary and Intercultural Bridges: Where Practice Meets Research and Theory, Edt. P. Burnard, V. Ross, H. J. Minors, K. Powell, T. Dragovic & E. Mackinlay, e-book BIBAC 2016 International Conference, BIBACC Publishing, Chapter 17.
- Gülören, E. (2010). Müziğin Resim Sanatında Tarihsel Süreci 20. yy Sanatına Etkisi ve Yansıması.
- İpşişoğlu, Nazan, **Resimde Müziğin Etkisi**, İkinci Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1995.
- İpşişoğlu, Nazan, **20. Yüzyıl Sanatında J. S. Bach**. Pan Yayıncılık, İstanbul, 2002.
- İlerici, K. (1974). İş Halinde Üçlü Sistem Armoni. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Kandemir, B. (2007). 20. Yüzyıl Resminde Müziğin Etkisi ve Bu Etkilenmenin, Klee ve Kandinsky Odaklı Biçimsel İncelenmesi.
- Kandinsky, W. (2001). *Sanatta Ruhsallık Üzerine* [Über das Geistige in der Kunst] (Çev. G. Ekinici), İstanbul: Altıkırkbeş Yayınları.
- Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım: Ankara
- Kerst, Friedrich, **Bir İnsan ve Bir Sanat Adamı olarak Kendi Sözleriyle Beethoven**. Bileşim Yayınevi, İstanbul, Ekim 2005.
- Keser, Nimet, **Sanat Sözlüğü**, Ütopya Yayınevi, Ankara, Ekim 2009.
- Keser, N. ve Narin, H. (2017). Sanat Temelli Bir Soruşturma Yöntemi: A/r/tografi. Humanitas.
- McNiff, S. (1998). Handbook of the arts in qualitative research. Knowles, G. & Cole, A. (eds). Art based research içinde, CA. Sage Publication.
- Satır, Kayserili, "Paul Klee'nin Müziği Dönüşen Resimleri", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2013.
- Şahin, H. (2007). Postmodern Sanat.
- Özel, S. V. (2007). Plastik Sanatlarda Disiplinlerarası Etkileşimler ve Seramik Sanatına Yansıması.
- Özkartal, M. t.y. Resim Sanatında Çizgi ve Çizgi Ritmi Üzerine.

- Özsoy, V. Ayaydın, A. (2016) Görsel Tasarım Öge ve İlkeleri. Ankara : Pegem Akademi .
- Püsküllüoğlu, Ali, **ARKADAŞ TÜRKÇE SÖZLÜK**, Arkadaş Yayıncılık, İstanbul, 2010.
- Sözen, Metin, Tanyeli, **Uğur, Sanat Kavram ve Terimleri**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2010.
- Şen, Ü. S. **T.y.**Sanat Eğitiminde Bilimsel Araştırma Yöntemlerinin Kullanılması.
- Üstüner, Ö. (2007). Disiplinlerarası Sanat ve Sanat Eğitimine Etkileri.
- Yaşar, Neşem,**İlköğretim Müzik 1-2-3 Öğretmen Klavuz Kitabı**. MEB Devlet Kitapları Üçüncü Baskı (2014).
- Yıldırım, Ali, “Disiplinlerarası Öğretim Kavramı ve Programlar Açısından Doğurduğu Sonuçlar”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 1996.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Yıldırım, K. (2010). Nitel Araştırmalarda Niteliği Artırma.

EK1

İlköğretim Müzik Dersi Kazanımları

İlköğretim 3. Sınıf Müzik Dersi Konu ve Kazanımları

A GRUBU KAZANIMLAR	
ÖĞRENME ALANI: DİNLEME- SÖYLEME- ÇALMA	
A.1	Konuşurken ve şarkı söylerken sesini doğru kullanır.
A.2	Birlikte söyleme ve çalma kurallarına uyar.
A.3	Belirli gün ve haftalarla ilgili müzikleri anlamına uygun söyler.
A.4	Atatürk ile ilgili düzeyine uygun şarkıları doğru ve etkili söyler.
A.5	İstiklal Marşı'nı anlamına uygun dinler.
A.6	Müzik çalışmalarını sergiler.
A.7	Yarattığı ritim çalgısıyla, dinlediği ve söylediği müziğe eşlik eder.

B GRUBU KAZANIMLAR	
ÖĞRENME ALANI: MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME	
B.1	Müzikteki uzun ve kısa ses sürelerini fark eder.
B.2	Müzikteki ses yüksekliklerini grafikte gösterir.
B.3	Duyduğu basit ritim ve ezgiyi tekrarlar.
B.4	Müzikleri uygun hız ve gürültüde seslendirir.
B.5	Müziklerdeki aynı ve farklı söz kümelerini harekete dönüştürür.

C GRUBU KAZANIMLAR**ÖĞRENME ALANI: MÜZİKSEL YARATICILIK**

C.1	Dinlediği müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.
C.2	Müziklerde yer alan farklı ezgi cümlelerini dansa dönüştürür.
C.3	Ezgi denemeleri yapar.
C.4	Farklı ritmik yapılardaki ezgilere uygun hareket eder.

D GRUBU KAZANIMLAR**ÖĞRENME ALANI: MÜZİK KÜLTÜRÜ**

D.1	Bildiği çalgıları kullanım biçimlerine göre sınıflandırır.
D.2	Çevresindeki halk oyunlarını müzikleri ile tanır.
D.3	Farklı türlerdeki müzikleri dinleyerek beğeni ve kültürünü geliştirir.
D.4	Çevresindeki Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılır.
D.5	Atatürk ile ilgili şarkı dağarcığına sahip olur.
D.6	Atatürk ile ilgili şarkı dağarcığını geliştirmeye istekli olur.
D.7	Çevresindeki Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan zevk alır.

EK2

İlköğretim Görsel Sanatlar(Resim) Dersi Kazanımları

İlköğretim 3. Sınıf Görsel Sanatlar (Resim) Dersi Konu ve Kazanımları

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLAR BİLİNCİ-GÖRSEL SANAT KÜLTÜRÜ-MÜZE BİLİNCİ	
KAZANIM	
1	Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı, efsane gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar.
2	Oyunlarında kullandıkları çizgi çeşitlerinden örnekler verir
3	Oyunlarla çizgisel çalışmalar yapmaktan haz alır.
4	Kendi yaptığı çalışmalarda, sanatçıların eserlerinde ve günlük yaşamında karşılaştığı çizgi çeşitlerini tanıır.
5	Bir yüzeyde oyunlarla lekeler oluşturur.
6	Geometrik şekillerle görsel tasarımlar yapar.
7	Nesnelerin görünümlerini lekese olarak algılar.
8	Çalışmalarında çizgi, renk, biçim ve leke ilişkilerini kullanır.
9	Ana ve ara renkleri ayırt eder.
10	Renkleri karıştırarak renk zenginliğini keşfeder.
11	Çevresindeki çiçekler, evler, bitkiler, kuşlar vb. varlıkları belirleyerek, bu varlıkların birer biçimleri olduğunu fark eder.
12	Çevresinden belirlediği biçimlerden hareketle özgün çalışmalar yapar.
13	Yaptığı çalışmalarını sergilemekten ve bu duyguyu çevresindekilerle paylaşmaktan haz alır.

EK3

Deney Grubu uygulama süreci ders planlarının öğretmen tarafından uygulanma basamakları

B1 Kazanımı “Müzikteki Uzun ve Kısa Ses Sürelerini Fark Eder”

(I. Hafta, Uygulama: 1x 40 dk.)

- Öğretmen tarafından öğrencilere o günkü konunun müzikteki uzun ve kısa sesler olduğu bilgilendirilmesi yapıldı.
- Öğretmen öğrencilere 4'lük, 8'lik ve 16'luk notaları tahtaya şekilleri ile çizerek süre değerlerini ve isimlerini de altına yazarak açıkladı. Öğretmen 4'lük notanın süre olarak en uzun, 8'lik notanın süre değeri olarak onun yarısı kadar olduğunu ve 16'luk notanın ise süre değeri olarak en kısa değere sahip olduğunu öğrencilere söyledi.
- Öğretmen 4'lük, 8'lik ve 16'luk notaların süre değerini anlattıktan sonra notaların karşısına uzundan kısaya üç tane yatay çizgi çizerek öğrencilerden bu çizgileri uzunluklarına göre tahtada bulunan notalar ile ilişkilendirmelerini istedi.
- Tahtaya çıkan birkaç öğrenci en uzun çizgiyi 4'lük, orta boy çizgiyi 8'lik ve en kısa çizgiyi ise 16'luk nota ile ilişkilendirdi.
- Öğretmen tahtaya Vincent Van Gogh'un otoportre resminin tıpkı basımını asarak ressamın hayatı ve sanat anlayışı hakkında öğrencilerin yaş seviyesine uygun olarak kısa bilgiler verdi.
- Öğretmen öğrencilere Vincent Van Gogh'a ait başka bir resim olan “Dr. Gachet'in Portresi” isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi tahtaya asarak “Resimde sesleri görebilir miyiz?” sorusunu yönelttikten sonra öğrencilerden resim üzerinde kısa ses ve uzun sese örnek vermelerini isteyerek sırayla birkaç öğrenciyi söz verdi.
- Öğretmen öğrencilere Vincent Van Gogh'a ait “Dr. Gachet'in Portresi” isimli resmin A4 boyutundaki kopyasını dağıttı ve resimde gördükleri uzun sesleri mavi, kısa sesleri ise kırmızı kalemle işaretlemelerini söyledi.
- Öğretmen öğrencilerin işaretlediği resimleri toplarken o gün işlediği dersin kısa bir tekrarını yaptı ve dersi bitirdi.

B1 Kazanımı “Müzikteki Uzun ve Kısa Ses Sürelerini Fark Eder”

(II. Hafta, Uygulama: 1x 40 dk.).

- Öğretmen öğrencilere bir önceki derste neler öğrendiklerini sorarak derse giriş yaptı ve Wassily Kandinsky’e ait “For Blue” isimli resmin 35x50 boyundaki tıpkı basımını tahtaya astı ve ressamın hayatı ve sanat anlayışı ile ilgili öğrencilere kısa bilgiler verdi.
- Öğretmen öğrencilere bu derste işlenecek konunun bir önceki ders görmüş oldukları müzikteki uzun ve kısa sesleri hatırlatarak ve öğrencilere “tahtada bulunan resim üzerinde neleri bulmaya çalışacağız?” sorusunu sordu. Öğrenciler bu soruya “kısa ve uzun” sesler cevabını verdiler.
- Öğretmen daha sonra öğrencilere “Biz daha önce uzun ve kısa sesleri hangi renklerle işaretlemiştik?” sorusunu sordu ve öğrenciler kısa sesleri kırmızı, uzun sesleri ise mavi ile işaretledikleri söylediler.
- Öğretmen öğrencilere “Kim bana bu resim üzerindeki uzun çizgileri gösterebilir?” sorusunu sorduktan sonra söz verdiği birkaç öğrenciden resim üzerinde örnek vermelerini ve uzun seslerini göstermelerini istedi.
- Öğretmen öğrencilere Wassily Kandinsky’e ait “For Blue” isimli resmin A4 boyutundaki baskısını dağıtarak resim üzerinde istedikleri gibi işaretleme yapabilmeleri için onlara kırmızı ve mavi renkte kalemler dağıttı.
- Öğrencilerin resim üzerinde farkettileri kısa ve uzun sesleri ifade eden çizgileri işaretlemesi için onlardan kısa sesleri kırmızı, uzun sesleri ise mavi renkle işaretlemeleri beklendi.
- Öğretmen resimleri öğrencilerden toplayarak bir önceki hafta işaretlenen resimlerin yanına koyarak dersi bitirdi.

B2 Kazanımı “Müzikteki ses yüksekliklerini grafikte gösterir”

(I. Hafta, Uygulama: 1x 40 dk.).

- Öğretmen öğrencilere konunun “müzikteki ses yükseklikleri” olduğunu söyledi.
- Öğretmen öğrencilere “gürlük” ve “hafiflik” kelimelerini piyanodan ve doğadan örneklerle açıkladı.
- Öğretmen tahtaya iki *ince*, iki tane de *kalın* çizgi çizdikten sonra hangisinin gür, hangisinin hafif sesi ifade edebileceğini öğrencilere sordu ve öğrencilerden

cevaplarını aldıktan sonra farklı şekillerdeki kalın (koyu) çizgilerin gürlüğü, ince (açık) çizgilerin ise hafifliği ifade ettiğini söyledi.

- Öğretmen tahtaya Joan Miro'ya ait “Figürler, Kuşlar ve Yıldız” isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi tahtaya astı ve ressamın hayatı ve sanat anlayışı hakkında öğrencilere kısa bilgiler verdi.
- Öğretmen öğrencilere “Biz bu sesleri renkler ile ilişkilendirecek olsak, sizce siyahlar mı yoksa maviler mi gür sesi ifade ediyor?” diye sordu. Öğrenciler resimdeki kırmızı ve siyah renklerin gür, açık mavi renklerin ise hafif sesi ifade ettiğini söylediler.
- Öğretmen kalın ve ince çizgilerin neyi ifade ettiğini sorduğunda öğrenciler kalın çizgilerin gür, ince çizgilerin hafif sesleri ifade ettiğini söyledi.
- Öğretmen yine Joan Miro'ya ait olan “Galathee” isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi tahtaya astıktan sonra bu resmin A4 boyutundaki kopyasını öğrencilere dağıttı. Öğrencilere “Sizce biz bu resimde neyi bulacağız” sorusunu sordu. Öğrenciler “kalın ve ince sesleri” cevabını verdiler.
- Öğretmen öğrencilere birer adet yeşil ve siyah kalem dağıttıktan sonra ellerindeki resim üzerinde görebildikleri gür ve hafif sesleri bulmalarını ve öğrencilerden gür sesleri siyah, hafif sesleri ise yeşil kalemle işaretlemelerini istedi.
- Bütün öğrenciler işaretlemesini bitirdikten sonra öğretmen resimleri toplayıp dosyaladı.
- Öğretmen gelecek dersle ilgili kısa hatırlatmalar yaparak dersi bitirdi.

B2 Kazanımı “Müzikteki ses yüksekliklerini grafikte gösterir”

(II. Hafta, Uygulama: 1x 40 dk.).

- Öğretmen öğrencilere bir hafta önce işledikleri konunun devamını işleyeceklerini söyledi.
- Öğretmen öğrencilere bu hafta iki tane yeni ressam tanıyacaklarını söyleyerek, tahtaya Claude Monet'e ait olan “İris of Claude” isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi tahtaya astı ve ressamın hayatı ve sanat anlayışı hakkında kısa bilgiler verdi.
- Öğretmen öğrencilere bu hafta işleyecekleri konunun geçen hafta işledikleri konu olan müzikteki gürlük ve hafiflik terimleri olduğunu söyledi ve tahtaya

astığı resim üzerinden öğrencilerden örnek vermesini isteyerek onlardan resim üzerindeki gür ve hafif seslerden birkaç örnek aldı.

- Öğretmen öğrencilerden resim üzerinde gür ve hafif seslere örnek aldıktan sonra Piet Mondrian’a ait “World Map” isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi tahtaya astı ve öğrencilere ressam hakkında kısa bilgiler verdi.
- Öğretmen öğrencilere tahtada asılı Piet Mondrian’a ait “Irises of Claude” isimli resmin A4 boyutundaki kopyaları ile yeşil ve siyah renkte kalemler dağıttı ve öğrencilere “Sizce bu resim üzerinde neleri bulacağız?” sorusunu sorduktan sonra öğrencilerden “gür ve hafif sesler” cevabını aldı.
- Öğretmen öğrencilere yeşil renkli kalemlerin hafif, siyah renkli kalemlerin gür sesleri ifade ettiğini söyleyerek önlerinde duran resmi işaretlemelerini istedi.
- Öğrenciler resim üzerindeki işaretlemelerini bitirdikten sonra öğretmen resimleri toplayarak dosyaya koydu ve dersi bitirdi.

B3 Kazanımı “*Duyduğu basit ritim ve ezgiyi tekrarlar*”

(I. Hafta, Uygulama: 1x 40 dk.).

- Öğretmen derse girdi ve konunun ritim ve ezgi tekrarı olduğunu söyledi ve başlık olarak tahtaya yazdı.
- Öğretmen öğrencilere ritim nedir sorusunu yazarak öğrencilere “ritim nedir, ne demektir, bilen var mı?” diye sorduktan sonra parmak kaldıran öğrencilerden birine söz hakkı verdi. Söz hakkı alan öğrenci eliyle basit bir ritim tutturdu ve “bu bir ritimdir öğretmenim” cevabını verdikten sonra öğretmen öğrencinin cevabının doğru olduğunu söyledi.
- Öğretmen daha sonra öğrencilere “Peki sizce ezgi tekrarı ne olabilir?” sorusunu yönelttikten sonra parmak kaldıran bir öğrenciye söz hakkı verdi. Söz hakkı olan öğrenci “şarkıyı tekrarlamaktır” cevabını verdi. Öğretmen ezgi tekrarını örneklemek için eliyle basit bir ritim tuttu ve “biz buna az önce ritim demiştik şimdi bu elimle çaldığım ritme nota ekler ve onu tekrar edersek işte bu ezgi tekrarı olur” dedi ve eliyle çaldığı ritmin üzerine basit bir melodi ekleyerek piyano ile çalarak o ezgiyi tekrar etti.
- Öğretmen öğrencileri derse daha fazla katmak ve daha önceki derslerin hatırlatmasını yapmak amacı ile öğrencilere “biz daha önceki derslerimizde resimlerde neleri gördük?” sorusunu sordu. Söz hakkı alan öğrenciler “gürlük ve hafiflik, uzun ve kısa sesler, ince ve kalın sesler” cevabını verdiler.

- Öğretmen öğrencilere “eğer biz resimlerde bunları bulabildiysek ritmi de bulabilir miyiz?” sorusunu sordu. Bazı öğrenciler evet, bazı öğrenciler hayır cevabını verdiler.
- Öğretmen tahtaya Vincent Van Gogh’a ait “The Starry Night” isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi tahtaya astı ve öğrencilere “bu resmin neresinde hareketlilik ve ritim görüyorsunuz?” sorusunu yönelttikten sonra öğrenciler büyük bir istekle resim üzerinde ritim gördüğü yerleri göstermeye başladı.
- Öğretmen daha sonra tahtaya Paul Klee’ye ait “Streda Principale e Streda Secandarie” isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi tahtaya astı ve bu resmin Paul Klee’ye ait olduğunu söyledi.
- Öğretmen resmi astıktan sonra tahtaya 4’lük, 8’lik ve 16’lık notaları yazarak öğrencilere bu notaların süre değerleri ve isimlerini sordu. Parmak kaldıran öğrenciler 4’lük notanın bir, 8’lik notanın yarım ve 16’lık notanın çeyrek vuruş olduğunu söyleyerek doğru cevapları verdiler.
- Öğretmen tahtaya 4’lük, 8’lik ve 16’lık notaların karşılıklarına süre değerlerini yazdı ve “hangisi en uzun, orta ve en kısa çizgiyi ifade ediyordu?” sorusunu sordu. Öğrenciler 4’lük notanın en uzun 8’lik notanın orta ve 16’lık notanın en kısa çizgiyi ifade ettiğini söylerken, öğretmen bu notaların karşısına çizgileri çizdi.
- Öğretmen Paul Klee’ye ait “Streda Principale e Streda Secandarie” isimli resmin A4 boyutunda olan fotokopisini öğrencilere dağıttı ve bu resim üzerinde ritim gördükleri yeri işaretlemelerini ve bunu yaparken kısa sesleri kırmızı, orta uzunluktakileri yeşil, uzun sesleri ise mavi ile işaretlemelerini istedi.
- Öğrenciler işaretlemelerini bitirdikten sonra öğretmen resimleri toplayıp dersi bitirdi.

B3 Kazanımının “Duyduğu basit ritim ve ezgiyi tekrarlar”

(II. Hafta, Uygulama: 1x 40 dk.).

- Öğretmen derse girdikten sonra bir önceki işledikleri konunun değişmediğini söyledi ve “Geçen haftaki konumuz neydi?” sorusunu sorduktan sonra öğrenciler “ritim ve ezgi tekrarı” cevabını verdi.
- Öğretmen bir önceki dersin hatırlatmasını yapmak amacı ile öğrencilere “Kim ritim örneği vermek ister?” sorusunu sordu ve söz hakkı olan bir öğrenci eli ile

basit bir ritim örneği verdi. “peki çaldığımız ritme bir de melodi eklenirse ne olur” sorusunu sorduktan sonra öğrenciler “ezgi olur” cevabını verdi. Öğretmen daha sonra öğrencilere “aynı ezgiyi birkaç defa çalarsak ne olur?” sorusunu sorduktan sonra öğrenciler “ezgi tekrarı” cevabını verdi.

- Öğretmen tahtaya Vincent Van Gogh’a ait “The Bridge at Trinquetaille” isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi astı ve öğrencilere yine nota süre değerlerini hatırlatmak amacı ile notaları süre değerleri ile birlikte tahtaya yazdıktan sonra öğrencilere uzunluk bakımından hangi çizgilerin bu notaların karşısına geleceğini sordu ve öğrenciler yine 4’lük notanın en uzun çizgiyle, 8’lik notanın orta boy çizgiyle ve 16’lık notanın en kısa çizgi ile eşleştiğini söylediler.
- Öğretmen öğrencilere “bakalım farklı uzunluktaki sesleri bu resimde görebilecek misiniz” dedi. Öğretmen öğrencilere resme dikkatli bakmalarını ve resimdeki uzun, orta ve kısa sesleri bulmalarını isteyerek öğrencilere aynı resmin A4 boyutundaki kopyaları ve mavi, yeşil ve kırmızı renkte olan kalemleri dağıttı.
- Öğretmen öğrencilere merdivindeki 4’lük sesleri ifade eden yeri mavi, 16’lık sesleri ifade eden yeri kırmızı ve 8’lik notayı ifade eden yeri ise yeşil ile boyamalarını söyledi.
- Öğretmen işaretlenen resimleri toplayıp dosyaladıktan sonra dersi bitirdi.

B4 Kazanımı “Müzikleri uygun hız ve gürlükte seslendirir”

- Öğretmen öğrencilere o gün işleyecekleri konunun müzikte hız ve gürlük olduğunu söyledi.
- Öğretmen tahtaya hız ve gürlük terimlerini yazarak öğrencilere ne anlama geldiğini sordu. Birkaç öğrenci gür seslerin kalın sesler olduğunu söyledi ve bir öğrenci ise eliyle hızlıca bir ritim tutarak bunun hızı ifade ettiğini söyledi.
- Öğretmen öğrencilere hız terimini açıklamak için onlara piyano ile kaplumbağa ve tavşan şarkısını çaldı. Bu şarkının kaplumbağayı anlatan ilk yarısı yavaş, tavşanı anlatan ikinci yarısı ise hızlı çalındığı için hız kavramını anlatmak için iyi bir örnek oldu. Öğretmen hız kavramının iyice pekişmesi için öğrencilere “kaplumbağa nasıl hareket eder?” sorusunu sordu ve öğrenciler kaplumbağa taklidi yaparak “yavaş hareket eder” cevabını verdiler. Öğretmen “Peki tavşan

nasıl hareket eder?” sorusunu sorduktan sonra öğrenciler oturduğu yerde zıplayarak “hızlı hareket eder” cevabını verdiler.

- Öğretmen öğrencilere “Eğer ben şarkının birinci yarısında kaplumbağayı anlatacaksam şarkıyı hangi hızda çalarım?” sorusunu sordu ve öğrenciler “yavaş” cevabını verdiler. Öğretmen “Eğer şarkının ikinci yarısında tavşanı anlatacaksam şarkıyı hangi hızda çalarım?” sorusunu sorduktan sonra öğrenciler “hızlı” cevabını verdiler.
- Öğretmen “kaplumbağa ve tavşan” şarkısını çaldıktan sonra öğrencilere “ben şarkının kaplumbağa ile ilgili olan kısmını çalarken ellerim daha küçük hareketlerle mi hareket etti yoksa daha büyük hareketlerle mi hareket etti?” sorusunu sorduktan sonra öğrenciler “daha büyük” cevabını verdiler. Bunun üzerine öğretmen “o zaman ben şarkının tavşanla ilgili olan kısmını çalarken ellerim daha minik minik ve küçük hareket etti öyle mi?” sorusunu yöneltti ve öğrenciler “evet” cevabını verdiler.
- Öğretmen tahtaya aynı boyda üç tane kare çizdi ve öğrencilere “şimdi yapacağımız şeyi bir oyun gibi düşünün” diyerek öğrencilerde merak uyandırdı. Birinci kareyi ikiye, ikinci kareyi dörde ve üçüncü kareyi ise on altıya böldükten sonra öğrencilere “sizce bu karelerden hangisi müzikte hızlı ritmi anlatır?” sorusunu sordu.
- Cevap hakkı alan öğrencilerden biri tahtaya çıkarak 3. karenin yani on altıya bölünmüş olan karenin en hızlı ritmi anlattığını ifade ederek 3. karenin altına “en hızlı” kelimesini yazdı. Daha sonra öğretmen öğrencilere “ O zaman en yavaş ritmi ifade eden kare hangisi olabilir?” sorusunu sorduktan sonra bir öğrenciyi tahtaya kalırdı ve öğrenci 1. Karenin yani ikiye bölünmüş olan karenin en yavaş hızı ifade ettiğini söyleyerek altına “en yavaş hızda” yazdı. Daha sonra öğretmen öğrencilere hangi karenin orta hızda olabileceğini sorduktan sonra öğrenciler 2. Karenin yani dörde bölünmüş karenin orta hızı ifade ettiklerini söylediler. Öğretmen öğrencilere en hızlı ritmi 3. karenin temsil ettiğini söyleyerek “Sizce neden” diye sordu. Söz hakkı alan öğrencilerden biri 3. karenin içinde daha çok ve daha küçük kareler olduğunu ve kareler küçüldükçe hızın arttığını ifade etti. Öğretmen de bunun doğru olduğunu söyleyerek “Bu nedenle birinci karenin en yavaş ikinci karenin ise orta hızdaki ritmi ifade edebilir” cümlesini kurdu.

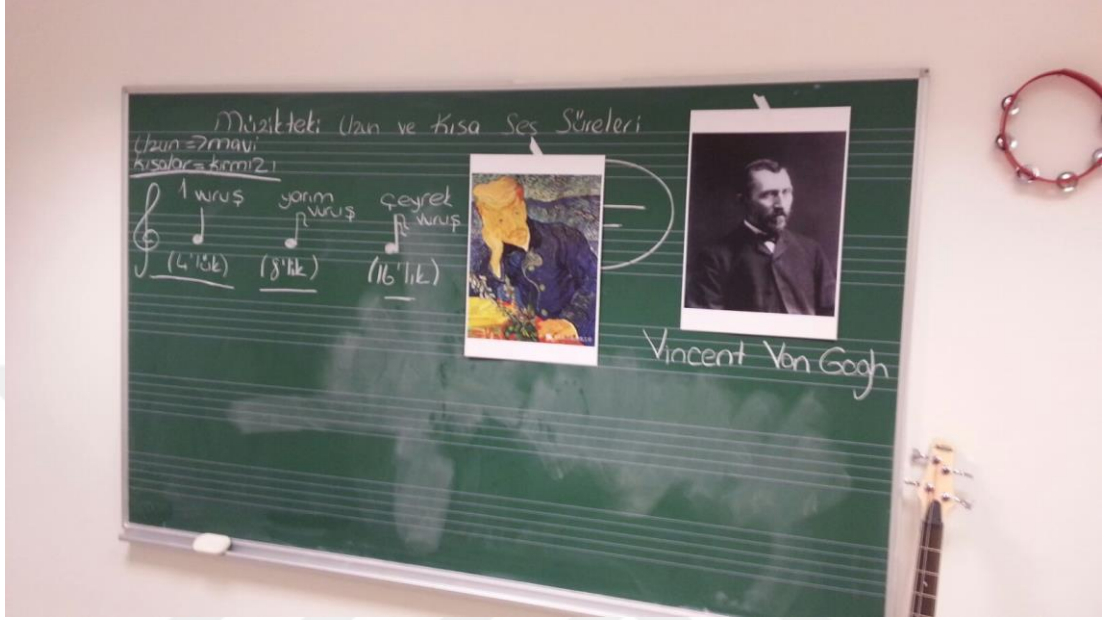
- Öğretmen daha sonra dörde bölünmüş olan ikinci kareyi iki farklı açık renk ve farklı koyu renk ile boyayarak “Sizce bu karelerden hangileri gür sesleri ifade eder?” sorusunu sordu. Söz hakkı alarak tahtaya çıkan öğrenci koyu renkte olan iki karenin gür sesi ifade ettiğini söyledi ve o karelerin üzerine “G” harfini yazdı. Öğretmen daha sonra “ O zaman hangi kareler hafif sesleri ifade eder?” sorusunu sordu ve tahtaya bir öğrenci çıkarttı. Öğrenci açık renkte olan iki karenin hafif sesleri ifade ettiğini söyledikten sonra öğretmen bunun doğru olduğunu, koyu renklerin gür sesleri, açık renklerin ise hafif sesleri ifade ettiğini söyledi.
- Öğretmen tahtaya Piet Mondrian’a ait “World Map” isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi astı ve öğrencilerle birlikte bu resim üzerinde hızlı –yavaş ritim ile gür- hafif seslere örnekler verdiler.
- Öğrenciler resimde bulunan dört renkten kırmızı ve koyu mavi renkte olanları gür sesler, resim üzerinde küçük karelere sahip olan bölgeleri ise hızlı ritim olarak örneklendirdi.

B5 Kazanımı “Müziklerdeki aynı ve farklı söz kümelerini harekete dönüştürür”

- Öğretmen o güne ait konunun “müzikteki aynı ve farklı söz kümeleri” olduğunu söyleyerek bunun ne anlama geldiğini sordu. Öğrencilerden cevap alamayan öğretmen onları yönlendirmek için “tekrar eden veya etmeyen sözler olabilir mi?” sorusunu sordu.
- Öğretmen öğrencilere birbirini tekrar eden söz kümelerinin aynı, etmeyenlerin ise farklı söz kümeleri olduğunu söyledi.
- Öğretmen öğrencilere aynı ve farklı söz kümelerine örnek vermek için onlara piyanodan “tren” şarkısını çalıp öğrencilerle birlikte söyledikten sonra öğrencilerden şarkı içindeki tekrar eden ve etmeyen sözleri bulmalarını istedi.
- Öğrenciler şarkı içinde geçen “çuf,çuf,çuf” ve “tren geliyor” sözlerinin aynı, geriye kalan sözlerin ise farklı söz kümeleri olduğunu öğretmene söylediler.
- Öğretmen öğrencilere biz müzikte gördüklerimizi daha önce resimlerde bulabilmiş miydik?” sorusunu sorduktan sonra öğrencilerden “evet” cevabını aldı.
- Öğrencilerden biri parmak kaldırarak “resimler bize müziği anlatabilir” cümlesini kurdu. Öğretmen daha sonra öğrencilere “o zaman biz müzikte tekrar eden ve etmeyen söz kümelerini resim ile ilişkilendirebilir miyiz?” sorusunu

sorduktan sonra öğrenciler büyük bir heyecan ile “evet” cevabını verdiler.

- Öğretmen öğrencilerin şarkı içinde bulmuş oldukları aynı söz kümelerini tahtaya yazdı ve karşılıklarına birbirine benzeyen farklı boyutlarda üçgenler ve yıldızlar çizdikten sonra birbirine hiç benzemeyen farklı şekiller de çizdi.
- Öğretmen öğrencilerden hangi şekillerin tekrar eden sözlere ait olabileceğini sorduktan sonra öğrenciler birbirine benzeyen üçgen ve yıldız şekillerini işaret ederek bu şekillerin tekrar eden sözlere ait olabileceğini söylediler.
- Öğretmen tahtaya John Miro’ya ait “Nocturne” isimli resmin 35x50 cm. boyutundaki tıpkı basım resmi astı.
- Öğretmen tahtaya astığı resmi göstererek “bu resim üzerinde tekrar eden söz kümelerini kim örnek verebilir?” sorusunu sorduktan sonra bir öğrencisini tahtaya kaldırdı. Tahtaya çıkan öğrenci tekrar eden şekillere birkaç örnek gösterdi.
- Öğrenci örnek verirken sonra öğretmen “Nocturne” isimli resmin A4 boyutlarındaki kopyalarını öğrencilere dağıttıktan sonra resim üzerinde tekrar eden söz kümelerini temsil eden yerleri mavi ve kırmızı renkli kalemle işaretlemelerini istedi.
- Öğretmen işaretlemeler bittikten sonra resimleri toplayarak dosyaladı ve dersi bitirdi.

Müzikteki uzun ve kısa ses süreleri

B1 Müzikteki uzun ve kısa ses süreleri 2. hafta

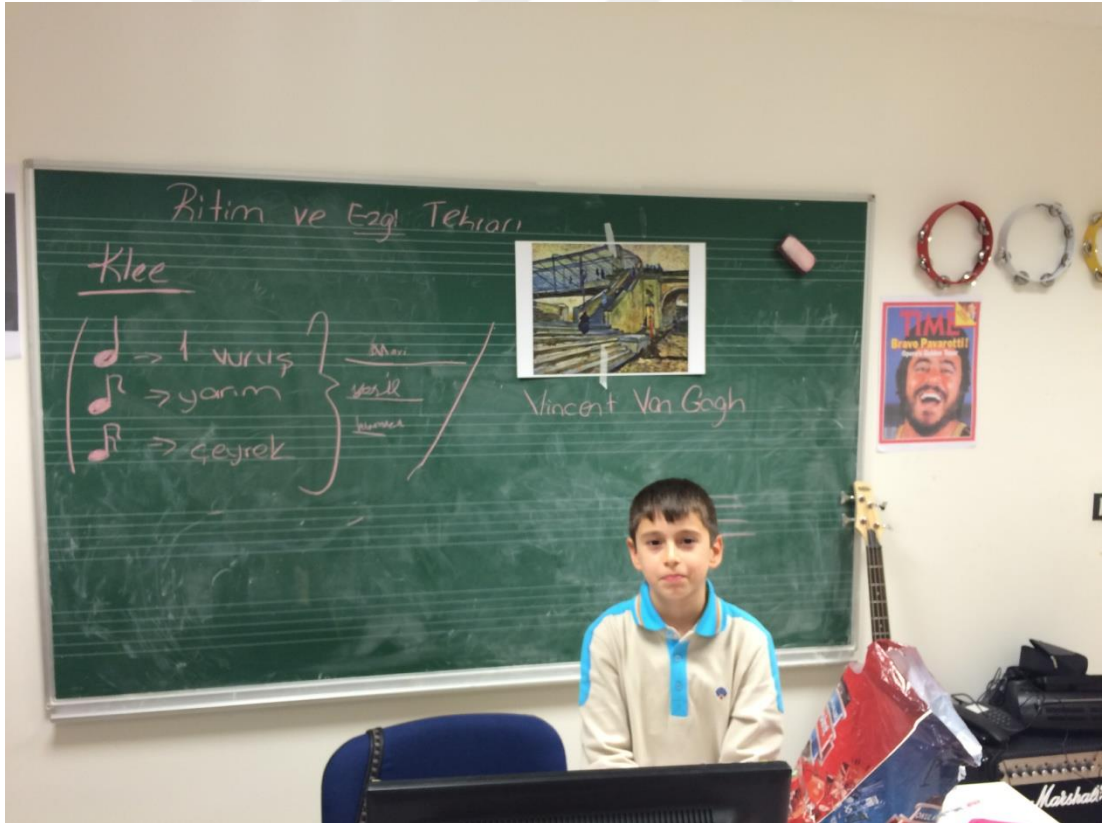
B2 Gür ve hafif ses uygulaması

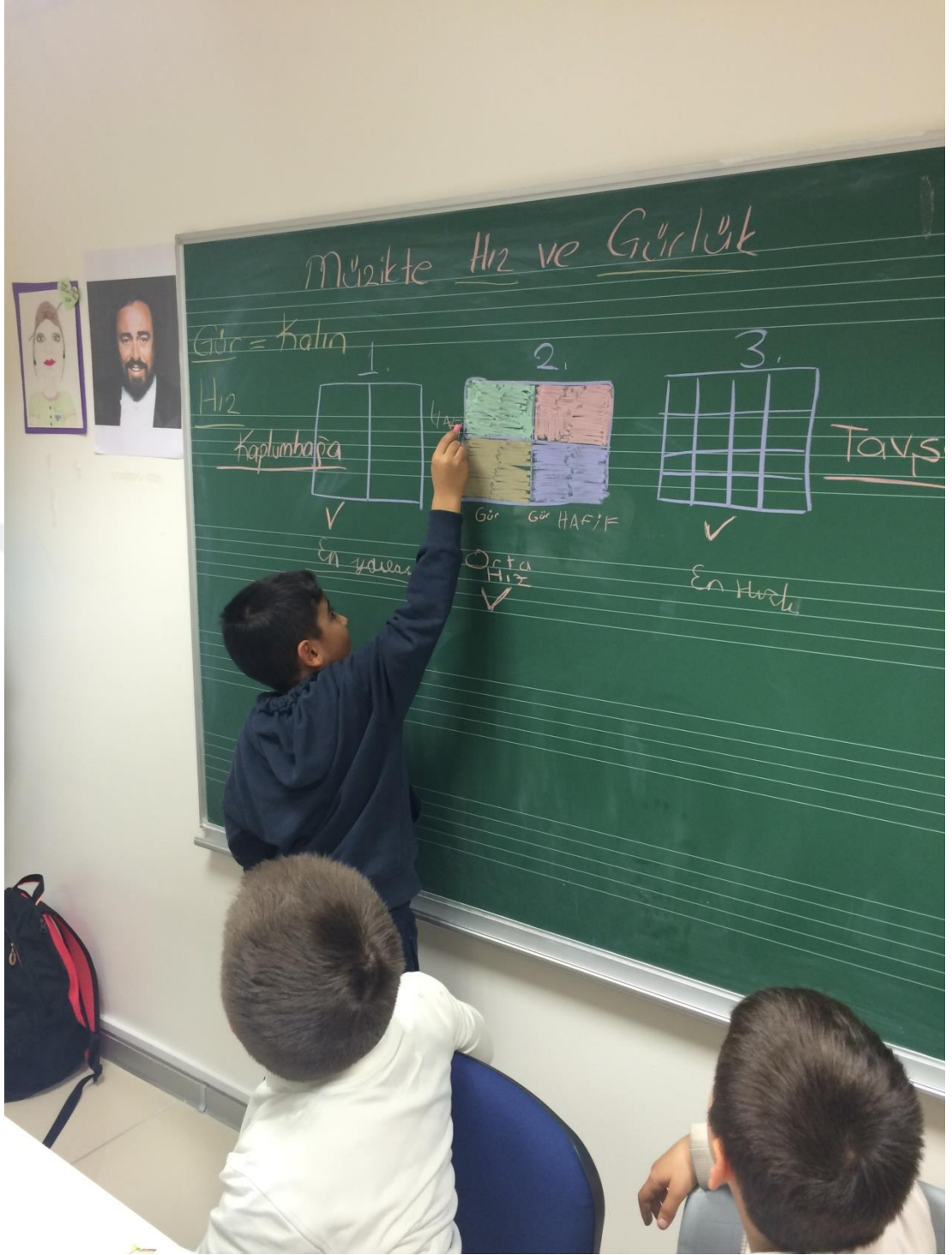
B2 Gür ve hafif ses uygulaması 2. Hafta

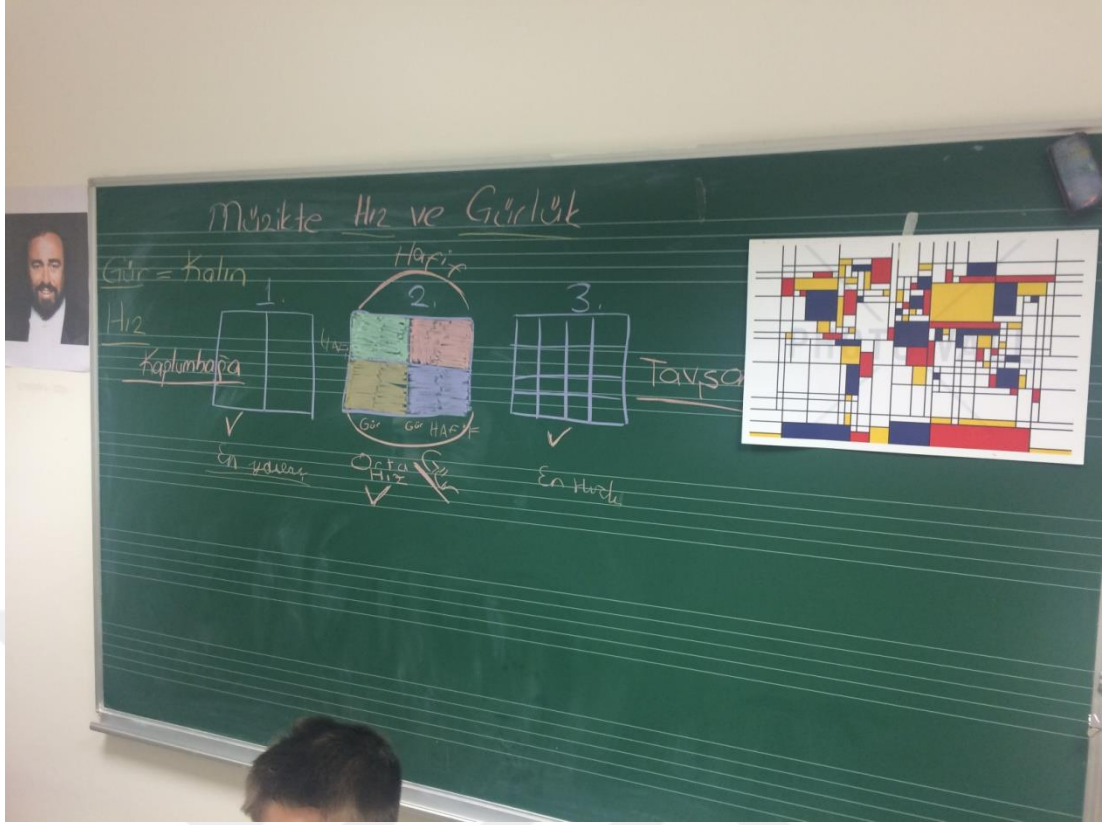
B3 Ritim ve ezgi tekrarı uygulaması

B3 Ritim ve ezgi tekrarı 2. Hafta

B4 Müzikte hız ve gürlük uygulaması

B4 Müzikte hız ve gürlük uygulaması

B5 Müzikteki aynı ve farklı söz kümeleri

Sevgili esgi öğretmenim,
 Sizi çok seviyorum sizin
 derslerinizde çok eğlendim
 gördüğünüz resimlerde uzun-kısa
 sesleri, ince-kalın sesleri hızlı-yavaş
 orta sesleri, ritimdeki esgi
 tekrarını, müzikteki ses güçsüz-
 liklerini, müzikteki aynı ve farklı
 söz kâmelerini öğrendik bir kaç
 tane de ressamı öğrendik
 onlardan bir kaç tanesi:
 Vincent Van Gogh, Claude Monet,
 Piet Mondrian. gösterdiğiniz
 resimler benim hayal gücümü
 geliştirdi ve resimler beni güzel
 hissettirdi. Bana göre ders
 resimlerle işlemek keyifli geldi.
 Bana göre ders adım adım ilerlemek
 daha kolay geliyor sizi çok
 seviyorum sevgilerimle
 Nehir Özkürkçü

Müzikteki aynı ve farklı söz kümeleri
tekrar eden eş olmayan
Yada
tekrar olmayan

1. tekrar = şof şof şof

2. tekrar = tren geliyor

— ★★ Aynı ▲ ▲
M ★★ tekrar ▲ ▼
M

ezgi öğretmene mektup
yaz yaz

Ezgi Öğretme-

Müzik dersini öğrendikten sonra çok güzel hayaller.

Kurabiliyorum kendi kendime şarkılar üretebiliyorum.

Küçük, büyük, Güçlü, hafif, kalın, ince, kelimeleri şekilleri.

Sizin Sayenizde öğrendim ezgi öğretmenim. Ve

Müzik dersinde Hayatım tamamen değişti ve bize

Müzik öğreten Ezgi Öğretmenimize çok

Teşekkür ediyorum. Ve Ezgi öğretmenimi

Ve Arkadaşlarımı çok sevdiğim.

Yazar: Eorin Demirtaş

Sıgılı Ezgi Öğretmenim;

Sizi çok seviyorum. Birinci dönem çok zevkli ve çok eğlenceliydi. Bizce sadece öğretiliyordunuz. Aynı zamanda bize Vincent Van Gogh gibi bir sürü müzisyen ve sanatçıların resimlerini gösteriyordunuz. Mesela Jhon Miro'nun resmi, Jhon Miro'nun resminde bize müzikteki ince ve kalın sesleri bulmamızı istediğiniz. Hemen tahtaya bizim sınıftan birini alırdınız, bu resimdeki ince ve kalın sesleri bulurduk. Yani siz sadece öğretmiyordunuz. Müzikteki konuları bir müzisyenin veya bir sanatçının resmindeki şeyleri bulmaca halinde öğretiliyordunuz. He bu arada müzikteki hangi konuları öğrendiğimizi söylemeyi unuttum. Müzikte bize ince ve kalın sesleri; ince ve uzun şizgileri, müzikteki kuyu ve ağık renkleri, ezgi tekrarı, ritmin ne olduğunu öğrettiniz. Tekrar teşekkür ederim Ezgi öğretmenim. Pazar günü çok seviyorum. Sizinle dersimiz olduğu için. Sizi seviyorum Ezgi öğretmenim.

NİL PİLAVCI

3. A

TEŞEKKÜRLER
MÜZİK

